

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ, ΣΛΑΒΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΑΜΑΚ – ΑΔΙΣΠΟ

«ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΣΤΗΝ ΡΩΣΙΑ»

Του Ευάγγελου Παπαδόπουλου

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Χάρρυ Παπαπανάγος

(Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Συνεργαζόμενα τμήματα ΔΕΣ, ΒΣΑΣ, ΑΔΙΣΠΟ)

Οκτώβριος 2015

ΣΕΛΙΔΑ ΣΚΟΠΙΜΑ ΚΕΝΗ

«Δηλώνω υπευθύνως ότι όλα τα στοιχεία σε αυτήν την εργασία τα απέκτησα,

τα επεξεργάστηκα και τα παρουσιάζω σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές

της ακαδημαϊκής δεοντολογίας, καθώς και τους νόμους που διέπουν την έρευνα και την πνευματική ιδιοκτησία. Δηλώνω επίσης υπευθύνως ότι, όπως

απαιτείται από αυτούς τους κανόνες, αναφέρομαι και παραπέμπω στις πηγές

όλων των στοιχείων που χρησιμοποιώ και τα οποία δεν συνιστούν πρωτότυπη δημιουργία μου»

Ευάγγελος Παπαδόπουλος

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η συγγραφή αυτής της εργασίας ήταν μία επίπονη διαδικασία. Για να έλθει σε πέρας βοήθησαν κάποια άτομα που θέλω να ευχαριστήσω. Ιδιαίτερα και πάνω από όλους θέλω να ευχαριστήσω τον καθηγητή του Τμήματος Βαλκανικών, Σλαβικών & Ανατολικών Σπουδών κύριο Χάρρυ Παπαπανάγο, όχι μόνο επειδή μου έδωσε την ευκαιρία να εκπονήσω αυτή την εργασία, αλλά γιατί με την ευγένεια που τον διακρίνει, την υπομονή και την εξαιρετική του κατάρτιση, με καθοδήγησε και με βοήθησε στην ολοκλήρωση της εργασίας αυτής.

Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω και την οικογένειά μου, οι οποίοι για όλο αυτό το διάστημα, με στήριξαν ψυχολογικά και χωρίς να διαμαρτύρονται για τον χρόνο που έπαιρνα από αυτούς και τον διέθετα στη μελέτη και στην εκπόνηση της εργασίας και με παρότρυναν να συνεχίσω. Χωρίς την δική τους στήριξη, η πορεία μου ως εδώ θα ήταν σίγουρα πολύ δυσκολότερη....

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.....	V
ΣΥΝΟΨΗ.....	1
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	2
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ.....	5
1.1 Γενικά.....	5
1.2 Η Περιοχή της Μαύρης Θάλασσας.....	5
1.3 Το Προφίλ της Ρωσίας.....	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΔΕΔΟΜΕΝΑ.....	10
2.1 Οι Διεθνείς Δείκτες Συγκριτικής Αξιολόγησης (International benchmarking indicators).....	10
2.2 Ο Δείκτης αντίληψης της Διαφθοράς (Corruption Perceptions Index).....	12
2.3 Το Παγκόσμιο Βαρόμετρο Διαφθοράς (Global Corruption Barometer)....	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ.....	25
3.1 Γενικά.....	25
3.2 Ο Δείκτης Αντίληψης Διαφθοράς των χωρών της Μαύρης Θάλασσας....	25
3.3 Ο Δείκτης Αντίληψης της Διαφθοράς της Ρωσίας.....	31
3.4 Η αντίληψη της Διαφθοράς ανά θεσμό στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας.....	36
3.5 Η αντίληψη της Διαφθοράς ανά θεσμό στη Ρωσία.....	45
3.6 Οι πιο προβληματικοί θεσμοί της Ρωσίας.....	55
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΜΕΤΑΡΥΘΜΙΣΕΙΣ.....	58
4.1 Γενικά.....	58
4.2 Μεταρρυθμίσεις στους Προβληματικούς Θεσμούς.....	58
4.3 Οι προτάσεις του Διεθνούς Οργανισμού Διαφάνειας.....	62
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	66
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	70
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	72

ΣΥΝΟΨΗ

Στην παρούσα εργασία θα εξετάσουμε τα επίπεδα διαφθοράς στην Ρωσική Ομοσπονδία αναλύοντας τα στοιχεία του Δείκτη Αντίληψης της Διαφθοράς καθώς και του Παγκόσμιου Βαρόμετρου Διαφθοράς τα οποία αντλήθηκαν από τις αναφορές του Διεθνούς Οργανισμού Διαφάνειας. Συγκεκριμένα, θα εξετάσουμε τα επίπεδα διαφθοράς στην Ρωσία από το 2001 έως το 2014 συγκρινόμενα με τις υπόλοιπες χώρες της Μαύρης Θάλασσας, την Ευρωπαϊκή Ένωση των 28, τις ΗΠΑ και την Κίνα.

Σύμφωνα με την αναφορά του Διεθνούς Οργανισμού Διαφάνειας για τον Δείκτη Αντίληψης της Διαφθοράς, η Ρωσία για το έτος 2014 κατέλαβε την 136η θέση μεταξύ 175 χωρών υποχωρώντας κατά 9 θέσεις σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο, ενώ είναι σχεδόν 2,5 φορές κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ 28. Στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας η Ρωσία καταλαμβάνει την 9^η θέση, ενώ υπολείπεται κατά 126 θέσεις σε σχέση με τις ΗΠΑ και κατά 36 θέσεις σε σχέση με την Κίνα.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το φαινόμενο της διαφθοράς αποτελεί ένα από τα μείζονα ηθικά αλλά και από τα δυσκολότερα στη μελέτη, εντοπισμό και αντιμετώπιση ζητήματα των τελευταίων δεκαετιών. Σε αυτή την σύγχρονη διάσταση, η διαφθορά αν και οι κοινωνίες των κρατών είναι διαφορετικού πολιτισμικού περιβάλλοντος, χρησιμοποιεί τις περισσότερες φορές ως εργαλείο το χρήμα και έχει ως αποτέλεσμα την διάβρωση βασικών θεσμών της σύγχρονης κοινωνίας όπως Πολιτικά Κόμματα , Δικαστική Εξουσία και Αστυνομία.

Πολλοί Διεθνείς Οργανισμοί έχοντας αναγνωρίσει ως μείζον πρόβλημα τη διαφθορά, έχουν ευαισθητοποιηθεί και προσπαθούν να κινητοποιήσουν κυβερνήσεις και πολίτες για την καταπολέμηση του φαινομένου. Πολύ εύστοχα ο οργανισμός YNODOC αναφέρει ότι, η διαφθορά είναι ένα πολύπλοκο κοινωνικό , πολιτικό και οικονομικό φαινόμενο που επηρεάζει όλες τις χώρες. Η διαφθορά υπονομεύει τους δημοκρατικούς θεσμούς, επιβραδύνει την οικονομική ανάπτυξη και συμβάλλει στην κυβερνητική αστάθεια. Επίσης η διαφθορά προσβάλλει τα θεμέλια των δημοκρατικών θεσμών διαστρεβλώνοντας τις εκλογικές διαδικασίες, τις διαδικασίες του κράτους δικαίου και τη δημιουργία γραφειοκρατικών τελμάτων, τα οποία η μόνη αιτία για την παρουσία τους είναι η προσέλκυση δωροδοκιών. Η οικονομική ανάπτυξη είναι σταματημένη, επειδή οι άμεσες ξένες επενδύσεις αποθαρρύνονται και οι μικρές επιχειρήσεις εντός της χώρας συχνά θεωρούν ότι είναι αδύνατο να ξεπεράσουν τα «κόστη εκκίνησης» που απαιτούνται λόγω της διαφθοράς.¹

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί ότι η διαφθορά παραμένει μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για όλες τις κοινωνίες. Παρά το γεγονός ότι η φύση και η έκταση της διαφθοράς μπορεί να διαφέρει από το ένα κράτος της ΕΕ στο άλλο, βλάπτει την ΕΕ στο σύνολό της, μειώνοντας τα επίπεδα των επενδύσεων, που παρεμποδίζουν την ορθή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και τη μείωση των δημόσιων οικονομικών. Οι οικονομικές δαπάνες από τη διαφθορά στην ΕΕ, εκτιμά η Επιτροπή ότι ανέρχεται σε 120 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως, ποσό το οποίο αντιστοιχεί στο ένα τοις εκατό

¹ <https://www.unodc.org/unodc/en/corruption/>

του ΑΕΠ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και είναι λίγο μικρότερο από τον ετήσιο προϋπολογισμό της ΕΕ².

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου υποστηρίζει ότι η διαφθορά αξίζει ιδιαίτερης προσοχής διότι λειτουργεί με ύπουλους τρόπους και τείνει να υπονομεύσει ολόκληρο το φάσμα της οικονομικής και πολιτικής ζωής. Η καταπολέμηση της διαφθοράς και η βελτίωση της δημοσιονομικής λογοδοσίας είναι στοιχεία απαραίτητα για την καλή διακυβέρνηση. Ωστόσο καμία χώρα στον κόσμο δεν φαίνεται να έχει εξαλείψει τελείως πρακτικές διαφθοράς στις δημόσιες συμβάσεις³.

Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (International Monetary Fund) από την πλευρά του, ορίζει ως διαφθορά την κατάχρηση της δημόσιας αρχής για ιδιωτικό όφελος και επισημαίνει ότι ένα φτωχό περιβάλλον διακυβέρνησης προσφέρει μεγαλύτερα κίνητρα και περισσότερες ευκαιρίες για διαφθορά. Η διαφθορά με τη σειρά της, υπονομεύει την εμπιστοσύνη των πολιτών στην κυβέρνησή του και απειλεί την ακεραιότητα της αγοράς, στρεβλώνει τον ανταγωνισμό και θέτει σε κίνδυνο την οικονομική ανάπτυξη⁴. Η νομισματική και οικονομική πολιτική μπορεί να είναι πιο αποτελεσματικές εάν οι στόχοι τους και οι μέθοδοι εφαρμογής τους γνωστοποιούνται στο κοινό με σαφή και έγκαιρο τρόπο. Η διαφάνεια των κεντρικών τραπεζών και των χρηματοπιστωτικών φορέων οι οποίοι είναι αρμόδιοι για την εποπτεία και ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και αγορών μπορεί επίσης να ενθαρρύνει τις προσδοκίες της αγοράς και τη μεγαλύτερη δημόσια λογοδοσία. Προς αυτή την κατεύθυνση το ΔΝΤ έχει αναπτύξει ένα " κώδικα ορθής πρακτικής" για να ενθαρρύνει τη διαφάνεια στον τομέα αυτό.⁵

Η Ρωσία, μία από τις μεγαλύτερες οικονομίες παγκοσμίως, αν και εμφάνισε υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης τα περασμένα χρόνια, έχοντας ως κύριο εργαλείο την εξαγωγή των φυσικών της κοιτασμάτων εμφανίζει υψηλά

²http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/index_en.htm

³https://www.wto.org/english/tratop_e/gproc_e/wkshop_tanz_jan03/itcdemo2_e.pdf

⁴<http://www.imf.org/external/np/exr/facts/gov.htm>

⁵<http://www.imf.org/external/np/exr/facts/mtransp.htm>

επίπεδα διαφθοράς. Με την παρούσα εργασία θα επιχειρήσουμε να αξιολογήσουμε το φαινόμενο της διαφθοράς στην Ρωσία και να προτείνουμε τρόπους αντιμετώπισής του. Στις επόμενες σελίδες, θα επιχειρήσουμε αρχικά να προσεγγίσουμε και στη συνέχεια να αναλύσουμε τα επίπεδα της διαφθοράς της Ρωσίας, μέσω των στοιχείων που παρουσιάζουν οι Δείκτες Διαφθοράς του Παγκόσμιου Οργανισμού Διαφάνειας και συγκεκριμένα του Δείκτη Αντίληψης της Διαφθοράς 2014 (Corruption Perceptions Index, CPI) και του Παγκόσμιου Βαρόμετρου Διαφθοράς 2013 (Global Corruption Barometer, GCB).

Η δομή της εργασίας αναπτύσσεται ως εξής: στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μια σύντομη βιβλιογραφική ανασκόπηση στην οποία θα παρουσιάσουμε ορισμένα στοιχεία για την Ρωσία αλλά και της γειτονικής περιοχής στην οποία ανήκει και είναι η περιοχή της Μαύρης Θάλασσας. Στο δεύτερο κεφάλαιο θα παρουσιάσουμε την δομή την λειτουργία και την αξία του Δείκτη Αντίληψης της Διαφθοράς και του Παγκόσμιου Βαρόμετρου Διαφθοράς. Στο τρίτο κεφάλαιο θα αξιολογήσουμε τα στοιχεία των παραπάνω δεικτών που αφορούν την Ρωσική Ομοσπονδία και θα συγκριθούν με τα στοιχεία των χωρών της Μαύρης Θάλασσας, της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28, των ΗΠΑ της Κίνας, καθώς και του παγκόσμιου μέσου όρου όπου αυτό είναι εφικτό. Στο τέταρτο κεφάλαιο θα αναπτυχθούν οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις για την καταπολέμηση της διαφθοράς στη Ρωσία και στο τελευταίο κεφάλαιο θα παρουσιασθούν τα συμπεράσματα της εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

1.1 Γενικά

Μεγάλος αριθμός Διεθνών Οργανισμών και επιστημονικές ομάδες έχουν ασχοληθεί διαχρονικά με το φαινόμενο της διαφθοράς στη Ρωσία και έχουν γράψει πολλά άρθρα και οικονομικές αναφορές για τα επίπεδα της διαφθοράς της χώρας, η οποία δρα ανασταλτικά στην προσέλκυση της Κυβέρνησης νέων εγχώριων και κυρίως ξένων επενδυτών. Στην ιστοσελίδα της εφημερίδας «Η Σύγχρονη Ρωσία» αναφέρεται ότι η Ρωσία είναι η χώρα που παρέχει μεγάλες ευκαιρίες για επενδύσεις. Ωστόσο είναι απρόβλεπτη και οι επιχειρηματίες πρέπει να ξέρουν ότι παίρνουν πολλά και μεγάλα ρίσκα. Αν για τους Ρώσους επιχειρηματίες, η διαφθορά αποτελεί σύνηθες φαινόμενο, για τους ξένους είναι κύριος παράγοντας για να γυρίσουν την πλάτη στις όποιες θετικές πλευρές της Ρωσίας.⁶ Το ερώτημα που προκύπτει είναι εάν επιβεβαιώνεται αυτή η άποψη και από τα στοιχεία των Δεικτών της Διαφθοράς, το οποίο αναμένεται να απαντηθεί στα επόμενα κεφάλαια.

Η διαπίστωση ότι η οικονομία έχει καταστεί σήμερα προνομιακό πεδίο της διπλωματικής δραστηριότητας δεν αμφισβητείται σοβαρά. Η παγκοσμιοποίηση από την πλευρά της ως φαινόμενο, έχει επηρεάσει αναμφίβολα όλες τις οικονομίες των χωρών. Ωστόσο, η αναγκαιότητα των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των κρατών ειδικά των γειτονικών υπήρχε διαχρονικά. Για να μπορέσουμε να αντιληφθούμε το μέγεθος και τις συνέπειες της διαφθοράς στη Ρωσία, κρίνεται σκόπιμο να παραθέσουμε αρχικά ορισμένα χαρακτηριστικά της γειτονικής περιοχής της Ρωσίας και στη συνέχεια να παρουσιασθούν τα σημαντικότερα στοιχεία που αφορούν το προφίλ της ίδιας της χώρας συγκρινόμενα κυρίως με τον μέσο όρο των χωρών της Μαύρης Θάλασσας.

1.2 Η περιοχή της Μαύρης Θάλασσας

Ο **Εύξεινος Πόντος** ή **Μαύρη Θάλασσα** είναι θάλασσα της νοτιο-ανατολικής Ευρώπης. Ορίζεται από την Ευρώπη, τη Μικρά Ασία και τον

⁶http://gr.rbth.com/articles/2012/05/17/ksene_ependysei_sti_rosia_mythoi_kai_pragmatikotita_15116

Καύκασο και συνδέεται με τον Ατλαντικό Ωκεανό μέσω της Μεσογείου και του Αιγαίου Πελάγους. Ο Πορθμός του Βοσπόρου τη συνδέει με τη Θάλασσα του Μαρμαρά και ο Πορθμός των Δαρδανελίων με το Αιγαίο Πέλαγος.

Τα νερά αυτά χωρίζουν την Ανατολική Ευρώπη από τη Δυτική Ασία. Η Μαύρη Θάλασσα συνδέεται επίσης με τη Θάλασσα του Αζόφ από τον Πορθμό του Κερτς. Ο Εύξεινος Πόντος έχει έκταση 436.400 τ.χ. (χωρίς τη Θάλασσα του Αζόφ), μέγιστο βάθος 2.212 μέτρα και όγκο 547.000 κ.χ. (κυβικά χιλιόμετρα).⁷

Η περιοχή της Μαύρης Θάλασσας αποτελείται από 10 χώρες με βάση όχι μόνο γεωγραφικά κριτήρια (δηλαδή χώρες που συνορεύουν άμεσα με τη Μαύρη Θάλασσα) αλλά και με βάση οικονομικά, ιστορικά, πολιτιστικά, κοινωνικά και περιβαλλοντολογικά κριτήρια. Οι προαναφερθείσες χώρες συναντούνται στην ξένη βιβλιογραφία με την συντομογραφία BS-10 (Black Sea -10) και είναι οι παρακάτω: Βουλγαρία, Γεωργία, Ρουμανία, Ρωσία, Τουρκία, Ουκρανία, Αρμενία, Αζερμπαϊτζάν, Μολδαβία και Ελλάδα.

1.3 Το Προφίλ της Ρωσικής Ομοσπονδίας

Η Ρωσία⁸ ή ως επίσημα γνωστή Ρωσική Ομοσπονδία είναι μια χώρα που βρίσκεται στη βόρεια Ευρασία. Πολίτευμά της είναι η Ομοσπονδιακή Προεδρική Δημοκρατία και αποτελείται από 85 ομοσπονδιακά κρατίδια. Από τα βορειοδυτικά ως τα νοτιοανατολικά, η Ρωσία, μοιράζεται εδαφικά σύνορα με τη Νορβηγία, τη Φινλανδία, την Εσθονία, τη Λετονία, τη Λιθουανία, την Πολωνία, την Ουκρανία, τη Γεωργία, την Αμπχαζία, τη Νότια Οσσετία, το Αζερμπαϊτζάν, το Καζακστάν, την Κίνα, τη Μογγολία και τη Βόρεια Κορέα. Στη θάλασσα, είναι πλησίον της Ιαπωνίας και της Αμερικάνικης Πολιτείας της Αλάσκα. Με έκταση 17.075.400 τ.χλμ., αποτελεί το μεγαλύτερο κράτος του πλανήτη, καλύπτοντας πάνω από το ένα όγδοο της παγκόσμιας κατοικήσιμης γης. Η Ρωσία, είναι επίσης η ένατη σε πληθυσμό χώρα παγκοσμίως, με 143,8⁹ εκατομμύρια κατοίκους, σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα . Έχει

⁷ Από τη Βικιπαίδεια, την ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια

⁸ Στο ίδιο

⁹ <http://data.worldbank.org/country/russian-federation>

ως επίσημη γλώσσα τα ρωσικά και νόμισμά της είναι το ρούβλι και αποτελεί την 8η μεγαλύτερη οικονομία παγκοσμίως, ενώ είναι μέλος των G8,G20 και των BRICS. Η οικονομία της χαρακτηρίζεται ως οικονομία μετάβασης.

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) της Ρωσίας σε Μονάδες Ισοδυνάμου Αγοραστικής Δύναμης (ΜΙΑΔ) για το 2014, ανέρχεται σε 2.629,7 εκατομμύρια δολάρια που ταυτόχρονα είναι το υψηλότερο στην περιοχή της Μαύρης Θάλασσας. Είναι χαρακτηριστικό ότι το ΑΕΠ (σε ΜΙΑΔ) της Ρωσίας είναι μεγαλύτερο από το άθροισμα των ΑΕΠ (σε ΜΙΑΔ) όλων των υπολοίπων χωρών της Μαύρης Θάλασσας. Ο μέσος ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας για το 2014 ήταν μικρότερος του μέσου όρου των χωρών της Μαύρης Θάλασσας και ισοδυναμεί με 1,3% του ΑΕΠ.

Το κατά κεφαλήν εισόδημα σε Μονάδες Ισοδυνάμου Αγοραστικής Δύναμης για το 2014 είναι μεγαλύτερο από το 2013, και μεγαλύτερο κατά 42% από τον μέσο όρο των χωρών της Μαύρης Θάλασσας.

Στον τομέα του Δημοσιονομικού Ελλείμματος και του Δημοσίου Χρέους, οι επιδόσεις της Ρωσίας είναι εντυπωσιακές. Το Μέσο Δημόσιο Χρέος ως % του ΑΕΠ είναι μόλις 13% για το 2014, σημαντικά μικρότερο του μέσου όρου των χωρών της Μαύρης Θάλασσας και μικρότερο του αντίστοιχου μεγέθους των ΗΠΑ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28. Το Δημοσιονομικό έλλειμμα για τον ίδιο χρόνο ως % του ΑΕΠ είναι -0,7%, μικρότερο κατά 63% του μέσου όρου των χωρών της Μαύρης Θάλασσας.

Σύμφωνα με τον Δείκτη Παγκόσμιας Ανταγωνιστικότητας η Ρωσία για το έτος 2015 κατατάσσεται στην 53^η θέση από 144 χώρες με μέση βαθμολογία 4,37. Σε σχέση με το 2013 βελτίωσε τη θέση της κατά 11 θέσεις με ανταγωνιστικότερη χώρα στη Μαύρη Θάλασσα το Αζερμπαϊτζάν. Η Ρωσία στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας βρίσκεται στην 3^η θέση πίσω από το Αζερμπαϊτζάν και την Τουρκία.

Αντίθετα με το Δείκτη Παγκόσμιας Ανταγωνιστικότητας όπου η Ρωσία επιτυγχάνει μια μέτρια προς καλή επίδοση, στο Δείκτη Ευκολίας Επιχειρηματικής Δραστηριότητας η Ρωσία δεν έχει καλή απόδοση. Το 2014 βρίσκεται στην 92^η θέση μεταξύ 189 χωρών, παρόλο που σε σχέση με το

2013 βελτίωσε την απόδοση της κατά 30 θέσεις. Επιπλέον βρίσκεται κάτω από τον μέσο όρο των χωρών της Μαύρης Θάλασσας για την έναρξη μιας επιχειρηματικής δραστηριότητας με 13 ημέρες και 5 διαδικασίες έναντι 9,6 και 4,4 διαδικασιών του μέσου όρου για τις χώρες της περιοχής.

Η ανεργία στη Ρωσία ανέρχεται για το 2014 στο 6,2%, σημαντικά μικρότερος του μέσου όρου των χωρών της Μαύρης Θάλασσας (11,5%) και μικρότερος της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28 (11%) ενώ είναι και λίγο μικρότερος από το ποσοστό ανεργίας στις ΗΠΑ (6,4%).

Οι μισθοί στη Ρωσία υπολείπονται σημαντικά των αντίστοιχων σε ΗΠΑ και ΕΕ. Συγκεκριμένα ο Μέσος Μηνιαίος Μισθός στη Ρωσία το 2012 ήταν 866,6 δολάρια Αμερικής όταν στις ΗΠΑ ήταν 4.587,3 και στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 28 2.789,8 δολάρια. Στις χώρες όμως της Μαύρης Θάλασσας, η Ρωσία έχει μεγαλύτερο μηνιαίο μισθό κατά 30% πάνω από το μέσο όρο της περιοχής και βρίσκεται στη 2η θέση πίσω από την Ελλάδα.¹⁰

Η φορολογία ως ποσοστό του ΑΕΠ στη Ρωσία ανέρχεται στο 29,5%, έναντι του μέσου όρου 26,4% των χωρών της Μαύρης Θάλασσας, υπολείπεται της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28 (34,7%) ενώ είναι μεγαλύτερο των ΗΠΑ (25,1%). Τέλος το ποσοστό των πολιτών που ζει κάτω από το όριο της φτώχειας αυξήθηκε για το 2013 κατά 0,1% και ανέρχεται στο 10,8% του πληθυσμού.¹¹

Σύμφωνα με την αναφορά μετάβασης του 2013 της Ευρωπαϊκής Τράπεζας για την Ανοικοδόμηση και την Ανάπτυξη (EBRD), η μετάβαση της Ρωσίας από τον κομμουνισμό, ξεκίνησε με τις μεταρρυθμίσεις του Μιχαήλ Γκορμπατσόφ από τα μέσα έως τα τέλη της δεκαετίας του 1980. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές, οδήγησαν στην άνοδο των κοινωνικών κινημάτων αμφισβητώντας το μονοπώλιο του Κομμουνιστικού Κόμματος και τελικά τη δημοκρατική εκλογή του Προέδρου Μπόρις Γέλτσιν. Ωστόσο, δεν προέκυψε η εδραίωση της δημοκρατίας, η οποία απαιτούσε τη δημόσια υποστήριξη για

¹⁰ Τα ανωτέρω στοιχεία προέρχονται από τις παραδόσεις του καθηγητή οικονομικών του ΠΑΜΑΚ κ. Χάρρη Παπαπανάγου στους σπουδαστές της 12^{ης} ΕΣ της ΑΔΙΣΠΟ, κατά το ακαδημαϊκό έτος 2014-2015.

¹¹ <http://data.worldbank.org/country/russian-federation>

βιώσιμες μεταρρυθμίσεις,. Επιπλέον, οι μεταρρυθμίσεις που πραγματοποιήθηκαν από τη δημοκρατική πλέον Ρωσία απέτυχαν να προσδώσουν την ευημερία και νέες ευκαιρίες για τους περισσότερους Ρώσους. Μια μικρή ομάδα από πολιτικά συνδεδεμένους ολιγάρχες αποκόμισαν τα οφέλη από μια ατελή διαδικασία ιδιωτικοποίησης, η οποία με τη σειρά της εγείρει ερωτήματα σχετικά με τη νομιμότητα των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας και του κράτους δικαίου. Η άνοδος του Βλαντιμίρ Πούτιν στην εξουσία τοποθετώντας στην κορυφή της ατζέντας του την επιβολή του νόμου και τη δημιουργία ενός κράτους δικαίου, έφερε την πολιτική σταθερότητα και την οικονομική ανάπτυξη στη χώρα έχοντας ως μοντέλο, τον τρόπο ανάπτυξης ενός καπιταλιστικού κράτους.¹² Ωστόσο τα αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν στον τομέα της διαφθοράς είναι ελάχιστα και ως εκ τούτου η διαφθορά παραμένει σε υψηλά επίπεδα.

Τέλος, η Παγκόσμια Τράπεζα αναφέρει ότι η ύφεση της Ρωσίας , η οποία ξεκίνησε επίσημα το τέταρτο τρίμηνο του 2014, εμβάθυνε σημαντικά το πρώτο εξάμηνο του 2015. Η καταναλωτική ζήτηση μειώθηκε σημαντικά καθώς η άνοδος του πληθωρισμού επηρέασε τους πραγματικούς μισθούς και τα εισοδήματα. Η συνεχιζόμενη αβεβαιότητα στην πολιτική , μια αδύναμη εγχώρια αγορά και το υψηλό κόστος κεφαλαίου, οδήγησε σε απότομη συρρίκνωση των επενδύσεων . Η οικονομία συνεχίζει να προσαρμόζεται στα νέα δεδομένα εν μέσω γεωπολιτικών εντάσεων, στο πλαίσιο που χαρακτηρίζεται από τις τρέχουσες διεθνείς κυρώσεις Οι τιμές του πετρελαίου και του φυσικού αερίου παρέμειναν σε χαμηλά επίπεδα κατά το πρώτο εξάμηνο του 2015 , γεγονός που υπογραμμίζει την περαιτέρω την ευπάθεια της Ρωσίας στις ασταθείς παγκόσμιες αγορές βασικών εμπορευμάτων . Η εξασθένηση του ρουβλίου δημιούργησε ένα πλεονέκτημα στις τιμές για ορισμένες βιομηχανίες , ενισχύοντας με αυτό τον τρόπο ένα στενό εύρος των εξαγωγών καθώς και την ενθάρρυνση των επενδύσεων σε ορισμένους τομείς, αλλά αυτό δεν ήταν αρκετό για να δημιουργήσει μια συνολική αύξηση των μη ενεργειακών εξαγωγών .¹³

¹² <http://www.ebrd.com/downloads/research/transition/tr13.pdf>

¹³ <http://www.worldbank.org/en/country/russia/publication/rer> (Russia economic report Sep 15)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

2.1 Οι Διεθνείς Δείκτες Συγκριτικής Αξιολόγησης (International benchmarking indicators)

Η συγκριτική αξιολόγηση, είναι μια μεθοδολογία μέτρησης της ποιότητας λήψης αποφάσεων από διάφορες μονάδες λ.χ επιχειρήσεις, οργανισμοί ή χώρες, σε σχέση με τα προγράμματα, τις στρατηγικές, τις πολιτικές τα προϊόντα και τις μετρήσεις απόδοσης και την σύγκρισή τους κατά περίπτωση με ένα πρότυπο μετρήσεων ή παρόμοιες μετρήσεις με τις καλύτερες στη κατηγορία τους όπως παρακάτω:

(α) Στην περίπτωση των επιχειρήσεων συγκρίνοντας τις επιχειρηματικές διαδικασίες και τις μετρήσεις απόδοσης σε ρεκόρ της βιομηχανίας ή και βέλτιστες πρακτικές από άλλες βιομηχανίες.

(β) Στην περίπτωση των οικονομιών ή χωρών συγκρίνοντας τις πολιτικές, τις μεταρρυθμίσεις και τις μετρήσιμες επιδόσεις μιας οικονομίας ή μιας χώρας ,σε μια ομάδα που συμμετέχει , προκειμένου να αποκαλύψει τις οικονομίες των βέλτιστων πρακτικών και εν συνεχεία την ταξινόμησή τους σε μια σειρά κατάταξης δηλαδή 1ος , 2ος , 3ος κλπ σύμφωνα με την βαθμολογία που έχει αποκτηθεί , βασιζόμενη σε ένα μεθοδολογικό πλαίσιο .

Τα ποσοτικά στοιχεία και η συγκριτική αξιολόγηση μπορεί να είναι χρήσιμα για την τόνωση της συζήτησης σχετικά με την πολιτική των Κυβερνήσεων , παραθέτοντας ταυτόχρονα τις πιθανές προκλήσεις και τις αδυναμίες αλλά και εντοπίζοντας τα σημεία στα οποία , όπου οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής μπορεί να αναζητήσουν για διδάγματα και ορθές πρακτικές .

Τα δεδομένα παρέχουν επίσης τη βάση για την ανάλυση για το πώς διαφορετικές πολιτικές προσεγγίσεις και διαφορετικές πολιτικές μεταρρυθμίσεις μπορούν να συμβάλουν στην επιθυμητά αποτελέσματα , όπως για παράδειγμα στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της ανάπτυξης, την αύξηση της απασχόλησης και των εισοδημάτων ή τον περιορισμό του επιπέδου διαφθοράς. Οι διεθνείς δείκτες που αναφέρονται

στα επίπεδα διαφθοράς είναι ο Δείκτης αντίληψης της Διαφθοράς (Corruption Perceptions Index, C.P.I.) το Παγκόσμιο Βαρόμετρο της Διαφθοράς (Global Corruption Barometer, G.C.B.) και ο Δείκτης Πληρωμής Δωροδοκίας (Bribe Payers Index, BPI). Δύο επίσης πολύ χρήσιμοι δείκτες είναι Παγκόσμιος Δείκτης Ανταγωνιστικότητας (Global Competitiveness Index) και ο Δείκτης Δείκτη Ευκολίας Επιχειρηματικής Δραστηριότητας (Easy of Doing Business Index)

Σύμφωνα με το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ, η διαφάνεια στις κυβερνήσεις, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τις επιχειρήσεις είναι το κλειδί για την ανάπτυξη μιας σταθερής παγκόσμιας οικονομίας . Χωρίς αυτό , η διαφθορά έχει την ευκαιρία να στρεβλώνει τις αγορές , να υπονομεύει την ανάπτυξη και να κάνει την επιχείρηση μη βιώσιμη. Οι εκτιμήσεις δείχνουν ότι το κόστος της διαφθοράς ανέρχεται σε περισσότερο από το 5% του παγκόσμιου ΑΕΠ (2.6 τρισεκατομμύρια δολάρια Αμερικής) με περισσότερα από 1.000 δισεκατομμύρια δολάρια που καταβάλλονται σε δωροδοκίες κάθε χρόνο.¹⁴ Η Παγκόσμια Τράπεζα αναφέρει ότι , η διαφθορά αυξάνει το κόστος της επιχειρηματικής δραστηριότητας έως και 10 % σε παγκόσμιο επίπεδο.

Ο Διεθνής Οργανισμός Διαφάνειας είναι ένα παγκόσμιο κίνημα, πολιτικά μη κομματικό, έχοντας ως αποστολή να σταματήσει τη διαφθορά και να προωθήσει τη διαφάνεια, την λογοδοσία και την ακεραιότητα σε όλα τα επίπεδα και σε όλους τους τομείς της κοινωνίας. Μέσα από περισσότερα από 100 εθνικά τμήματα σε όλο τον κόσμο και μια Διεθνή Γραμματεία με έδρα το Βερολίνο, συνεργάζεται με εταίρους στις κυβερνήσεις των χωρών, τις επιχειρήσεις και την κοινωνία των πολιτών, προκειμένου να θέσει αποτελεσματικά μέτρα για την αντιμετώπιση της διαφθοράς.¹⁵ Ωστόσο η διαδρομή του Οργανισμού δεν ήταν εύκολη από την αρχή της δημιουργίας του. Σημαντικό σημείο κριτικής κατά τα πρώτα στάδια της Διεθνούς Διαφάνειας, ήταν η συντηρητική φιλοσοφία καταπολέμησης διαφθοράς της οργάνωσης, καθόσον αρχικά ο Οργανισμός περιοριζόταν στους αποδέκτες των φαινομένων δωροδοκίας σε αντίθεση με την Σύμβαση του ΟΟΣΑ που

¹⁴ http://www3.weforum.org/docs/GAC12/IssueBrief/IB_AntiCorruption.pdf

¹⁵ <http://www.transparency.org/whoweare/organisation/>

επεδίωκε την καταπολέμηση τις πηγές δωροδοκίας στις χώρες εξαγωγής. Στην συνέχεια όμως, η Διεθνής Διαφάνεια ευθυγραμμίζεται με τον ΟΟΣΑ, δημοσιεύοντας το 1999 για πρώτη φορά τον Δείκτη Αντίληψης Δωροδοκιών.¹⁶

Την παρούσα χρονική περίοδο, ο Διεθνής Οργανισμός Διαφάνειας είναι ευρέως αποδεκτός από τα κράτη και τους υπόλοιπους Διεθνείς Οργανισμούς και τα συμπεράσματα που δημοσιεύονται στις ετήσιες αναφορές του, λαμβάνονται σοβαρά υπόψη για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι, η Παγκόσμια Τράπεζα προκειμένου να διασφαλίσει τα κεφάλαια από φαινόμενα διαφθοράς τα οποία απευθύνονται σε 1800 αναπτυξιακά έργα σε 172 χώρες, με το ποσό να αγγίζει τα 42 δις. δολάρια, ανακοίνωσε ένα νέο πλαίσιο συμβάσεων στο οποίο έχουν συμπεριληφθεί πολλές προτάσεις και συστάσεις του Διεθνούς Οργανισμού Διαφάνειας και του Οργανισμού Διαφάνειας των ΗΠΑ.¹⁷

2.2 Ο Δείκτης αντίληψης της Διαφθοράς (Corruption Perceptions Index, CPI)

Σύμφωνα με τον Διεθνή Οργανισμό Διαφάνειας, η διαφθορά ορίζεται ως η κατάχρηση της ανατεθείσας εξουσίας για ιδιωτικό όφελος. Η διαφθορά μπορεί να χαρακτηριστεί ως μεγάλης και μικρής αξίας και πολιτική, ανάλογα με τα ποσά των χρημάτων που χάθηκαν και στον τομέα όπου εμφανίζεται.¹⁸

Ο Δείκτης Αντίληψης της Διαφθοράς ιδρύθηκε το 1995, ως ένα σύνθετος δείκτης που χρησιμοποιείται για τη μέτρηση της αντίληψης για τη διαφθορά στο δημόσιο τομέα σε διάφορες χώρες σε όλο τον κόσμο . Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 18 χρόνων , τόσο οι πηγές που χρησιμοποιούνται για την κατάρτιση του δείκτη όσο και η μεθοδολογία έχουν προσαρμοστεί και έχουν τελειοποιηθεί. Με την διαδικασία αναθεώρησης που πραγματοποιήθηκε το 2012 επήλθαν σημαντικές αλλαγές και πλέον μας

¹⁶ https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%94%CE%B9%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%AE%CF%82_%CE%94%CE%B9%CE%B1%CF%86%CE%AC%CE%BD%CE%B5%CE%B9%CE%B1#cite_note-1

¹⁷ <http://blog.transparency.org/2015/07/31/world-bank-adopts-key-transparency-international-goals-in-new-procurement-policies/>

¹⁸ <http://www.transparency.org/glossary/term/corruption>

επιτρέπεται να συγκρίνουμε τα αποτελέσματα μεταξύ των ετών , το οποίο δεν ήταν μεθοδολογικά δυνατόν εφικτό πριν από το 2012 .

Οι βαθμολογίες του Δείκτη Αντίληψης της Διαφθοράς κατατάσσουν τις χώρες με βάση το πόσο διεφθαρμένος θεωρείται ο δημόσιος τομέας μιας χώρας. Είναι ένας σύνθετος δείκτης, συνδυασμός ερευνών και αξιολογήσεων της διαφθοράς, που συλλέγονται από μια ποικιλία από αξιόπιστους θεσμούς. Ο Δείκτης Αντίληψης της Διαφθοράς είναι ο πιο ευρέως χρησιμοποιούμενος δείκτης της διαφθοράς σε όλο τον κόσμο. Μέχρι το 2011 , ο υπόψη δείκτης, κυμαίνονταν από 0 (εξαιρετικά διεφθαρμένες) έως 10 (υψηλή διαφάνεια) . Από το 2012 και έκτοτε, οι τιμές του Δείκτη κυμαίνονται από 0 (εξαιρετικά διεφθαρμένες) έως 100 (υψηλή διαφάνεια). Θα πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι Δείκτης Αντίληψης της Διαφθοράς συνδέεται και επηρεάζει δύο πολύ σημαντικούς Δείκτες οι οποίοι σχετίζονται με την οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας: Τον Δείκτη Παγκόσμιας Ανταγωνιστικότητας και τον Δείκτη Ευκολίας Επιχειρηματικής Δραστηριότητας καθόσον οι πυλώνες τους επηρεάζονται αρνητικά ή θετικά με τα επίπεδα διαφθοράς σε μια χώρα.

Το εύλογο ερώτημα που προκύπτει, είναι γιατί ο δείκτης βασίζεται στην **αντίληψη** για την διαφθορά. Σύμφωνα με το Διεθνή Οργανισμό Διαφάνειας, η διαφθορά γενικά περιλαμβάνει παράνομες δραστηριότητες, οι οποίες είναι εσκεμμένα κρυμμένες και αποκαλύπτονται μόνο μέσα από τη διερεύνηση σκανδάλων, τη διεξαγωγή ερευνών ή διώξεων. Επομένως δεν υπάρχει ουσιαστικός τρόπος για να εκτιμήσει κανείς τα απόλυτα επίπεδα διαφθοράς στις χώρες στη βάση εμπειρικών δεδομένων. Πιθανές προσπάθειες, όπως συγκρίνοντας δωροδοκίες που εντοπίστηκαν και καταγγέθηκαν ή αριθμός των διώξεων που ασκήθηκαν ή δικαστικές υποθέσεις που συνδέονται άμεσα με τη διαφθορά, δεν μπορούν να θεωρηθούν ως οριστικοί δείκτες των επιπέδων διαφθοράς. Αντιθέτως, οι παραπάνω προσπάθειες καταδεικνύουν πόσο αποτελεσματικοί είναι οι εισαγγελείς, τα δικαστήρια ή τα μέσα μαζικής ενημέρωσης μιας χώρας, στη διερεύνηση υποθέσεων διαφθοράς καθώς και στην αποκάλυψη της διαφθοράς. Καταγράφοντας την αντίληψη για τη διαφθορά εκείνων που είναι σε θέση να προσφέρουν εκτιμήσεις για τη

διαφθορά του δημόσιου τομέα είναι η πιο αξιόπιστη μέθοδος της σύγκρισης σε σχέση με τα επίπεδα διαφθοράς σε όλες τις χώρες.¹⁹

Προϋπόθεση για μια χώρα που συμμετέχει στην αξιολόγηση του Δείκτη Αντίληψης της Διαφθοράς, είναι ότι θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται σε τουλάχιστον τρεις από τις πηγές δεδομένων του Δείκτη. Εάν μια χώρα δεν εμφανίζεται στην κατάταξη, τότε αυτό είναι αποκλειστικά και μόνο λόγω της ανεπαρκούς πληροφόρησης της έρευνας και όχι μια ένδειξη ότι η διαφθορά δεν υπάρχει στη χώρα. Για παράδειγμα, για το 2014 αξιολογήθηκαν 175 χώρες ενώ το 2013 αξιολογήθηκαν 177.

Ο Δείκτης Αντίληψης της Διαφθοράς για το 2014 βασίζεται στις πηγές δεδομένων από ανεξάρτητα ιδρύματα που ειδικεύονται στη διακυβέρνηση και την ανάλυση του επιχειρηματικού κλίματος²⁰. Όπως προαναφέρθηκε, η μεθοδολογία για τον Δείκτη Αντίληψης της διαφθοράς έχει τροποποιηθεί από το 2012 και τα βήματα που ακολουθούνται για τον υπολογισμό του Δείκτη, είναι τα παρακάτω:

α. Επιλογή πηγών δεδομένων: Ο δείκτης Αντίληψης της Διαφθοράς είναι ένας σύνθετος δείκτης που συγκεντρώνει δεδομένα από διάφορες πηγές. Κάθε πηγή δεδομένων για να χαρακτηριστεί ως πηγή, πρέπει να πληροί τα ακόλουθα κριτήρια για τον Δείκτη :

1. Να ποσοτικοποιεί την αντίληψη για τη διαφθορά στο δημόσιο τομέα .
2. Να βασίζεται σε μια αξιόπιστη και έγκυρη μεθοδολογία , η οποία κατατάσσει τις βαθμολογίες και τις χώρες στην ίδια κλίμακα .
3. Να διενεργείται από έναν αξιόπιστο φορέα και να αναμένεται να επαναλαμβάνονται τακτικά .
4. Να επιτρέπει την επαρκή διαφοροποίηση των βαθμολογιών ώστε να γίνει διάκριση μεταξύ των χωρών.

¹⁹ https://www.transparency.org/cpi2014/in_detail#myAnchor2

²⁰ Corruption Perceptions Index 2014: Full Source Description

β. Τυποποίηση των πηγών δεδομένων σε μια κλίμακα 0-100 , όπου το 0 ισοδυναμεί με το υψηλότερο επίπεδο αντιληπτής διαφθοράς και το 100 ισούται με το χαμηλότερο επίπεδο αντιληπτής διαφθοράς .

γ. Υπολογισμός του μέσου όρου. Για μια χώρα που περιλαμβάνεται στον Δείκτη Αντίληψης της Διαφθοράς, τουλάχιστον τρεις πηγές πρέπει να αξιολογήσουν την εν λόγω χώρα .²¹

Για την εξαγωγή των τιμών του Δείκτη για το έτος 2014²², χρησιμοποιήθηκαν δεδομένα από 12 διαφορετικές πηγές οι οποίες είναι οι παρακάτω:

α. Βαθμολόγηση των Χωρών από την Αφρικανική Αναπτυξιακή Τράπεζα έτους 2013 (African Development Bank Governance Ratings 2013). Η Αφρικανική Αναπτυξιακή Τράπεζα είναι μια περιφερειακή τράπεζα η οποία ασχολείται με την προαγωγή της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης για τις χώρες της ηπείρου. Οι μετρήσεις της τράπεζας για το έτος 2013, αποτελούν τμήμα της εκτίμησης για την εθνική πολιτική και την απόδοση των θεσμών της χώρας, η οποία εκτιμά την ποιότητα και τη δομή των κρατικών θεσμών σε σχέση με το κατά πόσο συντελούν αποτελεσματικά στην ενθάρρυνση της ανάπτυξης. Η εκτίμηση της Εθνικής Πολιτικής διεξάγεται από μια ομάδα οικονομολόγων της χώρας με μεγάλη εμπειρία στην πολιτική ανάλυση και στην τελευταία αναφορά βαθμολογήθηκαν 40 κράτη της Αφρικανικής Ηπείρου με βαθμολογία από 1 (μικρή διαφθορά) έως 6 (μεγάλη διαφθορά) .

β. Δείκτες Κυβερνητικής Βιωσιμότητας του Ιδρύματος Bertelsmann, έτους 2014 (Bertelsmann Foundation Sustainable Governance Indicators 2014) . Το ίδρυμα Bertelsmann Stiftung ιδρύθηκε το 1977 ως ένα ανεξάρτητο και ακομμάτιστο ιδιωτικό ίδρυμα και αποτελεί μια δεξαμενή σκέψεων σχετικά με την προαγωγή της εκπαίδευσης, ενός δίκαιου και αποτελεσματικού οικονομικού συστήματος, ενός προληπτικού συστήματος υγείας, καθώς και της ενεργητικότητας της κοινωνίας των πολιτών και της

²¹ https://www.transparency.org/cpi2014/in_detail#myAnchor2

²² Στο ίδιο

μεγαλύτερης διεθνούς κατανόησης και συνεργασίας μεταξύ των κρατών. Οι δείκτες του ιδρύματος υπολογίζονται χρησιμοποιώντας ποσοτικά δεδομένα Διεθνών Οργανισμών και στη συνέχεια συμπληρώνεται με ποιοτικές εκτιμήσεις από ειδικούς οι οποίοι είναι αναγνωρισμένοι στη χώρα τους. Για το έτος 2014 βαθμολογήθηκαν 41 χώρες του ΟΟΣΑ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης με βαθμολογία από 1 (μεγάλη διαφθορά) έως 10 (μικρή διαφθορά) .

γ. Δείκτης Μετάβασης του Ιδρύματος Bertelsmann έτους 2014 (Bertelsmann Foundation Transformation Index 2014) Ο δείκτης, παρέχει το πλαίσιο για την βελτιστοποίηση της διαδικασίας ανταλλαγής αγαθών μεταξύ των υπηρεσιών χρησιμοποιώντας δύο επιμέρους βαθμολογίες: τον δείκτη κατάστασης (Status Index) και τον αντίστοιχο Διοικητικής (Management Index), οι οποίοι είναι βασισμένοι σε λεπτομερή εξέταση 129 χωρών. Οι βαθμολογίες που προκύπτουν βασίζονται σε λεπτομερείς αναφορές για κάθε κράτος με βάση ένα ερωτηματολόγιο 52 ερωτήσεων που διαιρείται σε 17 επιμέρους κριτήρια. Οι εκτιμήσεις παρέχονται από 2 ειδικούς από κάθε χώρα και αποτελούνται από δύο τομείς: την γραπτή εκτίμηση της κατάστασης που αφορά την επίδοση της χώρας στον τομέα των αλλαγών και της σωστής διοίκησης και στην βαθμολογία των ανωτέρω τομέων. Η βαθμολογία δίνεται από ειδικό της χώρας και στη συνέχεια επανελέγχεται από ένα δεύτερο ειδικό ο οποίος παρέχει μια δεύτερη βαθμολογία της χώρας η οποία είναι ανεξάρτητη της πρώτης. Για το έτος 2014 βαθμολογήθηκαν 129 χώρες με βαθμολογία από 1 (μεγάλη διαφθορά) έως 10 (μικρή διαφθορά) .

δ. Κατάταξη Επιχειρηματικού Ρίσκου των Κρατών από το Τμήμα Οικονομικών Πληροφοριών έτους 2014 (Economist Intelligence Unit Country Risk Ratings 2014). Το Economist Intelligence Unit (EIU) ιδρύθηκε το 1946 ως ένα ερευνητικό τμήμα της εφημερίδας Economist. Από τότε επεκτάθηκε σε μία παγκόσμια εταιρία ερευνών και παροχής επιχειρηματικών συμβουλών η οποία παρέχει επιχειρηματικές πληροφορίες για τη χάραξη πολιτικής σε παγκόσμια κλίμακα. Απασχολώντας 650 αναλυτές πλήρους απασχόλησης σε περισσότερες από 200 χώρες/περιφέρειες παρέχουν αναφορές επιχειρηματικού ρίσκου σε περισσότερες από 140 χώρες. Το EUI βασίζεται σε ομάδα ειδικών που έχουν έδρα κυρίως το Λονδίνο

οι οποίοι όμως υποστηρίζονται από ένα δίκτυο ειδικών αναλυτών παγκοσμίως. Οι αναλύσεις επιχειρηματικού κινδύνου των κρατών παρέχονται από το τμήμα από τις αρχές της δεκαετίας του '80 και επικαιροποιημένες μηνιαίες αναφορές για 100 χώρες και τριμηνιαίες για τις υπόλοιπες. Για το έτος 2014 βαθμολογήθηκαν 120 χώρες με βαθμολογία από 0 (μικρή διαφθορά) έως 4 (μεγάλη διαφθορά) .

ε. Παρατηρητήριο Ελευθερίας Χωρών υπό Μετάβαση έτους 2013 (Freedom House Nations in Transit 2013). Ιδρύθηκε το 1941 ως ανεξάρτητος οργανισμός με σκοπό να προάγει το δικαίωμα της ελευθερίας των ανθρώπων, υποστηρίζοντας τις δημοκρατικές αλλαγές, επιτηρώντας τα επίπεδα ελευθερίας παρέχοντας συμβουλές σε θέματα ελευθερίας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι αναφορές του ιδρύματος μετρούν τα επίπεδα δημοκρατίας σε 29 κράτη/περιφέρειες στην Κεντρική Ευρώπη και τα νεοσύστατα ανεξάρτητα κράτη, εστιάζοντας στις ακόλουθες θεματικές περιοχές: το επίπεδο δημοκρατικής διακυβέρνησης, τις εκλογικές διαδικασίες, την δημόσια λειτουργία, την ανεξαρτησία των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, την τοπική διακυβέρνηση, το δικαστικό θεσμικό πλαίσιο καθώς και τα επίπεδα ανεξαρτησίας του και τέλος το επίπεδο διαφθοράς. Το ίδρυμα, για την υλοποίηση των αναφορών του χρησιμοποιεί μια πληθώρα πηγών όπως δανειοδοτικά ιδρύματα, μη κυβερνητικούς οργανισμούς, άλλους Διεθνείς Οργανισμούς καθώς και εφημερίδες και στοιχεία παρεχόμενα από τις κυβερνήσεις. Στην τελευταία αναφορά αξιολογήθηκαν 29 κράτη/περιοχές με βαθμολογία από 1(μικρή διαφθορά) έως 7 (μεγάλη διαφθορά) .

στ. Παγκόσμια Κατάταξη Επιπέδου Ρίσκου των Κρατών (Global Insight Country Risk Ratings). Η εταιρεία IHS ιδρύθηκε το 1959 ως εταιρεία παροχής πληροφοριών σε παγκόσμιο επίπεδο έχοντας στο εργατικό δυναμικό της σήμερα περισσότερους από 5,100 εργαζόμενους σε πάνω από 30 χώρες παγκοσμίως. Παρέχει ευρείας κλίμακας διαδικτυακές υπηρεσίες που αφορούν μακροοικονομικά δεδομένα, επίπεδα επιχειρηματικού κινδύνου των χωρών και αναλύσεις για τον ιδιωτικό τομέα. Το σύστημα βαθμολόγησης της εταιρείας τέθηκε σε επιχειρησιακή εφαρμογή από το έτος 1999 παρέχοντας αναλύσεις σε έξι τομείς του επιχειρηματικού περιβάλλοντος σε 204 χώρες/

περιφέρειες. Οι τομείς που αναλύονται είναι ο πολιτικός, οικονομικός, ο νομικός, φορολογικός κίνδυνος, καθώς και ο κίνδυνος σε θέματα ασφάλειας και διαφθοράς. Η βαθμολογία του κινδύνου στον τομέα της διαφθοράς, προκύπτει κυρίως από αξιολόγηση του επιχειρησιακού κινδύνου, αλλά και από την άποψη των ειδικών της κάθε χώρας οι οποίοι αναλύουν άλλους τομείς που αναφέρονται στον κίνδυνο. Οι αξιολογήσεις γίνονται από πάνω από 100 ειδικούς των χωρών και αφορούν την έκταση της διαφθοράς από την «μικρή δωροδοκία» έως τα υψηλά επίπεδα διαφθοράς στην πολιτική και η βαθμολογία βασίζεται σε μια ποιοτική εκτίμηση της διαφθοράς της κάθε χώρας. Στην τελευταία αναφορά της εταιρίας αξιολογήθηκαν 203 χώρες με βαθμολογία από 1(μικρή διαφθορά) έως 5 (μεγάλη διαφθορά).

ζ. Ετήσιος Κατάλογος Ανταγωνιστικότητας του IMD έτους 2014 (IMD World Competitiveness Yearbook 2014). Το IMD είναι μια από τις κορυφαίες σχολές στον τομέα των επιχειρήσεων με εξειδίκευση στην δημιουργία ηγετών παγκόσμιας εμβέλειας μέσω της υψηλού επιπέδου εκπαίδευσης στη διοίκηση. Η αναφορά «World Competitiveness Yearbook» μετρά την ανταγωνιστικότητα των κρατών και βαθμολογεί και αξιολογεί τον τρόπο με τον οποίο το πολιτικοοικονομικό κλίμα της χώρας επηρεάζει την ανταγωνιστικότητα. Το IMD συνεργάζεται με άλλα 54 ιδρύματα παγκοσμίως, προκειμένου να διασφαλίσει την ποιότητα των αποτελεσμάτων του. Για το έτος 2014 αξιολογήθηκαν 60 χώρες με βαθμολογία από 0 (μεγάλη διαφθορά) έως 10 (μικρή διαφθορά).

η. Πληροφορίες Πολιτικού και Οικονομικού Ρίσκου για τις Ασιατικές Χώρες έτους 2014 (Political and Economic Risk Consultancy Asian Intelligence 2014). Το PERC αποτελεί συμβουλευτική εταιρία με εξειδίκευση στις στρατηγικές επιχειρηματικές πληροφορίες και αναλύσεις για εταιρείες που δραστηριοποιούνται στις χώρες της Ανατολικής και Νότιο-ανατολικής Ασίας δίνοντας μεγάλη σημασία σε κρίσιμες κοινωνικές και πολιτικές μεταβλητές όπως η διαφθορά, το ιδιοκτησιακό καθεστώς, η ποιότητα εργατικού δυναμικού κλπ. Η εταιρία όσον αφορά τη διαφθορά, διεξάγει έρευνες στις οποίες συμμετέχουν 100 εταιρίες από κάθε χώρα και πραγματοποιούνται με την μέθοδο των τηλεφωνικών συνεντεύξεων ,

διαδικτυακά και αυτοπροσώπως. Για το έτος 2014, αναλύθηκαν 15 Ασιατικές χώρες/ περιφέρειες, και οι ΗΠΑ, με βαθμολογία από 0 (μικρή διαφθορά) έως 10 (μικρή διαφθορά).

θ. Οδηγός Διεθνούς Κρατικού Ρίσκου από το Ίδρυμα Παρακολούθησης Πολιτικού Ρίσκου έτους 2014 (Political Risk Services International Country Risk Guide 2014). Το ίδρυμα Political Risk Services έχει έδρα στην περιοχή του Syracuse, της Νέας Υόρκης και από το έτος ίδρύσεως της έχει επικεντρωθεί, σε αναλύσεις πολιτικού ρίσκου. Από το 1980 και έκτοτε, το ίδρυμα εκδίδει σε μηνιαία βάση το «International Country Risk Guide» παρέχοντας αξιολογήσεις για τον πολιτικό, οικονομικό και χρηματοοικονομικό κίνδυνο για τις χώρες οι οποίες είναι σημαντικές για το διεθνές επιχειρηματικό περιβάλλον. Κατά την ανάλυση του πολιτικού συστήματος διεξάγεται από το ίδρυμα και εκτίμηση για την διαφθορά της κάθε χώρας. Το «International Country Risk Guide» αξιολογεί 140 χώρες σε μηνιαία βάση και η βαθμολογία για την διαφθορά είναι από 0 (υψηλή διαφθορά) έως 6 (χαμηλή διαφθορά).

ι. Αξιολόγηση Πολιτικών και Θεσμών των Κρατών από την Παγκόσμια Τράπεζα έτους 2013 (World Bank - Country Policy and Institutional Assessment 2013). Η Παγκόσμια Τράπεζα ιδρύθηκε το 1944 με έδρα την Ουάσιγκτον και διαθέτει περισσότερους από 10,000 εργαζόμενους σε πάνω από 100 γραφεία παγκοσμίως. Η ετήσια αξιολόγηση για την διαφθορά κατατάσσει τις χώρες με βάση 16 ομάδες κριτηρίων που ομαδοποιούνται σε 4 πυλώνες: την οικονομική διοίκηση, τις διαρθρωτικές πολιτικές, τις πολιτικές για κοινωνική ισότητα και τους θεσμούς του δημόσιου τομέα. Οι αξιολογήσεις, είναι προϊόν των αρμόδιων εργαζομένων στη τράπεζα βασισμένες στην δική τους κρίση, χωρίς να αντικατοπτρίζει αναγκαστικά τη γνώμη του Συμβουλίου των Εκτελεστικών Συμβούλων της Παγκόσμιας Τράπεζας ή των κυβερνήσεων που αντιπροσωπεύουν. Σε ότι αφορά τη διαφθορά, οι ειδικοί καλούνται να εκτιμήσουν τα επίπεδα διαφάνειας, λογοδοσίας και διαφθοράς στο δημόσιο τομέα. Στην τελευταία αναφορά, αξιολογήθηκαν 81 κράτη με βαθμολογία από 1 (μικρά επίπεδα διαφάνειας) έως 6 (μεγάλα επίπεδα διαφάνειας).

ια. Έκθεση Άποψης Διευθυντικών Στελεχών από το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ έτους 2014 (World Economic Forum Executive Opinion Survey (EOS) 2014). Το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ είναι ένας ανεξάρτητος διεθνής οργανισμός που έχει ως στόχο την βελτίωση της παγκόσμιας κατάστασης με την εμπλοκή επιχειρηματιών, πολιτικών, ακαδημαϊκών και άλλων ηγετών της κοινωνίας, προκειμένου να διαμορφωθεί μία παγκόσμια, περιφερειακή και εμπορική ατζέντα. Δημιουργήθηκε το 1971 ως μη κερδοσκοπικός οργανισμός με έδρα την Γενεύη της Ελβετίας και είναι ανεξάρτητο από τα οποιοδήποτε πολιτικά ή εθνικά συμφέροντα. Η έρευνα «Executive Opinion Survey» είναι μια ετήσια έρευνα του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ στελεχών επιχειρήσεων. Με την πάροδο του χρόνου η έρευνα έχει εξελιχθεί ώστε να συμπεριλαμβάνει νέα δεδομένα απαραίτητα για τον Δείκτη Παγκόσμιας Ανταγωνιστικότητας (GCI) αλλά και άλλους δείκτες του Φόρουμ. Το δίκτυο της Παγκόσμιας Ανταγωνιστικότητας και Συγκριτικής Αξιολόγησης του Οργανισμού συνεργάζεται στενά με πάνω από 160 ιδρύματα τα οποία διαχειρίζονται την έρευνα στις χώρες αρμοδιότητάς τους. Οι συνεργάτες είναι κατά κύριο λόγο υψηλού κύρους οικονομικά τμήματα Εθνικών Πανεπιστημίων, ανεξάρτητα ερευνητικά κέντρα ή επιχειρηματικοί οργανισμοί. Η έρευνα για τη διαφθορά αφορά στο κατά πόσο οι εταιρίες καταβάλουν αδικαιολόγητα ποσά ή ποσά δωροδοκίας σε ορισμένες συναλλαγές τους με το δημόσιο. Για το έτος 2014, η έρευνα συμπεριλάμβανε την άποψη στελεχών των επιχειρήσεων από 143 οικονομίες με βαθμολογίες από 1 (σύνθηες φαινόμενο η καταβολή χρηματικών ποσών) έως 7 (ποτέ δεν καταβλήθηκαν χρηματικά ποσά).

ιβ. Δείκτης Κράτους Δικαίου από τον Οργανισμό Σχεδίασης της Παγκόσμιας Δικαιοσύνης έτους 2014 (World Justice Project Rule of Law Index 2014). Ο οργανισμός World Justice Project (WJP) είναι ένας ανεξάρτητος, μη κερδοσκοπικός οργανισμός που έχει ως αποστολή την προαγωγή του κράτους δικαίου και της ανάπτυξης της ισότητας και της κοινωνίας των ίσων ευκαιριών. Οι προσπάθειες του οργανισμού αφιερώνονται στην ανάπτυξη πρακτικών προγραμμάτων για την υποστήριξη του κράτους δικαίου παγκοσμίως. Οι εργασίες του οργανισμού βασίζονται σε δύο αλληλοσυμπληρούμενες προτάσεις: το κράτος δικαίου είναι ένα ίδρυμα για τις

κοινωνίες της ισότητας και των ίσων ευκαιριών και η διεπιστημονική συνεργασία είναι ο πιο αποτελεσματικό τρόπος για την προαγωγή του κράτους δικαίου. Ο Δείκτης του Οργανισμού, είναι ένα εργαλείο το οποίο παρέχει μια λεπτομερή και πλήρη εικόνα για την έκταση των κρατών τα οποία υιοθετούν και υποστηρίζουν το κράτος δικαίου. Τα δεδομένα του δείκτη προέρχονται από δημοσκοπήσεις σε παγκόσμιο επίπεδο της κοινής γνώμης και από ερωτηματολόγια που συμπληρώνονται από εγχώριους ειδικούς. Μέχρι σήμερα, πάνω από 2.000 ειδικοί και 66.000 άτομα από ολόκληρο τον κόσμο έχουν συμμετάσχει για την διαμόρφωση των αποτελεσμάτων του συγκεκριμένου δείκτη. Για την διαπίστωση της έκτασης της διαφθοράς, ένα σύνολο 68 ερωτημάτων υποβάλλονται από ειδικούς στο σύνολο του πληθυσμού προκειμένου να εξακριβωθεί η έκταση των δημοσίων υπαλλήλων που χρησιμοποιούν την κρατική τους ιδιότητα για προσωπικό όφελος. Για το έτος 2013-2014 έχουν συμπεριληφθεί 99 χώρες στην αξιολόγηση και η βαθμολογία είναι από 0 (χαμηλή) έως 1 (υψηλή).

Τέλος θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο Δείκτης Αντίληψης της Διαφθοράς δεν περιγράφει πλήρως τη διαφθορά σε μια χώρα διότι έχει περιορισμένο πεδίο εφαρμογής, εντοπίζοντας τις αντιλήψεις για την έκταση της διαφθοράς στο δημόσιο τομέα, από την πλευρά των επιχειρηματιών και των εμπειρογνομώνων της χώρας²³.

2.3 Το Παγκόσμιο Βαρόμετρο Διαφθοράς (Global Corruption Barometer, GCB)

Το Παγκόσμιο Βαρόμετρο της Διαφθοράς της Παγκόσμιας Διεθνούς Διαφάνειας είναι η μεγαλύτερη παγκόσμια από την κοινή γνώμη έρευνα για τη διαφθορά. Περιέχει άμεσες εμπειρίες ανθρώπων που σχετίζονται με τη δωροδοκία καθώς και τις απόψεις τους σχετικά με τη διαφθορά στους βασικούς θεσμούς στις χώρες τους. Επίσης, παρέχει επίσης πληροφορίες για το πόσο πρόθυμοι και έτοιμοι είναι οι άνθρωποι για να δράσουν για να σταματήσει η διαφθορά. Ο υπόψη Δείκτης αξιολογεί την αντίληψη για την διαφθορά σε 12 κυριότερους θεσμούς των χωρών και τους βαθμολογεί σε μια

²³ http://www.transparency.org/cpi2014/in_detail

κλίμακα από 1 (εξαιρετικά διαφανής θεσμός) έως 5 (εξαιρετικά διεφθαρμένος). Επίσης ο Δείκτης αξιολογεί και το επί τοις εκατό ποσοστό των πολιτών που έχουν καταβάλλει κάποιο ποσό για δωροδοκία προκειμένου να τύχουν ανάλογης προσοχής και μεταχείρισης από δημόσιους λειτουργούς. Οι θεσμοί που αξιολογούνται είναι οι παρακάτω:

- α. Τα πολιτικά κόμματα.
- β. Η βουλή/Το νομοθετικό σώμα.
- γ. Οι Ένοπλες Δυνάμεις.
- δ. Οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις.
- ε. Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.
- στ. Οι Θρησκευτικές Ομάδες.
- ζ. Οι Επιχειρήσεις/Ιδιωτικός Τομέας.
- η. Το Εκπαιδευτικό Σύστημα.
- θ. Το Δικαστικό Σώμα.
- ι. Η Δημόσια Υγεία.
- κ. Η Αστυνομία.
- λ. Δημόσιοι Λειτουργοί²⁴

Η αναφορά του Παγκόσμιου Βαρόμετρου της Διαφθοράς για το έτος 2013, αντικατοπτρίζει τις απαντήσεις περισσότερων από 114.000 ανθρώπων σε 107 χώρες, και παρέχει τη μεγαλύτερη κάλυψη για τις χώρες μέχρι σήμερα. Για το 2013, περίπου 1.000 άνθρωποι από κάθε μία από τις 107 χώρες, συμμετείχαν στην έρευνα μεταξύ του Σεπτεμβρίου 2012 και Μαρτίου 2013. Πεντακόσιοι άνθρωποι ρωτήθηκαν σε χώρες με πληθυσμό μικρότερο από 1.000.000. Το δείγμα της έρευνας σε κάθε χώρα, είναι σταθμισμένο κατά

²⁴ <http://www.transparency.org/gcb2013/results>

τέτοιο τρόπο ώστε να είναι αντιπροσωπευτικό σε εθνικό επίπεδο , όπου αυτό είναι δυνατόν. Σε έξι χώρες, το δείγμα ήταν σε αστική μόνο περιοχή.

Το Παγκόσμιο Βαρόμετρο της Διαφθοράς ζητά τις απόψεις των πολιτών για τη διαφθορά στη χώρα τους γενικά , καθώς και σε ποιούς θεσμούς το πρόβλημα της διαφθοράς είναι πιο σοβαρό. Επίσης, παρέχει ένα μέρος της εμπειρίας των ανθρώπων που έχουν βιώσει την δωροδοκία κατά το παρελθόν έτος σε 8 διαφορετικές υπηρεσίες. Η έρευνα, ρωτάει τους πολίτες σχετικά με το πόσο αποτελεσματική νομίζουν ότι ήταν η κυβέρνησή τους κατά της διαφθοράς και ανιχνεύει την προθυμία τους να εμπλακούν προσωπικά στην καταπολέμηση της διαφθοράς. Επίσης, για πρώτη φορά το 2013 η έρευνα ζητά από τους ερωτώμενους την αντίληψη που έχουν σχετικά με τη σημασία της επιρροής που έχουν τα ειδικά συμφέροντα καθώς και οι διαπροσωπικές σχέσεις των πολιτών στη χώρα τους .

Η έρευνα για το 2013 για το Παγκόσμιο Βαρόμετρο Διαφθοράς πραγματοποιήθηκε για λογαριασμό του Παγκόσμιου Οργανισμού Διαφάνειας από την εταιρία έρευνας WIN/GIA η οποία αποτελείται από ένα παγκόσμιο δίκτυο εταιριών και έχουν ως έργο τη διεξαγωγή ερευνών ανά την υφήλιο. Η μέθοδοι που ακολουθούνται για την έρευνα είναι η προσωπική επαφή με τον ερωτώμενο, η τηλεφωνική επικοινωνία και η διαδικτυακές συνεντεύξεις. Το ερωτηματολόγιο, αναθεωρείται από αρμόδια επιτροπή της Διεθνούς Διαφάνειας, η οποία αποτελείται από κορυφαίους διεθνείς εμπειρογνώμονες στον τομέα της διαφθοράς, της οικονομετρίας και της στατιστικής. Η εταιρία WIN/GIA ελέγχει τα στοιχεία κεντρικά και διενεργεί ποιοτικούς ελέγχους. Στη συνέχεια, τα αποτελέσματα της έρευνας ελέγχονται και υπολογίζονται από το τμήμα ερευνών της Διεθνούς Διαφάνειας της Γραμματείας του Οργανισμού στο Βερολίνο και τελικώς επαληθεύονται από έναν ανεξάρτητο εξειδικευμένο ερευνητή.

Το Παγκόσμιο Βαρόμετρο Διαφθοράς περιέχει μια εμπειριστατωμένη εικόνα η οποία καταγράφει την προσωπική εμπειρία των πολιτών σε σχέση με την διαφθορά, καθώς και τις απόψεις τους σχετικά με την κατάσταση που επικρατεί στην χώρα τους. Οι φορείς ή οι άνθρωποι που χαράσσουν την πολιτική σε κάθε μια χώρα μπορούν να χρησιμοποιήσουν την έρευνα

προκειμένου να αναγνωρίσουν τους δημόσιους τομείς και τις υπηρεσίες οι οποίες φαίνονται διεφθαρμένες καθώς και σε ποιούς τομείς η δωροδοκία από τους πολίτες εμφανίσθηκε συχνότερα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την ενεργοποίηση πολιτικών κατά της διαφθοράς καθώς και την εκδήλωση στοχευμένων ενεργειών κατά των υπηρεσιών που έχουν επηρεασθεί περισσότερο από τη διαφθορά σε μια χώρα. Η κοινωνία των πολιτών καθώς και οι δημοσιογράφοι μπορούν με τη σειρά τους να χρησιμοποιήσουν την έρευνα, ως απόδειξη των απόψεων των πολιτών σε μια χώρα σε σχέση με το σημαντικό ζήτημα της διαφθοράς. Τα στοιχεία επομένως μπορούν να εγείρουν την κοινή γνώμη και να την κινητοποιήσουν για να εμποδίσουν τα φαινόμενα διαφθοράς καταγγέλλοντας για παράδειγμα περιπτώσεις παράνομου χρηματισμού και δωροδοκίας. Είναι γνωστή πλέον η απήχηση που έχει στην κοινή γνώμη και όχι μόνο, γνωστή ιστοσελίδα στην Ελλάδα²⁵ η οποία έχει κινητοποιήσει τους πολίτες και αρκετά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης της χώρας κατά της διαφθοράς και συνέβαλε θετικά σε αρκετές περιπτώσεις ώστε οι αρμόδιες δημόσιες αρχές της χώρας να κινηθούν γρήγορα και προς τη σωστή κατεύθυνση για την περιορισμό των φαινομένων της διαφθοράς.

Η χρησιμότητα του Παγκόσμιου Βαρόμετρου Διαφθοράς δεν έχει εφαρμογή μόνο στο δημόσιο τομέα. Όπως αναφέρει και ο Οργανισμός Διαφάνειας, ο ιδιωτικός τομέας μπορεί να χρησιμοποιήσει τα ευρήματα του Δείκτη προκειμένου να αντιληφθεί καλύτερα την πολιτική κατάσταση που επικρατεί σε μια χώρα και να υπολογίσει τη δυναμική που έχουν οι δημόσιοι θεσμοί της.²⁶ Αξίζει δε να σημειωθεί, ότι καθώς το Παγκόσμιο Βαρόμετρο Διαφθοράς είναι μια έρευνα που καταγράφει τις απόψεις και τις αντιλήψεις των πολιτών της χώρας για την διαφθορά καθώς και την επίδραση που έχει στην καθημερινότητά τους συμπεριλαμβανομένων και περιπτώσεις δωροδοκίας που έχουν βιώσει οι ίδιοι, είναι ένα εξαιρετικά σημαντικό εργαλείο καθώς μεταφέρει τον σφυγμό και την αίσθηση που έχουν σχηματίσει οι πολίτες για τα επίπεδα διαφθοράς της χώρας τους και επομένως παρέχει χρήσιμες πληροφορίες σε έναν υποψήφιο επενδυτή ξένο ή εγχώριο προκειμένου να εγκαταστήσει ή όχι μια επιχείρηση στη συγκεκριμένη χώρα.

²⁵ <http://www.edosafakelaki.org/>

²⁶ http://www.transparency.org/files/content/pressrelease/GCB2013_FAQs_EN.pdf

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ

3.1 Γενικά

Στο προηγούμενο κεφάλαιο, αναλύσαμε τη σημασία και το σκοπό του Δείκτη Αντίληψης της Διαφθοράς όπως και του Παγκόσμιου Βαρόμετρου της Διαφθοράς, καθώς και τις πηγές που βασίζονται οι παραπάνω δείκτες. Σε αυτό το κεφάλαιο θα παρουσιασθούν στοιχεία των Δεικτών που αφορούν στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας και της Ρωσίας. Ταυτόχρονα θα επιχειρηθεί η αξιολόγηση και η κριτική των στοιχείων της διαφθοράς της Ρωσικής Ομοσπονδίας, συγκρινόμενα όπου αυτό είναι εφικτό με τα αντίστοιχα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28, των ΗΠΑ, της Κίνας καθώς και του παγκόσμιου μέσου όρου.

3.2 Ο Δείκτης Διαφθοράς των χωρών της Μαύρης Θάλασσας

Σε αυτό το τμήμα, θα παρουσιάσουμε τα επίπεδα της διαφθοράς των χωρών της Μαύρης Θάλασσας για την περίοδο 2001-2014. Επιπρόσθετα, θα συγκριθεί η περιοχή της Μαύρης Θάλασσας με την Ευρωπαϊκή Ένωση των 28, τις ΗΠΑ και την Κίνα.

Πίνακες 1 και 2 : Δείκτης Αντίληψης Διαφθοράς: Οι χώρες της Μαύρης Θάλασσας , ΕΕ 28, ΗΠΑ και ΚΙΝΑ (2001-2014)

ΧΩΡΕΣ	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Μ.Ο 01/11
ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ												
Αρμενία	-	-	3	3,1	2,9	2,9	3	2,9	2,7	2,6	2,6	2,9
Αζερμπαϊτζάν	2	2	1,8	2,9	2,2	2,4	2,1	1,9	2,3	2,4	2,4	2,3
Βουλγαρία	3,9	4	3,9	4,1	4	4	4,1	3,6	3,8	3,6	3,3	3,8
Γεωργία	-	2,4	1,8	2	2,3	2,8	3,4	3,9	4,1	3,8	4,1	3,1
Ελλάδα	4,2	4,2	4,3	4,3	4,3	4,4	4,6	4,7	3,8	3,5	3,4	4,1
Μολδαβία	3,1	2,1	2,4	2,3	2,9	3,2	2,8	2,9	3,3	2,9	2,9	2,8
Ρουμανία	2,8	2,6	2,8	2,9	3	3,1	3,7	3,8	3,8	3,7	3,6	3,4
Ρωσία	2,3	2,7	2,7	2,8	2,4	2,5	2,3	2,1	2,2	2,1	2,4	2,4
Τουρκία	3,6	3,2	3,1	3,2	3,5	3,8	4,1	4,6	4,4	4,4	4,2	3,9
Ουκρανία	2,1	2,4	2,3	2,2	2,6	2,8	2,7	2,5	2,2	2,4	2,3	2,4
Μ.Ο	3	2,8	2,8	3	3	3,2	3,3	3,3	3,3	3,1	3,1	3,1
ΗΠΑ	7,6	7,7	7,5	7,5	7,6	7,2	7,2	7,3	7,5	7,1	7,1	7,4
ΚΙΝΑ	3,5	3,5	3,4	3,4	3,2	3,3	3,5	3,6	3,6	3,5	3,6	3,5
ΕΥ 28	6,1	6,2	6,2	6,3	6,3	6,4	6,4	6,4	6,3	6,2	6,2	6,3

ΧΩΡΕΣ	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	M.O 12/22
ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ/ ΚΑΤΑΤΑΞΗ												
Αρμενία	34/105	36/94	37/94									
Αζερμπαϊτζάν	27/139	28/127	29/126									
Βουλγαρία	41/75	41/77	43/69									
Γεωργία	52/51	49/55	52/50									
Ελλάδα	36/94	40/80	43/69									
Μολδαβία	36/94	35/102	35/103									
Ρουμανία	44/66	43/69	43/69									
Ρωσία	28/133	28/127	27/136									
Τουρκία	49/54	50/53	45/64									
Ουκρανία	26/144	25/144	26/142									
M.O	37,3/95,5	37,5/92,8	38/92,2									
ΗΠΑ	73/19	73/19	74/17									
ΚΙΝΑ	39/80	40/80	36/100									
EU 28	63/36,5	63,6/35,8	64,2/33,8									

Πηγή: *Transparency International: Corruption Perceptions Index* ²⁷

Οι παραπάνω πίνακες παρουσιάζουν τις επιδόσεις των χωρών της Μαύρης Θάλασσας, τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28, των ΗΠΑ και της Κίνας για την περίοδο 2001-2011 και 2012-2014.

Όπως προαναφέρθηκε, οι βαθμολογίες του δείκτη CPI έως το 2011 ήταν από 0 έως 10 και από το 2012 και έπειτα, η βαθμολογούμενη κλίμακα είναι από 0 έως 100. Η Αρμενία όπως φαίνεται στον Πίνακα για τα δύο πρώτα χρόνια (2001-2002) δεν συμμετείχε στην αξιολόγηση του Δείκτη Αντίληψης της Διαφθοράς όπως και η Γεωργία, η οποία δεν συμμετείχε το 2001. Από το 2003 και έκτοτε, συμμετέχουν και οι 10 χώρες της περιοχής της Μαύρης Θάλασσας.

Ο Δείκτης Αντίληψης της Διαφθοράς αποκαλύπτει την πρόοδο ή όχι που έχουν σημειώσει οι χώρες της Μαύρης Θάλασσας κατά της διαφθοράς και όπως διαφαίνεται εύκολα από τα αποτελέσματα, είναι αναγκαίες αρκετές μεταρρυθμίσεις στο σύνολο των χωρών της Μαύρης Θάλασσας προκειμένου να βελτιώσουν τις επιδόσεις τους.

²⁷ Τα ανωτέρω στοιχεία προέρχονται και από τις παραδόσεις του καθηγητή οικονομικών του ΠΑΜΑΚ κ. Χάρρυ Παπαπανάγου στους σπουδαστές της 12^{ης} ΕΣ της ΑΔΙΣΠΟ, κατά το ακαδημαϊκό έτος 2014-2015.

Για το έτος 2014, με βάση την αναφορά του Δείκτη Αντίληψης της Διαφθοράς, εξάγοντας τον μέσο όρο για τις χώρες της Μαύρης Θάλασσας συνολικά βαθμολογείται με 38 και την κατατάσσει στην 92,2^η θέση παγκοσμίως. Εξετάζοντας την κατάταξη των χωρών μεμονωμένα, η Γεωργία καταλαμβάνει την 50^η θέση παγκοσμίως, η Τουρκία την 64^η, η Ελλάδα, η Βουλγαρία και η Ρουμανία βρίσκονται στην 69^η θέση, ακολουθεί η Αρμενία στην 94^η, η Μολδαβία στην 103^η, το Αζερμπαϊτζάν στην 126^η, η Ρωσία στην 136^η, ενώ τελευταία ανάμεσα στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας κατατάσσεται η Ουκρανία η οποία καταλαμβάνει την 142^η θέση στην παγκόσμια κατάταξη.

Κατά την περίοδο 2001-2014 που εξετάζουμε, σε ότι αφορά την κατάταξη και την βαθμολογία, οι χώρες της Μαύρης Θάλασσας παρουσίασαν μικρές διακυμάνσεις ως προς τη βαθμολογία και την κατάταξή τους, επιτυγχάνοντας ελάχιστη βελτίωση στα επίπεδα της διαφθοράς. Τα στοιχεία του Δείκτη της Διαφθοράς, αν και όπως προαναφέρθηκε δεν είναι εφικτό να συγκριθούν μεταξύ τους τα αποτελέσματα των ετών 2001-2011 και 2012 και έπειτα, εντούτοις ως γενική εικόνα καταδεικνύουν ότι ο μέσος όρος της βαθμολογίας των χωρών της Μαύρης Θάλασσας διαχρονικά υπολείπεται κατά πολύ από τον μέσο όρο της Ευρώπης των 28 και των ΗΠΑ και σχεδόν συμβαδίζει με τις επιδόσεις της Κίνας. Πιο συγκεκριμένα, ο μέσος όρος της βαθμολογίας των χωρών της Μαύρης Θάλασσας για την περίοδο 2001-2011 κυμαίνεται στα ίδια περίπου επίπεδα, καταγράφοντας ως καλύτερη επίδοση την περίοδο 2007-2010 με 3,3, ενώ την ίδια χρονική περίοδο ο μέσος όρος για τις χώρες της Ευρώπης των 28 είναι σχεδόν διπλάσιος χωρίς να εμφανίζει μεγάλες διακυμάνσεις και ανέρχεται στο 6,3 καταγράφοντας την καλύτερη επίδοση το 2006 έως το 2009 με 6,4. Στην ίδια χρονική περίοδο οι ΗΠΑ, εμφανίζουν διαχρονικά υψηλότερη βαθμολογία, η οποία είναι κάτι παραπάνω από το διπλάσιο του μέσου όρου των χωρών της Μαύρης Θάλασσας, καταγράφοντας την καλύτερη επίδοση το 2002 με 7,7. Τέλος, σχεδόν παράλληλη πορεία με τις χώρες της Μαύρης Θάλασσας εμφανίζει η Κίνα με βάση τον Δείκτη Διαφθοράς η οποία καταγράφει μέσο όρο 3,5 για την περίοδο 2001-2011 και έχει την καλύτερη επίδοσή της το 2008-09 και το 2011 πετυχαίνοντας βαθμολογία 3,6.

Τα ίδια συμπεράσματα προκύπτουν και από την επεξεργασία των στοιχείων του Δείκτη Διαφθοράς για την χρονική περίοδο 2012-14. Αναλυτικότερα, ο μέσος όρος της βαθμολογίας των χωρών της Μαύρης Θάλασσας σε εκατοστιαία πλέον κλίμακα, κυμαίνεται από 37,3 έως 38, κατατάσσοντας συνολικά την περιοχή για το έτος 2014 στην 92,2^η θέση παγκοσμίως, η οποία είναι και η καλύτερη της διαιτίας. Αξίζει βέβαια να αναφερθεί ότι η πορεία των χωρών της Μαύρης Θάλασσας είναι ελαφρώς ανοδική για τα δύο τελευταία χρόνια, ωστόσο παραμένει αρκετά μακριά από τις επιδόσεις των χωρών της Ευρώπης των 28 και των ΗΠΑ. Πιο συγκεκριμένα ο μέσος όρος για τις χώρες της Ευρώπης των 28 εξακολουθεί να είναι σχεδόν διπλάσιος από τον μέσο όρο των χωρών της Μαύρης Θάλασσας, χωρίς να παρουσιάζει μεγάλες διακυμάνσεις, εμφανίζοντας όμως και μια σχετικά μικρή πτωτική τάση το έτος 2014 που την κατατάσσει στην 33,82^η θέση παγκοσμίως με βαθμολογία 60,2. Σε ότι αφορά τις ΗΠΑ, η βαθμολογία της κυμαίνεται από 73 έως 74, καταγράφοντας την καλύτερη επίδοση το 2014 με 74 που την έφερε στην 17^η θέση παγκοσμίως βελτιώνοντας την κατάταξή της κατά 2 θέσεις σε σχέση με το 2013. Η Κίνα ακολουθεί μια παράλληλη σχεδόν πορεία με τις χώρες της Μαύρης Θάλασσας. Η βαθμολογία της για την διαιτία 2012-14 κυμαίνεται από 36 έως 40 καταγράφοντας την καλύτερη επίδοση το 2013 καταλαμβάνοντας της 80^η θέση παγκοσμίως . Σε σχέση δε με το 2013 η κατάταξή της μειώθηκε κατά 4 θέσεις.

Είναι γεγονός, ότι σχεδόν όλες οι χώρες του λεγόμενου Δυτικού πολιτισμού επηρεασθήκαν σημαντικά από την οικονομική κρίση και πολλοί την προσομοίωσαν με την μεγάλη οικονομική κρίση του 1929-30²⁸. Επομένως, με τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης που βιώσανε κυρίως οι Ευρωπαϊκές χώρες και οι ΗΠΑ, θα ήταν ίσως αναμενόμενη μια αρνητική μεταβολή του Δείκτη Αντίληψης της Διαφθοράς, όπως αντίστοιχα επηρεασθήκανε αρνητικά ο Δείκτης Ανταγωνιστικότητας και ο Δείκτης Ευκολίας Επιχειρηματικής Δραστηριότητας . Ωστόσο, σε ότι αφορά τον Δείκτη Αντίληψης της Διαφθοράς τα συμπεράσματα που εξάγονται είναι διαφορετικά.

²⁸ <http://faculty.arts.ubc.ca/dpaterson/econ532/10twenties/bernanke.pdf>

Από το 2007 που ξέσπασε η οικονομική κρίση²⁹ η βαθμολογία των ΗΠΑ αλλά και ο μέσος όρος βαθμολογίας για τις Ευρωπαϊκές χώρες παρέμεινε σταθερός και σε ορισμένες περιπτώσεις βελτιώθηκε. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό ότι 8 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28 με βάση τον Δείκτη Αντίληψης του 2014 βρίσκονται στις πρώτες 15 καλύτερες χώρες παγκοσμίως. Πιο συγκεκριμένα, η Δανία καταλαμβάνει την 1^η θέση στην παγκόσμια κατάταξη, η Φινλανδία την 3^η, η Σουηδία την 4^η, η Ολλανδία την 8^η το Λουξεμβούργο την 9^η, η Γερμανία 12^η, το Ηνωμένο Βασίλειο την 14^η και το Βέλγιο την 15^η³⁰. Θα πρέπει όμως βέβαια να αναφερθεί ότι εντός της ΕΕ των 28 εμφανίζονται και κάποιες αντιθέσεις. Υπάρχουν χώρες οι οποίες βρίσκονται στις πρώτες θέσεις της παγκόσμιας κατάταξης αλλά και αρκετές οι οποίες απέχουν σημαντικά από αυτές όπως για παράδειγμα : η Λιθουανία και η Σλοβενία [(39^η θέση και οι δύο), η Τσεχία 53^η, η Ελλάδα, η Βουλγαρία, η Ιταλία και Ρουμανία οι οποίες κατατάσσονται στην 69^η παγκοσμίως)]³¹. Επομένως από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι και στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 28 η διαφθορά υπάρχει και απαιτείται η λήψη μέτρων για βελτίωση της κατάστασης. Μάλιστα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αρμόδια για θέματα εσωτερικού ενδιαφέροντος κ. Cecilia Malmstroem, περιγράφοντας το πρόβλημα ανέφερε ότι η έκταση της διαφθοράς στην Ευρώπη «κόβει την ανάσα» και ότι ετησίως κοστίζει στην Ευρωπαϊκή Ένωση 120 δις Ευρώ.³²

Οι ΗΠΑ από την πλευρά τους, αν και δοκιμάσθηκαν εξίσου με τις Ευρωπαϊκές χώρες από την οικονομική κρίση κατάφεραν να διατηρήσουν τα επίπεδα διαφθοράς σταθερά. Σύμφωνα με άρθρο που δημοσιεύθηκε στο Πανεπιστήμιο του Harvard, παρά το γεγονός ότι η διαφθορά δεν έχει τις ίδιες διαστάσεις στις ΗΠΑ όσο και σε πολλές άλλες χώρες, ωστόσο υπάρχει. Κατά το Υπουργείο Δικαιοσύνης, τις τελευταίες δύο δεκαετίες πάνω από 20.000 δημόσιοι υπάλληλοι και ιδιώτες καταδικάστηκαν για εγκλήματα που σχετίζονται με τη διαφθορά και πάνω από 5.000 είναι υπόδικοι με την συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων να προέρχεται από κρατικές και

²⁹ https://el.wikipedia.org/wiki/Διεθνής_χρηματοπιστωτική_κρίση_2007-2008

³⁰ <https://www.transparency.org/cpi2014/results>

³¹ Στο ίδιο

³² <http://www.bbc.com/news/world-europe-26014387>

τοπικές κυβερνήσεις³³. Σε ότι αφορά τον Δείκτη Αντίληψης της Διαφθοράς, το 2010-11 οι ΗΠΑ παρουσίασαν μια μικρή πτωτική τάση αλλά ήδη το 2014 η χώρα ανακάμπτει και έχει βελτιώσει τη κατάταξή της κατά δύο θέσεις σε σχέση με το 2013, καταλαμβάνοντας την 17η θέση παγκοσμίως.

Η Κίνα από την πλευρά της, αν και έχει βελτιώσει κατά πολύ τις εμπορικές της δραστηριότητες παγκοσμίως δεν απέχει και πολύ από τις επιδόσεις των χωρών της Μαύρης Θάλασσας σημειώνοντας και αυτή όπως προαναφέρθηκε χαμηλές επιδόσεις στο Δείκτη Αντίληψης της Διαφθοράς. Κατά τις εργασίες της αρμόδιας επιτροπής του Κογκρέσου των ΗΠΑ για την διαφθορά στην Κίνα, αναφέρθηκε ότι η διαφθορά παραμένει ένα από τα κυριότερα προβλήματα στη χώρα παρά τις προσπάθειες των κυβερνήσεων να καταπολεμήσουν την διαφθορά. Μάλιστα κατά την ακαδημαϊκό αναλυτή Li Xiaorong στις υπόψη εργασίες, χαρακτηρίστηκε ως κύρια αιτία της διαφθοράς στην Κίνα, η έλλειψη μιας υπεύθυνης και αντιπροσωπευτικής κυβέρνησης, η έλλειψη κράτος δικαίου, η έλλειψη ελευθερίας του Τύπου και η έλλειψη μιας ισχυρής κοινωνίας των πολιτών.³⁴ Αυτό άλλωστε φανερώνουν και τα στοιχεία του Δείκτη καθώς διαχρονικά η Κίνα δεν μπορεί να επιτύχει κάποια σημαντική πρόοδο σε ότι αφορά τα επίπεδα διαφθοράς στη χώρα.

Στην ίδια κατεύθυνση, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Διαφάνειας στην αναφορά του για το 2014 αναφέρει: «Για την Κίνα, η νέα ηγεσία επιδιώκει την καταπολέμηση της διαφθοράς, ωστόσο ο δείκτης αποδεικνύει μια σκληρή πραγματικότητα. Η διαφθορά μεγαλώνει στην Κίνα, παρά την εκστρατεία. Το 2014 έχουμε ακούσει πολλά για τις προσπάθειες της κυβέρνησης για την πάταξη της διαφθοράς, και σκάνδαλα διαφθοράς στην Κίνα. Η δέσμευσή της να πιάσει "τους τίγρεις και τις μύγες", (αναφερόμενος στους δημόσιους υπάλληλους μεγάλους και μικρούς στο βαθμό), δείχνει ότι η κυβέρνηση αποδεικνύεται σοβαρή ως προς αυτή τη δέσμευση. Ωστόσο, η Κίνα δείχνει μια πτωτική τάση του δείκτη σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος». Και επιπλέον αναφέρει: «πόσο αποτελεσματική μπορεί να είναι η ανωτέρω προσέγγιση όταν δεν υπάρχει διαφάνεια και υπεύθυνη κυβέρνηση, καθώς και η ελευθερία

³³ <http://ethics.harvard.edu/blog/measuring-illegal-and-legal-corruption-american-states-some-results-safra>

³⁴ <http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/CHRG-113hhrg86657/pdf/CHRG-113hhrg86657.pdf>

των μέσων ενημέρωσης και της κοινωνίας των πολιτών;» Οι πρόσφατες διώξεις στην Κίνα ως ένα μεγάλο βαθμό θεωρούνται ως προσπάθεια πάταξης των πολιτικών αντιπάλων του καθεστώτος, σε αντίθεση με τις δεσμεύσεις της κυβέρνησης για πραγματική καταπολέμηση της διαφθοράς.³⁵

3.3 Ο Δείκτης Αντίληψης της Διαφθοράς της Ρωσίας

Στο προηγούμενο τμήμα παραθέσαμε και αναλύσαμε τα στοιχεία του Δείκτη της Αντίληψης της Διαφθοράς των χωρών της Μαύρης Θάλασσας σε σχέση με την Ευρωπαϊκές χώρες των 28, την Κίνα και τις ΗΠΑ. Σε αυτό το τμήμα θα αναλύσουμε την πορεία της Ρωσίας και την κατάταξή της κατά την περίοδο 2001-2011 και 2012-2014.

Όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα (σελ 32) από το 2001 έως το 2011 η κατάταξη της Ρωσίας κυμάνθηκε από την 71^η θέση έως την 154^η. Την καλύτερη επίδοση την κατέγραψε το 2002 που κατέλαβε την 71^η θέση με βαθμολογία 2,7 και την χειρότερη επίδοση την κατέγραψε το 2010 που κατέλαβε την 154^η θέση με βαθμολογία 2,1. Πρέπει να επίσης να αναφερθεί ότι κατά την περίοδο 2001-2011 ο αριθμός των αξιολογούμενων χωρών δεν ήταν πάντοτε ο ίδιος. Για παράδειγμα το έτος 2000, οι αξιολογούμενες χώρες ήταν 91 ενώ το 2011 ήταν 183, δηλαδή σχεδόν διπλάσιες. Επομένως τα στοιχεία θα ήταν περισσότερο ασφαλή εάν ο αριθμός των αξιολογούμενων χωρών ήταν ο ίδιος. Ωστόσο από την παράθεση των στοιχείων προκύπτει, ότι κατά την περίοδο 2001-2011 η Ρωσία δεν είχε πετύχει αξιόλογη βαθμολογία και δεν μπόρεσε να βελτιώσει αισθητά την αντίληψη για την διαφθορά καθόσον παρέμενε στα ίδια περίπου επίπεδα.

Αν και δεν είναι εφικτή η σύγκριση μεταξύ της περιόδου 2001-2011 και 2012-14 όπως προαναφέρθηκε, όμως στα ίδια συμπεράσματα καταλήγουμε και από τη μελέτη των στοιχείων και της δεύτερης περιόδου. Πιο συγκεκριμένα, κατά την περίοδο 2012-14 η κατάταξη της Ρωσίας κυμάνθηκε από την 127^η θέση έως την 136^η, με καλύτερη επίδοση το 2013 που κατέλαβε την 127^η θέση με βαθμολογία 28.

³⁵ <http://blog.transparency.org/2014/12/03/asia-pacific-growing-economies-growing-corruption>

Πίνακας 3: Δείκτης Αντίληψης Διαφθοράς Ρωσίας (2001-2014)

ΔΕΙΚΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΚΑΤΑΤΑΞΗ
2001	2,3	79
2002	2,7	71
2003	2,7	86
2004	2,8	90
2005	2,4	126
2006	2,5	121
2007	2,3	143
2008	2,1	147
2009	2,2	146
2010	2,1	154
2011	2,4	143
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ	2,4	118,7
2012	28	133
2013	28	127
2014	27	136

Πηγή: Transparency International: Corruption Perceptions Index

Συγκριτικά δε με την Ευρωπαϊκή Ένωση των 28 και των ΗΠΑ είναι φανερό ότι υπολείπεται κατά πολύ και από τους δύο ενώ βρίσκεται κατά 36 θέσεις πίσω και από την Κίνα.

Από τα παραπάνω στοιχεία γίνεται αντιληπτό ότι η Ρωσία αντιμετωπίζει διαχρονικά σοβαρά προβλήματα με την διαφθορά και για τα οποία όπως επιβεβαιώνεται και από τα στοιχεία του Δείκτη, οι πολιτικές που εφάρμοσε δεν μπόρεσαν να επιφέρουν κάποιο σοβαρό θετικό αποτέλεσμα καθόσον οι Κυβερνήσεις της χώρας δεν έδειχναν ανάλογη αποφασιστικότητα στην λήψη δραστικών μέτρων για την μείωση του επίπεδου της διαφθοράς.

Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι ότι μετά την ανακάλυψη προφανών παραβάσεων των κανόνων δημοσιοποίησης χρηματοοικονομικών στοιχείων το 2010 , η Διεθνής Διαφάνεια της Ρωσίας κάλεσε την κυβέρνηση να πατάξει τους δημοσίους υπαλλήλους, οι οποίοι παραλείπουν να αναφέρουν σωστά το εισόδημα και τα περιουσιακά τους στοιχεία. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με έρευνα του Οργανισμού , ένας αριθμός των εκλεγμένων μελών της Δούμας δεν γνωστοποίησε τις απαιτούμενες ετήσιες

φορολογικές δηλώσεις και κάποια αρχεία που περιέχονται έχουν αποκλίσεις όπως κενά μεταξύ του εισοδήματος και των περιουσιακών στοιχείων³⁶.

Η διαφθορά, είναι ένα σημαντικό εμπόδιο στην επιχειρηματική δραστηριότητα στη Ρωσία, και η «μικρή» διαφθορά είναι ένα σύνηθες γεγονός. Το επιχειρηματικό περιβάλλον πάσχει από την αντιφατική εφαρμογή των νόμων και την έλλειψη διαφάνειας στη δημόσια διοίκηση. Ο τομέας των δημοσίων συμβάσεων είναι διαβόητος για τη διαφθορά και με απάτες που σχετίζονται με την κυβέρνηση οι οποίες κοστίζουν στα κρατικά ταμεία δισεκατομμύρια δολάρια κάθε χρόνο. Το αδύναμο και αναποτελεσματικό θεσμικό πλαίσιο της Ρωσίας παραμένει η αχίλλειος πτέρνα της και απαιτείται μια σημαντική αναμόρφωση για την εξάλειψη της διαφθοράς και της ευνοιοκρατίας για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στην ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας. Η αναποτελεσματικότητα της Ρωσίας αυξάνει σημαντικά το κόστος της επιχειρηματικής δραστηριότητας και έχει αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό στην αγορά. Οι εταιρείες αντιμετωπίζουν τεράστιες προκλήσεις, όταν ασχολούνται με τις διαδικασίες χορήγησης αδειών, αν και πρόσφατες νομοθετικές αλλαγές έχουν μειώσει τη γραφειοκρατία και τις γραφειοκρατικές διαδικασίες.³⁷

Ο Ρώσος πρόεδρος Βλαντιμίρ Πούτιν έχει θέσει ως στόχο την άνοδο της χώρας του στην επιχειρηματική δραστηριότητα και επομένως την βελτίωση της επίδοσης σε ότι αφορά τον δείκτη Διευκόλυνσης Επιχειρηματικής Δραστηριότητας (Easy of Doing Business, EDB)³⁸, με σκοπό έως το 2018 η Ρωσία στον υπόψη δείκτη να βρίσκεται στην 20η θέση στην παγκόσμια κατάταξη.³⁹ Για την παραπάνω επιδίωξη φαίνεται ότι η Ρωσική οικονομία κινείται προς την σωστή κατεύθυνση κάτι το οποίο φαίνεται

³⁶ http://www.transparency.org/country/#RUS_Chapter

³⁷ <http://www.business-anti-corruption.com/country-profiles/europe-central-asia/russia/snapshot.aspx>

³⁸ Ο δείκτης EDB, επικεντρώνεται στις εγχώριες μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), οι οποίες αποτελούν την ατμομηχανή της ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας για τις περισσότερες οικονομίες στον κόσμο. Ο δείκτης εξετάζει την αποτελεσματικότητα, την προσβασιμότητα και την απλότητα του όλου κανονιστικού πλαισίου που διέπει τη λειτουργία των ΜΜΕ σε όλο τον κύκλο ζωής τους. Περισσότερες πληροφορίες: <http://www.doingbusiness.org/~media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/Annual-Reports/English/DB15-Full-Report.pdf>

³⁹ <http://www.rt.com/business/200383-russia-doing-business-ranking/>

και από την ετήσια αναφορά του Δείκτη EDB για το έτος 2015. Πιο αναλυτικά, ο δείκτης άρχισε να ανακάμπτει καταλαμβάνοντας η Ρωσία το 2015 την 62η /189 , παρουσιάζοντας μια εντυπωσιακή άνοδο 35 θέσεων σε σχέση με το προηγούμενο έτος , (92/189). Η αιτία της ανόδου οφείλεται κυρίως στην βελτίωση σε 2 πυλώνες του υπόψη δείκτη: στον πυλώνα Έναρξη Επιχείρησης και στον πυλώνα Μετεγγραφή της Ιδιοκτησίας.

Στον πρώτο πυλώνα (Έναρξη επιχείρησης), κατέστησε γρηγορότερη την διαδικασία έναρξης μιας επιχείρησης , εξαλείφοντας την απαίτηση για κατάθεση του κεφαλαίου μιας επιχείρησης πριν την εγγραφή αυτής καθώς επίσης και της απαίτησης να ειδοποιούνται οι εφοριακές αρχές της χώρας για το άνοιγμα ενός τραπεζικού λογαριασμού. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα την άνοδο , στην παγκόσμια κατάταξη του πυλώνα από την 88η θέση στην 34^η ανάμεσα σε 189 κράτη.

Στον άλλο πυλώνα (Μετεγγραφή ιδιοκτησίας), κατέστησε την διαδικασία ευκολότερη εξαλείφοντας την απαίτηση για σύνταξη συμβολαιογραφικών πράξεων και εισάγοντας αυστηρότερα /στενότερα χρονικά όρια για την ολοκλήρωση της μετεγγραφής της ιδιοκτησίας. Σε αυτή την περίπτωση η μεταβολή στην παγκόσμια κατάταξη , σε σχέση με το προηγούμενο έτος, ήταν σχετικά μικρή , από 17^η στη 12^η θέση, ωστόσο συντέλεσε αποφασιστικά στην βελτίωση του δείκτη EDB της Ρωσίας.

Τα παραπάνω στοιχεία, έχουν εξαιρετικό ενδιαφέρον αν συνδυασθούν με τα δύο παρακάτω γεγονότα:

α. Με τον οικονομικό αποκλεισμό της Ρωσίας⁴⁰ από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις ΗΠΑ. Ο απόηχος των συγκρούσεων της Ουκρανίας, όπως και οι κυρώσεις , καθώς επίσης και η υποτίμηση του ρουβλίου, γεγονός το οποίο ήταν αποτέλεσμα της συνεχιζόμενης πτώσης της τιμής του πετρελαίου, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι επηρεάζει αρνητικά την ανταγωνιστικότητα της χώρας καθόσον η παραπάνω κατάσταση δημιουργεί ένα αίσθημα ανασφάλειας αφενός στους πολίτες της Ρωσίας και αφετέρου

⁴⁰ <http://www.bbc.com/news/world-europe-28400218>

στους ξένους και εγχώριους επενδυτές που ενδιαφέρονται για την δημιουργία νέων επιχειρήσεων.

β. Με την χαμηλή βαθμολογία που έχει η χώρα στον Δείκτη Αντίληψης της Διαφθοράς. Με βάση τα στοιχεία του Πίνακα 3, μια αισθητή βελτίωση του δείκτη της Διαφθοράς είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα βελτιώσει την επίδοση της χώρας όχι μόνο στον συγκεκριμένο δείκτη αλλά και στον Δείκτη Διευκόλυνσης Επιχειρηματικής Δραστηριότητας καθόσον εκτιμάται ότι θα δημιουργήσει ευνοϊκότερες συνθήκες για την ίδρυση και λειτουργία νέων επιχειρήσεων.

Κατά την δεκαετία του 2000 αναλαμβάνοντας ο Βλαντιμίρ Πούτιν την εξουσία της Ρωσίας, η οικονομία της χώρας επανέκαμψε μετά από μακρύ χρονικό διάστημα, έχοντας ως αιχμή την ενεργειακή πολιτική και το μεγάλο πλούτο σε φυσικά κοιτάσματα πετρελαίου και φυσικού αερίου. Ο Ρώσος Πρόεδρος έχοντας ως όπλο στην εξωτερική του πολιτική, την ενεργειακή εξάρτηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε φυσικό αέριο και πετρέλαιο από την Ρωσία, επιχειρεί να περιορίσει την επιρροή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη διεθνή σκακιέρα και μέσω αυτής των ΗΠΑ.

Ωστόσο, η παραπάνω πολιτική φαίνεται ότι περιορίστηκε μόνο στην εξαγωγική ικανότητα των φυσικών κοιτασμάτων, μη δίνοντας ανάλογη προσοχή στην καταπολέμηση της διαφθοράς στην χώρα του αλλά και στην ανάπτυξη και άλλων τομέων της οικονομικής δραστηριότητας όπως για παράδειγμα την γεωργία. Αυτό άλλωστε αναφέρει και ο ΟΟΣΑ στην ετήσια έκθεσή για τη Ρωσία το 2014⁴¹ σύμφωνα με την οποία αναγνωρίζεται η μεγάλη εξάρτηση της Ρωσικής Οικονομίας από τη εξαγωγή των φυσικών κοιτασμάτων. Επιπρόσθετα, η πολιτική του Ρώσου Προέδρου όπως μαρτυρούν και οι αναφορές του Διεθνούς Οργανισμού Διαφάνειας, δεν κατάφερε να περιορίσει την διαφθορά στην χώρα του.

⁴¹ <http://www.oecd.org/economy/economic-survey-russian-federation.htm>

3.4 Η αντίληψη της Διαφθοράς ανά θεσμό στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας

Γνωρίζοντας τη σημασία και το σκοπό του Παγκόσμιου Βαρόμετρου της Διαφθοράς, σε αυτό το τμήμα, θα παρουσιάσουμε τα στοιχεία του υπόψη δείκτη που αφορούν στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας για την αντίληψη της διαφθοράς ανά θεσμό, για έτος 2013. Επιπρόσθετα, θα συγκριθεί η περιοχή της Μαύρης Θάλασσας με την Ευρωπαϊκή Ένωση των 28, και τις ΗΠΑ. Θα πρέπει επίσης να αναφερθεί ότι για το συγκεκριμένο έτος δεν αξιολογήθηκε η Κίνα.

Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνονται οι επιδόσεις των χωρών της Μαύρης Θάλασσας, της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28, των ΗΠΑ για το 2013.

Πίνακας 4: Η Αντίληψη της Διαφθοράς ανά θεσμό για τις χώρες της Μαύρης Θάλασσας ,ΕΕ 28 και ΗΠΑ για το έτος 2013

	Πολιτικά Κόμματα	Βουλή / Νομοθετικό Σώμα	Ένοπλες Δυνάμεις	ΜΚΟ	ΜΜΕ	Θρησκευτικές Ομάδες	Ιδιωτικός Τομέας	Εκπαιδευτικό Σύστημα	Δικαστικό Σώμα	Δημόσια Υγεία	Αστυνομία	Δημόσιοι Λειτουργοί	Μέσος Όρος
Αρμενία	3,7	3,7	3,2	2,8	3	2,9	3,5	3,7	4	4	3,9	4	3,53
Αζερμπαϊτζάν	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,3	2,8	2,8	3,1	3,1	2,9	2,8	2,69
Βουλγαρία	4,2	4	2,9	3,2	3,5	3,5	3,8	3,4	4,4	4,2	3,9	3,9	3,74
Γεωργία	4	3,8	2,6	2,8	3,4	2,8	3,5	3,5	4	3,8	3,5	3,9	3,47
Ελλάδα	4,6	4,3	2,9	3,1	4,4	3,4	3,8	3,3	3,9	4,1	3,6	3,9	3,78
Μολδαβία	4,1	4,2	3,2	2,9	3	2,3	3,6	3,7	4,3	4	4,2	3,9	3,62
Ρουμανία	4,2	4	2,5	2,7	3,1	2,5	3,5	2,9	3,7	3,6	3,5	3,4	3,30
Ρωσία	4,2	4,3	4	3,3	3,7	3,1	3,6	4	4,4	4,1	4,5	4,6	3,98
Τουρκία	3,9	3,5	2,7	2,9	3,6	3,1	3,4	3,2	3,1	3,2	3	3,2	3,23
Ουκρανία	4,1	4,2	3,5	3,2	3,4	3	3,9	4	4,5	4,2	4,4	4,3	3,89
Μέσος Όρος	4	3,9	3	2,9	3,4	2,9	3,5	3,5	3,9	3,8	3,7	3,8	3,53
Μ.Ο ΕΕ-28	4,0	3,7	2,7	2,7	3,3	2,9	3,5	2,8	3,3	3,2	3,2	3,5	3,23
ΠΑΓΚ. Μ.Ο	3,8	3,6	2,8	2,7	3,1	2,6	3,3	3,1	3,6	3,2	3,7	3,6	3,25
ΗΠΑ	4,1	3,7	2,9	3,0	3,7	3,1	3,6	3,1	3,3	3,3	3,3	3,6	3,39

Πηγή: Transparency International: GLOBAL CORRUPTION BAROMETER⁴²

ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΕΠΙΔΟΣΗ ΧΕΙΡΟΤΕΡΗ ΕΠΙΔΟΣΗ

⁴² Τα ανωτέρω στοιχεία προέρχονται και από τις παραδόσεις του καθηγητή οικονομικών του ΠΑΜΑΚ κ. Χάρρυ Παπαπανάγου στους σπουδαστές της 12^{ης} ΕΣ της ΑΔΙΣΠΟ, κατά το ακαδημαϊκό έτος 2014-2015.

Πριν αναλύσουμε τα στοιχεία του ανωτέρω πίνακα κρίνεται σκόπιμο να αναφερθούμε πρώτα σε μια γενικότερη αναφορά για τα επίπεδα διαφθοράς των θεσμών παγκοσμίως. Όπως αναφέρθηκε, η αναφορά του Δείκτη εξετάζει το πώς η διαφθορά παρουσιάζεται στις ζωές των ανθρώπων σε όλο τον κόσμο περιγράφοντας τις απόψεις τους για τη διαφθορά στα κύρια θεσμικά όργανα στις χώρες τους. Οι απόψεις των ανθρώπων για τη διαφθορά είναι χειρότερες στη Λιβερία και στη Μογγολία με βαθμολογία 4,8 . Στη Δανία , τη Φινλανδία , την Ρουάντα , το Σουδάν και την Ελβετία , τα αποτελέσματα ήταν τα πιο αισιόδοξα και οι πολίτες θεωρούν τη διαφθορά ως ένα κάπως λιγότερο σοβαρό πρόβλημα .

Σύμφωνα με το Παγκόσμιο Βαρόμετρο Διαφθοράς, το 53 τοις εκατό των ερωτηθέντων πιστεύουν ότι η διαφθορά έχει αυξηθεί ή αυξηθεί πολύ κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων ετών . Είκοσι εννέα τοις εκατό των ανθρώπων νομίζουν ότι έχει μείνει το ίδιο και μόλις το 18 τοις εκατό πιστεύει ότι έχει μειωθεί. Σε ότι αφορά την δωροδοκία σχεδόν δύο στους 3 ερωτηθέντες θεωρούν ότι οι προσωπικές επαφές και οι διαπροσωπικές σχέσεις βοηθούν στο να πραγματοποιηθεί η συναλλαγή τους με τις δημόσιες υπηρεσίες. Η δωροδοκία είναι συχνά η πιο άμεση εμπειρία της διαφθοράς για ένα άτομο και σε πολλές περιπτώσεις , η δωροδοκία και η άρνηση πληρωμής έχουν άμεσες συνέπειες για τα άτομα που εμπλέκονται. Η δωροδοκία μεταξύ των πολιτών και των φορέων παροχής υπηρεσιών συχνά αποκαλείται «μικρή δωροδοκία». Ωστόσο, ενώ ο όρος υπονοεί ότι αυτό είναι ένα αμελητέο ή μικρό πρόβλημα διαφθοράς, στην πραγματικότητα η κατάσταση είναι διαφορετική. Τα καθημερινά φαινόμενα δωροδοκίας που εμφανίζονται στην επαφή μεταξύ των πολιτών και των φορέων παροχής δημόσιας υπηρεσίας, δεν έχουν μόνο χρηματικό κόστος για τους πολίτες οι οποίοι τα καταβάλλουν αδικαιολόγητα, αλλά έχει επίσης μεροληπτικά αποτελέσματα στην παροχή και στην διοίκηση των υπηρεσιών.

Η δωροδοκία δημιουργεί αφενός ένα περιβάλλον στο οποίο οι πολίτες καταφεύγουν σε αθέμιτες πρακτικές για την πρόσβαση σε υπηρεσίες ή την επίτευξη των διαδικασιών των υπηρεσιών και αφετέρου οι αρμόδιοι

υπάλληλοι των υπηρεσιών επιδιώκουν να εκμεταλλευτούν τη θέση τους για να αποκομίσουν με τον τρόπο αυτό περισσότερα χρήματα.

Ενώ ο μέσος όρος ως ποσοστό της δωροδοκίας σε όλο τον κόσμο ανέρχεται στο 27 τοις εκατό και είναι αρκετά υψηλός ώστε να προκαλέσει συναγερμό, αυτό είναι μόνο η κορυφή του παγόβουνου για την κατανόηση το μέγεθος και την έκταση της δωροδοκίας που επηρεάζει τους ανθρώπους. Σε περιπτώσεις που ειδικές έρευνες πραγματοποιήθηκαν με πολίτες της χώρας και επέτρεψαν την περαιτέρω διερεύνηση της δωροδοκίας, αποκάλυψαν ότι η δωροδοκία δεν είναι καθόλου «μικρή». Στην Ελλάδα για παράδειγμα, το συνολικό κόστος με το οποίο επιβαρύνονται τα νοικοκυριά, υπολογίζεται ότι ανέρχεται σε 420 ευρώ για το έτος 2012.⁴³

Για το έτος 2013, σε 51 χώρες από τις 107 επικρατεί η αντίληψη ότι τα πολιτικά κόμματα είναι ο πιο διεφθαρμένος θεσμός. Σε 7 χώρες θεωρείται η Βουλή/Νομοθετικό Σώμα, ενώ σε καμία χώρα δεν θεωρείται ότι οι Ένοπλες Δυνάμεις, οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και το Εκπαιδευτικό Σύστημα ότι έχουν επηρεασθεί περισσότερο από την διαφθορά. Επίσης σε τέσσερις χώρες θεωρείται ότι τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης έχουν επηρεασθεί περισσότερο από την διαφθορά, ενώ μόνο σε τρεις χώρες θεωρείται ότι οι Θρησκευτικές Ομάδες και ο Ιδιωτικός Τομέας είναι οι πιο διεφθαρμένοι. Σε μεγάλο αριθμό χωρών, είκοσι συγκεκριμένα, θεωρείται ότι το Δικαστικό Σώμα έχει επηρεασθεί περισσότερο από την διαφθορά ενώ εξίσου σε μεγάλο αριθμός χωρών επικρατεί η αντίληψη (36/107) ότι η Αστυνομία είναι ο θεσμός που έχει επηρεασθεί περισσότερο από τη διαφθορά. Σε ότι αφορά την Υγεία, σε έξι χώρες θεωρείται ότι έχει επηρεασθεί περισσότερο από την διαφθορά και τέλος σε 7 χώρες θεωρείται ότι ο θεσμός των δημόσιων λειτουργιών έχουν επηρεασθεί περισσότερο από την διαφθορά.⁴⁴ Από τα παραπάνω εξάγεται το συμπέρασμα ότι σχεδόν στο 50% των χωρών εκτιμάται ότι τα πολιτικά κόμματα είναι περισσότερο διεφθαρμένα ενώ στη δεύτερη θέση ακολουθεί η Αστυνομία με 33% και στην τρίτη το Δικαστικό Σώμα. Τα παραπάνω αποτελέσματα δεν είναι καθόλου ενθαρρυντικά αν λάβουμε υπόψη μας ότι τα

⁴³ <http://www.transparency.org/gcb2013/report>

⁴⁴ <http://www.transparency.org/gcb2013/results>

πολιτικά κόμματα είναι ο κατεξοχήν θεσμός ο οποίος διαμορφώνει τις πολιτικές και ταυτόχρονα προστατεύει την διαφάνεια και την αξιοκρατία σε μια χώρα, ενώ η Αστυνομία και το Δικαστικό Σώμα με τη σειρά τους διασφαλίζουν την νομιμότητα και την τάξη στην χώρα αυτή εντοπίζοντας και τιμωρώντας παραδειγματικά τις παραβατικές συμπεριφορές.

Σε ότι αφορά τις χώρες της Μαύρης Θάλασσας, μια πρώτη διαπίστωση είναι ότι τα αφενός τα αποτελέσματα παρουσιάζουν διακυμάνσεις μεταξύ των χωρών και αφετέρου εντοπίζονται σημαντικές διαφοροποιήσεις και στην βαθμολογία και μεταξύ των θεσμών μιας χώρας. Επόμενη διαπίστωση είναι ότι το Αζερμπαϊτζάν σε όλους τους θεσμούς κατέχει την πρώτη θέση ως η λιγότερο διεφθαρμένη χώρα, με μέσο όρο βαθμολογίας 2,69. Τέλος το τρίτο στοιχείο που προκύπτει είναι ότι οι καταγεγραμμένες διαφοροποιήσεις στην βαθμολογία μεταξύ των θεσμών μιας χώρας αποτελούν μια σοβαρή ένδειξη στους κυβερνώντες σε μια χώρα για να εστιάσουν τις προσπάθειές τους σε συγκεκριμένους θεσμούς για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Αναλυτικότερα η κατάταξη των χωρών ανά θεσμό έχει όπως παρακάτω:

α. **Πολιτικά Κόμματα** : Όπως ήδη προαναφέρθηκε σε 51 χώρες παγκοσμίως από τις 107 (μέσος όρος παγκοσμίως 3,8), οι πολίτες ανέφεραν ότι ο συγκεκριμένος θεσμός έχει επηρεασθεί περισσότερο από τη διαφθορά. Στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας, πρώτη χώρα ως η λιγότερο διεφθαρμένη στον υπόψη θεσμό, κατατάσσεται το Αζερμπαϊτζάν με βαθμολογία 2,5, δεύτερη η Αρμενία με βαθμολογία 3,7, τρίτη κατατάσσεται η Τουρκία με 3,9 και τέταρτη η Γεωργία με βαθμολογία 4. Στη πέμπτη θέση με βαθμολογία 4,1 εμφανίζονται 2 χώρες, η Μολδαβία και η Ουκρανία, ενώ στην έκτη θέση με βαθμολογία 4,2 κατατάσσονται 3 χώρες η Ρωσία, η Βουλγαρία και η Ρουμανία και στην τελευταία θέση βρίσκεται η Ελλάδα με βαθμολογία 4,6. Με βάση τις ανωτέρω βαθμολογίες, το συμπέρασμα που εξάγεται είναι ότι επτά στις δέκα χώρες της Μαύρης Θάλασσας δηλαδή ποσοστό 70%, η διαφθορά στο υπόψη θεσμό συγκεντρώνει βαθμολογία από 4 και άνω, το οποίο σημαίνει ότι οι πολίτες σε αυτές τις χώρες αφενός δεν έχουν σχεδόν καμία εμπιστοσύνη στα Πολιτικά τους Κόμματα. Σε ότι αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση των 28 η βαθμολογία του μέσου όρου για τον υπόψη θεσμό είναι 4 και των ΗΠΑ είναι

4,1. Επομένως, δύο χώρες της Μαύρης Θάλασσας κατατάσσονται πάνω από τον παγκόσμιο μέσο όρο, ενώ η βαθμολογία σε τρεις χώρες είναι πάνω από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28 και των ΗΠΑ.

β. **Βουλή/ νομοθετικό σώμα:** Σε παγκόσμια κλίμακα (μέσος όρος παγκοσμίως 3,6), σε 7 μόνο χώρες θεωρείται η Βουλή/Νομοθετικό Σώμα ότι έχει επηρεασθεί περισσότερο από τη διαφθορά. Στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας, πρώτη χώρα ως η λιγότερο διεφθαρμένη στον υπόψη θεσμό, κατατάσσεται το Αζερμπαϊτζάν με βαθμολογία 2,5, δεύτερη έρχεται η Τουρκία με βαθμολογία 3,5, τρίτη κατατάσσεται η Αρμενία με 3,7 και τέταρτη η Γεωργία με βαθμολογία 3,8. Στη πέμπτη θέση με βαθμολογία 4 εμφανίζονται 2 χώρες, η Βουλγαρία και η Ρουμανία, ενώ στην έκτη θέση με βαθμολογία 4,2 κατατάσσονται 2 χώρες η Μολδαβία και η Ουκρανία και στην τελευταία θέση βρίσκεται η Ελλάδα με τη Ρωσία με βαθμολογία 4,3. Η Ευρωπαϊκή Ένωση των 28 και των ΗΠΑ βαθμολογούνται με 3,7 για τον υπόψη θεσμό. Επομένως, δύο χώρες της Μαύρης Θάλασσας κατατάσσονται πάνω από τον παγκόσμιο μέσο όρο και από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28 και των ΗΠΑ.

γ. **Ένοπλες Δυνάμεις:** Σε παγκόσμια κλίμακα (μέσος όρος παγκοσμίως 2,8), σε καμία χώρα δεν θεωρείται ο συγκεκριμένος θεσμός ότι έχει επηρεασθεί περισσότερο από τη διαφθορά. Στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας, στην πρώτη θέση κατατάσσεται το Αζερμπαϊτζάν και η Ρουμανία με βαθμολογία 2,5, δεύτερη έρχεται η Γεωργία με βαθμολογία 2,6, τρίτη κατατάσσεται η Τουρκία με 2,7 και τέταρτη η Ελλάδα και η Βουλγαρία με βαθμολογία 2,9. Στη πέμπτη θέση με βαθμολογία 3,2 εμφανίζονται 2 χώρες, η Αρμενία και η Μολδαβία, ενώ στην έκτη θέση με βαθμολογία 3,5 κατατάσσεται η Ουκρανία και στην τελευταία θέση βρίσκεται η Ρωσία με βαθμολογία 4. Η Ευρωπαϊκή Ένωση των 28 και των ΗΠΑ βαθμολογούνται με 2,7 και 2,9 για τον υπόψη θεσμό αντίστοιχα. Επομένως, τέσσερις χώρες της Μαύρης Θάλασσας κατατάσσονται πάνω από τον παγκόσμιο μέσο όρο και από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28 και των ΗΠΑ.

δ. **Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις:** Όπως και ο προηγούμενος θεσμός σε παγκόσμια κλίμακα (μέσος όρος παγκοσμίως 2,7), σε καμία χώρα

δεν θεωρείται ο συγκεκριμένος θεσμός ότι έχει επηρεασθεί περισσότερο από τη διαφθορά. Στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας, στην πρώτη θέση κατατάσσεται το Αζερμπαϊτζάν με βαθμολογία 2,5, δεύτερη έρχεται η Ρουμανία με βαθμολογία 2,7, στην τρίτη θέση κατατάσσονται η Αρμενία και η Γεωργία με 2,8 και τέταρτη η Μολδαβία και η Τουρκία με βαθμολογία 2,9. Στη πέμπτη θέση με βαθμολογία 3,1 κατατάσσεται η Ελλάδα, ενώ στην έκτη θέση με βαθμολογία 3,2 κατατάσσονται η Βουλγαρία και η Ουκρανία και στην τελευταία θέση βρίσκεται η Ρωσία με βαθμολογία 3,3. Η Ευρωπαϊκή Ένωση των 28 και των ΗΠΑ βαθμολογούνται με 2,7 και 3 για τον υπόψη θεσμό αντίστοιχα. Για τον υπόψη θεσμό λοιπόν, μία χώρα της Μαύρης Θάλασσας κατατάσσεται πάνω από τον παγκόσμιο μέσο όρο και από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28 και έξι χώρες της Μαύρης Θάλασσας προηγούνται των ΗΠΑ.

ε. **Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης:** Σε παγκόσμια κλίμακα (μέσος όρος παγκοσμίως 3,1), σε τέσσερις χώρες θεωρείται ότι τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης έχουν επηρεασθεί περισσότερο από την διαφθορά. Στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας, στην πρώτη θέση κατατάσσεται το Αζερμπαϊτζάν με βαθμολογία 2,5, δεύτερη έρχεται η Αρμενία και η Μολδαβία με βαθμολογία 3, στην τρίτη θέση κατατάσσονται η Ρουμανία με 3,1 και τέταρτη η Γεωργία και η Ουκρανία με βαθμολογία 3,4. Στη πέμπτη θέση με βαθμολογία 3,5 κατατάσσεται η Βουλγαρία, στην έκτη θέση με βαθμολογία 3,6 κατατάσσεται η Τουρκία στην έβδομη η Ρωσία με βαθμολογία 3,7 και στην τελευταία θέση βρίσκεται η Ελλάδα με βαθμολογία 4,4. Η Ευρωπαϊκή Ένωση των 28 και των ΗΠΑ βαθμολογούνται με 3,3 και 3,7 για τον υπόψη θεσμό αντίστοιχα. Ως επιμέρους συμπέρασμα για τον υπόψη θεσμό, τρεις χώρες της Μαύρης Θάλασσας κατατάσσονται πάνω από τον παγκόσμιο μέσο όρο, τέσσερις προηγούνται του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28 και επτά χώρες της Μαύρης Θάλασσας προηγούνται των ΗΠΑ.

στ. **Θρησκευτικές Ομάδες:** Σε παγκόσμια κλίμακα (μέσος όρος παγκοσμίως 2,6) σε τρεις χώρες θεωρείται ότι οι Θρησκευτικές Ομάδες είναι οι πιο διεφθαρμένες. Στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας, στην πρώτη θέση κατατάσσεται το Αζερμπαϊτζάν με βαθμολογία 2,3, δεύτερη έρχεται η

Ρουμανία με βαθμολογία 2,5, στην τρίτη θέση κατατάσσεται η Γεωργία με 2,8 και τέταρτη η Αρμενία με βαθμολογία 2,9. Στη πέμπτη θέση με βαθμολογία 3 κατατάσσεται η Ουκρανία, στην έκτη θέση με βαθμολογία 3,1 κατατάσσονται η Τουρκία και η Ρωσία στην έβδομη η Ελλάδα με βαθμολογία 3,4 και στην τελευταία θέση βρίσκεται η Βουλγαρία με βαθμολογία 4,4. Η Ευρωπαϊκή Ένωση των 28 και των ΗΠΑ βαθμολογούνται με 2,9 και 3,1 για τον υπόψη θεσμό αντίστοιχα. Ως επιμέρους συμπέρασμα για τον υπόψη θεσμό, δύο χώρες της Μαύρης Θάλασσας κατατάσσονται πάνω από τον παγκόσμιο μέσο όρο, τρεις χώρες προηγούνται του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28 και πέντε χώρες της Μαύρης Θάλασσας προηγούνται των ΗΠΑ.

ζ. **Οι Επιχειρήσεις/Ιδιωτικός Τομέας:** Όπως και ο προηγούμενος θεσμός, σε παγκόσμια κλίμακα (μέσος όρος παγκοσμίως 3,3) σε τρεις χώρες θεωρείται ότι ο Ιδιωτικός Τομέας είναι οι πιο διεφθαρμένοι. Στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας, στην πρώτη θέση κατατάσσεται το Αζερμπαϊτζάν με βαθμολογία 2,8, δεύτερη έρχεται η Τουρκία με βαθμολογία 3,4, στην τρίτη θέση κατατάσσονται η Αρμενία, η Γεωργία και η Ρουμανία με 3,5 και στην τέταρτη η Μολδαβία και η Ρωσία με βαθμολογία 3,6. Ακολουθούν η Βουλγαρία και η Ελλάδα με βαθμολογία 3,8, και στην τελευταία θέση βρίσκεται η Ουκρανία με βαθμολογία 3,9. Η Ευρωπαϊκή Ένωση των 28 και των ΗΠΑ βαθμολογούνται με 3,5 και 3,6 για τον υπόψη θεσμό αντίστοιχα. Ως επιμέρους συμπέρασμα για τον υπόψη θεσμό, μία χώρα της Μαύρης Θάλασσας κατατάσσεται πάνω από τον παγκόσμιο μέσο όρο, δύο προηγούνται του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28 και πέντε χώρες της Μαύρης Θάλασσας προηγούνται των ΗΠΑ.

η. **Εκπαιδευτικό σύστημα:** Με βάση την έρευνα, σε παγκόσμια κλίμακα (μέσος όρος παγκοσμίως 3,1) σε καμία χώρα δεν θεωρείται ο συγκεκριμένος θεσμός ότι έχει επηρεασθεί περισσότερο από τη διαφθορά. Στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας, στην πρώτη θέση κατατάσσεται το Αζερμπαϊτζάν με βαθμολογία 2,8, δεύτερη έρχεται η Ρουμανία με βαθμολογία 2,9, τρίτη κατατάσσεται η Τουρκία με 3,3 και τέταρτη η Ελλάδα με βαθμολογία 3,4. Στη πέμπτη θέση με βαθμολογία 3,4 εμφανίζεται η Βουλγαρία, ενώ στην έκτη θέση με μικρή διαφορά κατατάσσεται η Γεωργία με

βαθμολογία 3,5. Ακολουθεί η Αρμενία και η Μολδαβία με βαθμολογία 3,7 και στην τελευταία θέση βρίσκονται η Ρωσία και η Ουκρανία με βαθμολογία 4. Σε ότι αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση των 28, η βαθμολογία του μέσου όρου για τον υπόψη θεσμό είναι 2,8 και των ΗΠΑ είναι 3,1. Επομένως, δύο χώρες της Μαύρης Θάλασσας κατατάσσονται πάνω από τον παγκόσμιο μέσο όρο, ενώ η βαθμολογία σε μία χώρα είναι πάνω από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28 και δύο χώρες προηγούνται των ΗΠΑ.

θ. **Δικαστικό Σώμα:** Όπως προαναφέρθηκε το Δικαστικό σώμα σε 20 χώρες παγκοσμίως (μέσος όρος παγκοσμίως 3,6), θεωρείται ότι έχει επηρεασθεί περισσότερο από τη διαφθορά. Σε ότι αφορά τις χώρες της Μαύρης Θάλασσας στην πρώτη θέση κατατάσσεται το Αζερμπαϊτζάν και η Τουρκία με βαθμολογία 3,1, δεύτερη έρχεται η Ρουμανία με βαθμολογία 3,7, τρίτη κατατάσσεται η Ελλάδα με βαθμολογία 3,9 και τέταρτη η Αρμενία και η Γεωργία με βαθμολογία 4. Στη πέμπτη θέση με βαθμολογία 4,3 εμφανίζεται η Μολδαβία, ενώ στην έκτη θέση με μικρή διαφορά κατατάσσεται η Βουλγαρία και η Ρωσία με βαθμολογία 4,4 και στην τελευταία θέση βρίσκεται η Ουκρανία με βαθμολογία 4,5. Με βάση τις βαθμολογίες το ακόλουθο συμπέρασμα που εξάγεται είναι εξαιρετικά σημαντικό και παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον: Έξι στις δέκα χώρες της Μαύρης Θάλασσας δηλαδή ποσοστό 60% η διαφθορά στο Δικαστικό Σώμα συγκεντρώνει βαθμολογία από 4 και άνω, το οποίο σημαίνει ότι οι πολίτες σε αυτές τις χώρες δεν έχουν σχεδόν καμία εμπιστοσύνη στη Δικαστική εξουσία. Η έλλειψη εμπιστοσύνης όμως στη Δικαστική Εξουσία, λειτουργεί ανασταλτικά στην προσπάθεια προσέλκυσης νέων επενδύσεων σε αυτές τις χώρες από εγχώριους και κυρίως από ξένους επενδυτές, καθόσον το κανονιστικό πλαίσιο που διέπει την λειτουργία των επιχειρήσεων δεν είναι ευνοϊκό για την ίδρυση και λειτουργία νέων επιχειρήσεων⁴⁵. Η Ευρωπαϊκή Ένωση των 28 και των ΗΠΑ βαθμολογούνται με 3,3 για τον υπόψη θεσμό. Ως επιμέρους συμπέρασμα για τον υπόψη θεσμό, δύο χώρες της Μαύρης Θάλασσας κατατάσσονται πάνω από τον παγκόσμιο μέσο όρο και του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28 και των ΗΠΑ.

⁴⁵<http://www.doingbusiness.org/~media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/Annual-Reports/English/DB15-Chapters/DB15-CaseStudy-Enforcing-Contractcts.pdf>

ι. **Δημόσια Υγεία:** Σε ότι αφορά την Υγεία, σε έξι χώρες παγκοσμίως (μέσος όρος παγκοσμίως 3,2), θεωρείται ότι έχει επηρεασθεί περισσότερο από την διαφθορά. Στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας, στην πρώτη θέση κατατάσσεται το Αζερμπαϊτζάν με βαθμολογία 3,1, δεύτερη έρχεται η Τουρκία με βαθμολογία 3,2, τρίτη κατατάσσεται η Ρουμανία με 3,6 και τέταρτη η Γεωργία με βαθμολογία 3,8. Στη πέμπτη θέση με βαθμολογία 4 εμφανίζεται η Αρμενία και η Μολδαβία, ενώ στην έκτη θέση με μικρή διαφορά κατατάσσονται η Ελλάδα και η Ρωσία με βαθμολογία 4,1. Στην τελευταία θέση βρίσκονται η Βουλγαρία και η Ουκρανία με βαθμολογία 4,2. Η Ευρωπαϊκή Ένωση των 28 και των ΗΠΑ βαθμολογούνται με 3,2 και 3,3 για τον υπόψη θεσμό αντίστοιχα. Ως επιμέρους συμπέρασμα για τον υπόψη θεσμό, μία χώρα της Μαύρης Θάλασσας κατατάσσεται πάνω από τον παγκόσμιο μέσο όρο και του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28 και δύο προηγούνται των ΗΠΑ.

κ. **Αστυνομία:** Ο θεσμός της αστυνομίας σε 36 χώρες από τις 107 παγκοσμίως (μέσος όρος παγκοσμίως 3,7), θεωρείται ότι έχει επηρεασθεί περισσότερο από τη διαφθορά. Στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας, στην πρώτη θέση κατατάσσεται το Αζερμπαϊτζάν με βαθμολογία 2,9, δεύτερη έρχεται η Τουρκία με βαθμολογία 3, τρίτη κατατάσσονται η Γεωργία και η Ρουμανία με 3,5 και τέταρτη η Ελλάδα με βαθμολογία 3,6. Στη πέμπτη θέση με βαθμολογία 3,9 εμφανίζεται η Αρμενία και η Βουλγαρία, ενώ στην έκτη θέση κατατάσσεται η Μολδαβία με βαθμολογία 4,2. Ακολουθεί η Ουκρανία με βαθμολογία 4,4 και στην τελευταία θέση βρίσκονται η Ρωσία με βαθμολογία 4,5. Η Ευρωπαϊκή Ένωση των 28 και των ΗΠΑ βαθμολογούνται με 3,2 και 3,3 για τον υπόψη θεσμό αντίστοιχα. Ως επιμέρους συμπέρασμα για τον υπόψη θεσμό, τέσσερις χώρες της Μαύρης Θάλασσας κατατάσσονται πάνω από τον παγκόσμιο μέσο όρο και δύο προηγούνται του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28 και των ΗΠΑ.

λ. **Δημόσιοι Λειτουργοί:** Σε ότι αφορά τον τελευταίο θεσμό που παρουσιάζεται στην έρευνα σε 7 χώρες παγκοσμίως (μέσος όρος παγκοσμίως 3,6), θεωρείται ότι έχει επηρεασθεί περισσότερο από τη διαφθορά. Στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας, στην πρώτη θέση

κατατάσσεται το Αζερμπαϊτζάν με βαθμολογία 2,8, δεύτερη έρχεται η Τουρκία με βαθμολογία 3,2 και τρίτη κατατάσσεται η Ρουμανία με βαθμολογία 3,4. Στην τέταρτη θέση συναντάμε τέσσερις χώρες: την Βουλγαρία την Γεωργία, την Ελλάδα και την Μολδαβία με βαθμολογία 3,9. Στη πέμπτη θέση με βαθμολογία 4 εμφανίζεται η Αρμενία, ενώ στην έκτη θέση κατατάσσεται η Ουκρανία με βαθμολογία 4,3. Στην τελευταία θέση βρίσκεται η Ρωσία με βαθμολογία 4,6. Σε ότι αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση των 28 και των ΗΠΑ, οι βαθμολογίες για τον υπόψη θεσμό είναι 3,5 και 3,6 αντίστοιχα. Επομένως, τρεις χώρες της Μαύρης Θάλασσας κατατάσσονται πάνω από τον παγκόσμιο μέσο όρο και από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28 και των ΗΠΑ.

Εξάγοντας τον μέσο όρο στις βαθμολογίες⁴⁶ για τις χώρες της Μαύρης Θάλασσας η κατάταξη από την λιγότερο στην περισσότερο διεφθαρμένη διαμορφώνεται ως εξής: Την πρώτη θέση καταλαμβάνει το Αζερμπαϊτζάν με μέσο όρο 2,69, τη δεύτερη η Τουρκία με 3,23, την τρίτη η Ρουμανία με 3,30 και την τέταρτη θέση η Γεωργία με μέσο όρο βαθμολογίας 3,47. Στην πέμπτη θέση, κατατάσσεται η Αρμενία με βαθμολογία 3,53, στην έκτη η Βουλγαρία με 3,74 και στην έβδομη η Ελλάδα με 3,78. Ακολουθεί η Μολδαβία με 3,62, εν συνεχεία η Ουκρανία με 3,89 και την τελευταία θέση καταλαμβάνει η Ρωσία συγκεντρώνοντας μέσο όρο 3,98. Σε σχέση με τον παγκόσμιο μέσο όρο (3,25), την Ευρωπαϊκή Ένωση των 28 (3,23) και των ΗΠΑ (3,39), δύο χώρες της Μαύρης Θάλασσας, το Αζερμπαϊτζάν και η Τουρκία, προηγούνται του παγκόσμιου μέσου όρου, το Αζερμπαϊτζάν προηγείται της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28 και τέλος τρεις χώρες προηγούνται των ΗΠΑ.

3.5 Η αντίληψη της Διαφθοράς ανά θεσμό στη Ρωσία

Στο προηγούμενο τμήμα παραθέσαμε και αναλύσαμε τα στοιχεία του που αφορούν στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας για την αντίληψη της διαφθοράς ανά θεσμό, για έτος 2013. Επιπρόσθετα, συγκρίθηκαν οι επιδόσεις των χωρών της Μαύρης Θάλασσας με τον παγκόσμιο μέσο όρο, την Ευρωπαϊκή Ένωση των 28 και τις ΗΠΑ. Σε αυτό το τμήμα θα παρουσιάσουμε τα στοιχεία του Παγκόσμιου Βαρόμετρου της Διαφθοράς για τη Ρωσία και θα

⁴⁶ Τα στοιχεία αντλήθηκαν από τον Πίνακα 4 στη σελ.34 της παρούσας εργασίας

επιχειρήσουμε να αναλύσουμε την βαθμολογία και την κατάταξη της χώρας σε ότι αφορά την αντίληψη της διαφθοράς ανά θεσμό, σε σχέση με τον παγκόσμιο μέσο όρο, τις χώρες της Μαύρης Θάλασσας, την Ευρωπαϊκή Ένωση των 28 και τις ΗΠΑ.

Πριν περάσουμε στην παράθεση και την ανάλυση των αποτελεσμάτων της Ρωσίας, κρίνεται σκόπιμο να περιγραφεί εν συντομία η μεθοδολογία της έρευνας του Παγκόσμιου Βαρόμετρου της Διαφθοράς για την συγκεκριμένη χώρα. Η έρευνα, πραγματοποιήθηκε από τον Σεπτέμβριο του 2012 έως τον Μάρτιο του 2013 από την εταιρία Romir. Το ερωτηματολόγιο ήταν μεταφρασμένο στην τοπική γλώσσα και οι ερωτηθέντες πολίτες ήταν 1000 άτομα. Η μέθοδος των ερωτήσεων έγινε δια της μεθόδου «πρόσωπο με πρόσωπο» επαφής, ενώ η έρευνα κάλυψε όλη την επικράτεια της χώρας.⁴⁷ Τα αποτελέσματα επί των ερωτήσεων παρατίθενται παρακάτω:⁴⁸

α. Στο ερώτημα που αφορούσε το επίπεδο διαφθοράς στη Ρωσία, το 3% των ερωτηθέντων απήντησε ότι μειώθηκε σημαντικά, το 9% απήντησε ότι μειώθηκε λίγο, το 39% απήντησε ότι παρέμεινε το ίδιο, το 13% απήντησε ότι αυξήθηκε λίγο ενώ το 37% απήντησε ότι αυξήθηκε κατά πολύ.

β. Στο ερώτημα που αφορούσε την γνώμη των ερωτηθέντων σχετικά με το σε ποιο βαθμό νομίζουν ότι η διαφθορά είναι πρόβλημα στον δημόσιο τομέα της χώρας τους, το 1% θεωρεί δεν αποτελεί πρόβλημα στο δημόσιο τομέα, το 7% θεωρεί ότι το πρόβλημα δεν έχει τόσο μεγάλη έκταση, το 13% αναγνωρίζει την διαφθορά ως πρόβλημα που έχει αντίκτυπο στον δημόσιο τομέα, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων και συγκεκριμένα το 79% θεωρεί ότι η διαφθορά είναι σοβαρό πρόβλημα στο δημόσιο τομέα της χώρας τους.

γ. Στο ερώτημα που αφορούσε για το κατά πόσο η κυβέρνηση επηρεάζεται από μεγάλα συμφέροντα, ενεργώντας με βάση το δικό τους προσωπικό όφελος, το 1% απήντησε ότι η κυβέρνηση ενεργεί αυτοβούλως

⁴⁷ <http://www.transparency.org/gcb2013/report> (Appendix A: Global Corruption Barometer survey methodology)

⁴⁸ <http://www.transparency.org/gcb2013/country/?country=russia>

και δεν επηρεάζεται από εξωγενείς παράγοντες, το 2% πιστεύει ότι επηρεάζεται σε μικρό ποσοστό, το 12% πιστεύει ότι κατά κάποιο τρόπο επηρεάζεται η κυβέρνηση, το 49% θεωρεί ότι η κυβέρνηση σε μεγάλο βαθμό ενεργεί με βάση τα ιδιωτικά συμφέροντα, ενώ τέλος το 36% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι η κυβέρνηση είναι εξολοκλήρου όργανο ιδιωτικών συμφερόντων και κατ' επέκταση οι αποφάσεις που λαμβάνει είναι προς όφελός τους.

δ. Στο ερώτημα κατά πόσο αποτελεσματικές είναι οι ενέργειες της κυβέρνησης για την καταπολέμηση της διαφθοράς, κανένας ερωτηθέντας δεν θεωρεί πολύ αποτελεσματικές τις ενέργειες της κυβέρνησης, το 5% τις θεωρεί αποτελεσματικές, το 18% υποστήριξε ότι οι ενέργειες της κυβέρνησης δεν είναι αποτελεσματικές αλλά ούτε και αναποτελεσματικές, το 47% πιστεύει ότι είναι αναποτελεσματικές, ενώ το 30% θεωρεί ότι οι είναι πολύ αναποτελεσματικές.

ε. Σχεδόν εξίσου είναι μοιρασμένα τα ποσοστά των απόψεων των πολιτών που αφορούν στις ενέργειες των απλών πολιτών της χώρας για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Συγκεκριμένα, το 45% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι οι απλοί πολίτες μπορούν να επιφέρουν θετικά αποτελέσματα για την καταπολέμηση της διαφθοράς ενώ οι υπόλοιποι ερωτηθέντες θεωρούν οι απλοί πολίτες δεν μπορούν να συμβάλλουν στην καταπολέμηση της διαφθοράς.

στ. Ιδιαίτερης σημασίας είναι τα αποτελέσματα που αφορούν στην αξιολόγηση των 12 βασικών θεσμών στην Ρωσία. Το 77% των Ρώσων πολιτών θεωρεί ότι τα Πολιτικά Κόμματα είναι διεφθαρμένα ή πολύ διεφθαρμένα. Υψηλότερο ακόμα είναι το ποσοστό που υποστηρίζει ότι η Βουλή/ νομοθετικό σώμα έχει επηρεαστεί από τη διαφθορά. Συγκεκριμένα, το 83% πιστεύει ότι η Βουλή/ νομοθετικό σώμα είναι διεφθαρμένη/ο ή πολύ διεφθαρμένη/ο. Σε ότι αφορά τις Ένοπλες Δυνάμεις το 70% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι ο υπόψη θεσμός είναι διεφθαρμένος ή πολύ διεφθαρμένος. Για τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, οι απόψεις των πολιτών είναι σχεδόν μοιρασμένες: Το 45% των πολιτών πιστεύει ότι οι μη κυβερνητικές οργανώσεις είναι διεφθαρμένες. Για τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, το 59%

τα θεωρεί διεφθαρμένα ενώ για τις θρησκευτικές ομάδες το 40% υποστηρίζει ότι είναι διεφθαρμένες. Σε ότι αφορά τις Επιχειρήσεις το 57% πιστεύει ότι ο υπόψη θεσμός είναι διεφθαρμένος αλλά για το θεσμό που αφορά το Εκπαιδευτικό Σύστημα το ποσοστό που πιστεύει ότι είναι διεφθαρμένο εκτοξεύεται στο 72%. Ακόμη μεγαλύτερο ποσοστό θεωρεί ότι το Δικαστικό Σώμα είναι διεφθαρμένο. Σε δείγμα 1000 πολιτών που πραγματοποιήθηκε η έρευνα, το 84% πιστεύει για το Δικαστικό Σώμα ότι είναι διεφθαρμένο ή πολύ διεφθαρμένο. Καθόλου ενθαρρυντικά είναι και τα αποτελέσματα και στον θεσμό της Υγείας. Σε ποσοστό 75% ανέρχονται οι γνώμες που θεωρούν ότι ο θεσμός της Υγείας είναι διεφθαρμένος. Εξαιρετικά ανησυχητικά είναι επίσης και τα αποτελέσματα που αφορούν και τον θεσμό της Αστυνομίας και των δημοσίων λειτουργιών-υπαλλήλων. Το 89% θεωρεί την Αστυνομία διεφθαρμένη, ενώ το 92 % θεωρεί τον θεσμό των δημοσίων λειτουργιών-υπαλλήλων διεφθαρμένο ή πολύ διεφθαρμένο, αντίστοιχα.

Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι στην έρευνα για το έτος 2013 δεν παρέχονται στοιχεία για τον αριθμό των ερωτηθέντων πολιτών που έχουν πληρώσει κάποιο ποσό δωροδοκίας οι ίδιοι ή κάποιοι από το στενό τους περιβάλλον σε άτομα που ανήκουν στους παραπάνω θεσμούς.

Από τα παραπάνω, προκύπτει το συμπέρασμα ότι τα επίπεδα διαφθοράς στη Ρωσία σε ότι αφορά την καταγεγραμμένη άποψη των πολιτών για την διαφθορά, δεν είναι καθόλου ενθαρρυντικά. Είναι φανερό ότι βασικοί θεσμοί της Ρωσικής Κοινωνίας (Πολιτικά Κόμματα, Δικαστικό Σώμα, Αστυνομία) αντιμετωπίζουν τα πιο σοβαρά προβλήματα διαφθοράς, καθώςον δύο στους τρεις πολίτες που συμμετείχαν στην έρευνα, θεωρούν διεφθαρμένους ή πολύ διεφθαρμένους τους υπόψη θεσμούς. Επίσης, τα αποτελέσματα και στους υπόλοιπους θεσμούς είναι προβληματικά καταδεικνύοντας με αυτό τον τρόπο το μέγεθος και την έκταση του φαινομένου της διαφθοράς στη Ρωσία.

Σε ότι αφορά την κατάταξη και την βαθμολογία της Ρωσίας για τα επίπεδα διαφθοράς ανά θεσμό⁴⁹, αυτά έχουν όπως παρακάτω:

⁴⁹ Τα στοιχεία αντλήθηκαν από τον Πίνακα 4 στη σελ.36 της παρούσας εργασίας

α. **Πολιτικά Κόμματα** : Όπως ήδη προαναφέρθηκε το 77% των Ρώσων πολιτών θεωρεί ότι τα Πολιτικά Κόμματα ότι είναι διεφθαρμένα ή πολύ διεφθαρμένα στη χώρα. Στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας, η Ρωσία κατατάσσεται στην προτελευταία θέση μαζί με την Βουλγαρία και την Ρουμανία με βαθμολογία 4,2, ενώ πρώτη χώρα ως η λιγότερο διεφθαρμένη στον υπόψη θεσμό είναι το Αζερμπαϊτζάν με βαθμολογία 2,5, ενώ στην τελευταία θέση βρίσκεται η Ελλάδα με βαθμολογία 4,6. Επίσης, η Ρωσία υπολείπεται με μικρή διαφορά του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28 και των ΗΠΑ, καθώς και του παγκόσμιου μέσου όρου (3,8). Η Ρωσική Ηγεσία αν και επανειλημμένως χαρακτηρίζει τη διαφθορά ως βασική πρόκληση, ωστόσο, οι περισσότερες προσπάθειες για την καταπολέμηση της διαφθοράς έχουν συμβολικό χαρακτήρα. Οι κατηγορίες για διαφθορά μεταξύ των πολιτικών ελίτ θεωρούνται εκστρατείες δημοσίων σχέσεων που προκύπτουν στο πλαίσιο του αγώνα για πολιτική εξουσία. Για παράδειγμα όταν ο Πούτιν αποφάσισε να απολύσει τον υπουργό Άμυνας Ανατόλι Σερντιούκοφ, υπήρξαν πολλές αναφορές των μέσων ενημέρωσης που τον κατηγορούσαν για κακοδιαχείριση και διαφθορά κατά τη διάρκεια της θητείας του. Ωστόσο, δεν υπάρχουν δικαστικές διαδικασίες οι οποίες κινήθηκαν εναντίον του μετά την παραίτησή του⁵⁰.

β. **Βουλή/ νομοθετικό σώμα**: Με βάση την έρευνα το 83% των πολιτών ανέφερε ότι ο συγκεκριμένος θεσμός είναι διεφθαρμένος. Στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας, η Ρωσία κατατάσσεται τελευταία μαζί με την Ελλάδα με βαθμολογία 4,3 ενώ πρώτη χώρα στην κατάταξη ως η λιγότερο διεφθαρμένη στον υπόψη θεσμό, έρχεται το Αζερμπαϊτζάν με βαθμολογία 2,5, Συγκριτικά με τον παγκόσμιο μέσο όρο αλλά και αυτόν της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28 και των ΗΠΑ, η βαθμολογία της Ρωσίας είναι αισθητά χαμηλότερη από αυτούς.

γ. **Ένοπλες Δυνάμεις**: Και σε αυτόν τον θεσμό η Ρωσία με βαθμολογία 4 κατατάσσεται τελευταία ανάμεσα στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας με την πρώτη θέση να την κατέχει το Αζερμπαϊτζάν και η Ρουμανία και συγκριτικά με τον παγκόσμιο μέσο όρο αλλά και αυτόν της Ευρωπαϊκής

⁵⁰ <http://www.bti-project.org/reports/country-reports/pse/rus/index.nc>

Ένωσης των 28 και των ΗΠΑ, όπως και στον προηγούμενο θεσμό η βαθμολογία της Ρωσίας είναι αισθητά χαμηλότερη από αυτούς. Σύμφωνα δε με το Γραφείο της Γενικής Στρατιωτικής Εισαγγελίας της Ρωσίας αναφέρεται ότι το οικονομικό κόστος της διαφθοράς που αποκαλύφθηκε κατά το έτος 2013 αυξήθηκε κατά 450% και ξεπέρασε τα 130 εκατομμύρια δολάρια.⁵¹

δ. **Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις:** Η Ρωσία και σε αυτόν τον θεσμό έχει συγκεντρώσει την χαμηλότερη βαθμολογία ανάμεσα στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας. Πιο συγκεκριμένα, με βαθμολογία 3,3 κατατάσσεται στην τελευταία θέση, ενώ στην πρώτη θέση κατατάσσεται το Αζερμπαϊτζάν με βαθμολογία 2,5. Σε ότι αφορά τον παγκόσμιο μέσο όρο η Ρωσία υπολείπεται αρκετά από αυτόν όπως βεβαίως υπολείπεται και από αυτόν της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28 αλλά και των ΗΠΑ. Επιπρόσθετα, λόγω του ότι η διαφθορά δεν καταπολεμείται συστηματικά και εξαιτίας της υψηλής διαφθοράς στο δικαστικό σώμα, οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις αποθαρρύνονται στο να αναλάβουν δράση για την καταπολέμηση της διαφθοράς⁵².

ε. **Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης:** Για τον υπόψη θεσμό η Ρωσία κατατάσσεται στην προτελευταία θέση με βαθμολογία 3,7 ενώ στην πρώτη θέση κατατάσσεται το Αζερμπαϊτζάν με βαθμολογία 2,5 και στη τελευταία βρίσκεται η Ελλάδα με βαθμολογία 4,4. Έχει την ίδια βαθμολογία με τις ΗΠΑ και υπολείπεται του παγκόσμιου μέσου όρου και του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28. Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης στη Ρωσία ελέγχονται σχεδόν απόλυτα από την Κυβέρνηση της χώρας με ότι συνεπάγεται αυτό. Αυτό υποστηρίζει και το Ινστιτούτο της Μοντέρνας Ρωσίας σύμφωνα με το οποίο τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης αν και είναι βασικό εργαλείο για την καταπολέμηση της διαφθοράς εντούτοις είναι διεφθαρμένο και χρησιμοποιείται με λάθος τρόπο. Η Ρωσική Κυβέρνηση εσκεμμένα έχει αποκτήσει τον πλήρη έλεγχο των τηλεοπτικών καναλιών, ραδιοφωνικών

⁵¹ <http://www.interpretermag.com/growing-corruption-in-the-russian-military/>

⁵² <http://www.bti-project.org/reports/country-reports/pse/rus/index.nc>

σταθμών, έντυπων και ηλεκτρονικών μέσων ενημέρωσης και με την Κυβέρνηση Πούτιν η κατάσταση έχει χειροτερεύσει.⁵³

στ. **Θρησκευτικές Ομάδες:** Και σε αυτόν τον τομέα, η επίδοση της Ρωσίας δεν είναι από τις καλύτερες στην περιοχή της Μαύρης Θάλασσας. Συγκεκριμένα, βρίσκεται στην έκτη θέση μαζί με τη Τουρκία με βαθμολογία 3,1 με πρώτη χώρα το Αζερμπαϊτζάν με βαθμολογία 2,3. Σε σχέση με τον παγκόσμιο μέσο όρο και την Ευρωπαϊκή Ένωση των 28 υπολείπεται από αυτούς κατά 0,5 και 0,2 αντίστοιχα ενώ έχει την ίδια βαθμολογία με τις ΗΠΑ.

ζ. **Οι Επιχειρήσεις/Ιδιωτικός Τομέας:** Ελαφρώς καλύτερη εμφανίζεται η Ρωσία στον θεσμό αυτό καθόσον κατατάσσεται στην τέταρτη θέση μαζί με την Μολδαβία στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας με βαθμολογία 3,6. Υπολείπεται κατά 0,3 του παγκόσμιου μέσου όρου και κατά 0,1 της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28 ενώ και σε αυτόν τον θεσμό έχει την ίδια βαθμολογία με τις ΗΠΑ. Ωστόσο, ο Δείκτης Ανταγωνιστικότητας για το 2013-14 αναφέρει ως πιο προβληματικό παράγοντα για τις επιχειρήσεις τη διαφθορά στη χώρα⁵⁴ ενώ στην ίδια κατεύθυνση το Υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ στην έκθεση για το επενδυτικό κλίμα του 2014 για τη Ρωσία, αναφέρει ότι οι Αμερικανικές Εταιρίες που ενδιαφέρονται να επενδύσουν στη χώρα θα πρέπει να γνωρίζουν ότι το επενδυτικό κλίμα συνεχίζει να επηρεάζεται από υψηλά επίπεδα διαφθοράς και χαρακτηρίζει το φαινόμενο της διαφθοράς ως μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για τη χώρα⁵⁵.

η. **Εκπαιδευτικό σύστημα:** Για άλλη μια φορά η Ρωσία καταλαμβάνει την τελευταία θέση ανάμεσα στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας. Έχοντας βαθμολογία 4 στον υπόψη τομέα, απέχει κατά πολύ από την πρώτη χώρα το Αζερμπαϊτζάν το οποίο έχει βαθμολογία 2,8 αλλά και τη δεύτερη Ρουμανία που έχει πετύχει βαθμολογία 2,9. Ταυτόχρονα, υπολείπεται αισθητά του παγκόσμιου μέσου όρου, της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28 αλλά και των ΗΠΑ.

⁵³ <http://imrussia.org/en/research/2011-corruption-of-the-fourth-power-the-decline-of-the-russian-media>

⁵⁴ http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2013-14.pdf (p.g 342)

⁵⁵ <http://www.state.gov/e/eb/rls/othr/ics/2014/227933.htm#13>

θ. **Δικαστικό Σώμα:** Έχοντας απαντήσει στην έρευνα το 84% των ερωτηθέντων πολιτών ότι πιστεύουν ότι το Δικαστικό Σώμα είναι διεφθαρμένο τα αποτελέσματα είναι μάλλον τα αναμενόμενα. Η Ρωσία με βαθμολογία 4,4 βρίσκεται στην προτελευταία θέση στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας μαζί με την Βουλγαρία και απέχει αρκετά από το Αζερμπαϊτζάν το οποίο έχει βαθμολογία 3,1 ενώ δεν βρίσκεται μακριά της η τελευταία χώρα η Ουκρανία που συγκεντρώνει βαθμολογία 4,5. Σε ότι αφορά τον παγκόσμιο μέσο όρο η Ρωσία υπολείπεται αρκετά από αυτόν όπως βεβαίως υπολείπεται και από αυτόν της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28 αλλά και των ΗΠΑ. Μάλιστα ο Δείκτης «Rule of Law» κατατάσσει τη Ρωσία για το έτος 2014 στην 80^η θέση ανάμεσα σε 99 χώρες και για το 2015 στην 75^η ανάμεσα σε 102 με βαθμολογία 0,47 με πρώτη χώρα παγκοσμίως τη Δανία με βαθμολογία 0,87 και χώρες όπως η Μποτσουάνα (31^η /102) και η Σενεγάλη (38^η /102) να προηγούνται κατά πολύ της Ρωσίας.⁵⁶

Στη Ρωσία διακηρύσσεται ότι η Δικαστική εξουσία είναι ανεξάρτητη. Στην πραγματικότητα, η κατάσταση είναι διαφορετική. Το γεγονός της έλλειψης εμπιστοσύνης στο Δικαστικό σύστημα, δεν επιτρέπει στους επιχειρηματίες να βασίζονται σε κανόνες ισότητας στην αντιμετώπιση και την προστασία των δικαιωμάτων και των συμφερόντων τους.⁵⁷

ι. **Δημόσια Υγεία:** Σε ότι αφορά την Υγεία, η Ρωσία για άλλη μια φορά, απέχει αρκετά από την πρώτη θέση. Συγκεκριμένα με βαθμολογία 4,1, βρίσκεται στην προτελευταία θέση στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας, με πρώτη θέση στην κατάταξη της περιοχής το Αζερμπαϊτζάν με βαθμολογία 3,1, ενώ απέχει με μικρή διαφορά από την τελευταία θέση στην οποία βρίσκονται η Βουλγαρία και η Ουκρανία με βαθμολογία 4,2. Ταυτόχρονα, υπολείπεται του παγκόσμιου μέσου όρου, της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28 αλλά και των ΗΠΑ.

κ. **Αστυνομία:** Ανάλογα αποτελέσματα με αυτά που καταγράφηκαν στον θεσμό του Δικαστικού Σώματος εμφανίζονται και στην

⁵⁶ Για τον Δείκτη «Rule of Law», βλ.σελίδα 20 της παρούσας εργασίας

⁵⁷ http://gr.rbth.com/articles/2012/05/17/ksene_ependyse_sti_rosia_mythoi_kai_pragmatikotita_15116

Αστυνομία. Η Ρωσία με βαθμολογία 4,5 καταλαμβάνει την τελευταία θέση στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας ενώ απέχει κατά πολύ του Αζερμπαϊτζάν το οποίο με βαθμολογία 2,9 καταλαμβάνει την πρώτη θέση. Συγκριτικά με τον παγκόσμιο μέσο όρο, τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28 αλλά και των ΗΠΑ υπολείπεται σχεδόν μία μονάδα από αυτούς στην βαθμολογούμενη κλίμακα. Οι Αστυνομικοί στη Ρωσία, έχουν μεγάλη εξουσία και πολλές ευκαιρίες που την καταχρώνται, ενώ οι αρμοδιότητες και οι ευθύνες δεν είναι πλήρως αποσαφηνισμένες. Επίσης, το προσωπικό δεν υπόκειται σε καμία εκπαίδευση για την καταπολέμηση της διαφθοράς, η οποία μπορεί να δράσει ατιμώρητα⁵⁸. Χαρακτηριστικό παράδειγμα του μεγέθους της διαφθοράς στο Αστυνομικό Σώμα, είναι το άρθρο που δημοσιεύθηκε από τους New York Times και αναφέρει την σύλληψη Ρώσου Αξιωματούχου της Αστυνομίας με την κατηγορία της αποδοχής δωροδοκίας άνω των 40.000 δολαρίων, ο οποίος έλαβε το ανωτέρω χρηματικό ποσό από πωλητή αυτοκινήτων προκειμένου να αγνοήσει την παραβίαση των κανόνων⁵⁹.

λ. **Δημόσιοι Λειτουργοί:** Σε ότι αφορά τον τελευταίο θεσμό τα αποτελέσματα της Ρωσίας δεν είναι επίσης ενθαρρυντικά. Όπως αναφέρθηκε, το 92% των ερωτηθέντων πολιτών της χώρας πιστεύουν ότι οι δημόσιοι λειτουργοί είναι διεφθαρμένοι. Η Ρωσία με βαθμολογία 4,6 βρίσκεται στην τελευταία θέση και απέχει σημαντικά από την κορυφή την οποία κατέχει το Αζερμπαϊτζάν με βαθμολογία 2,8. Σε ότι αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση των 28 και των ΗΠΑ, οι βαθμολογίες για τον υπόψη θεσμό είναι 3,5 και 3,6 αντίστοιχα. Επομένως, η Ρωσία υπολείπεται κατά πολύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των ΗΠΑ και βεβαίως απέχει αρκετά και από τον παγκόσμιο μέσο όρο. Η άποψη των ερωτηθέντων πολιτών για τους δημόσιους λειτουργούς επιβεβαιώνεται και από την Παγκόσμια Τράπεζα η οποία κατά την αναφορά των επιχειρήσεων (Enterprise Survey) του 2012:

⁵⁸ <http://www.business-anti-corruption.com/country-profiles/europe-central-asia/russia/corruption-levels/police.aspx>

⁵⁹ <http://www.nytimes.com/2012/04/24/world/europe/russia-police-captain-arrested-in-crackdown-on-corruption.html>

α. Στο 14,2% των επιχειρήσεων έχει ζητηθεί τουλάχιστον μία φορά ποσό δωροδοκίας για διεκπεραίωση υποθέσεων που αφορούν χορήγηση αδειών και πληρωμή φόρων.

β. Στο 9,7% των επιχειρήσεων κατά τις δημόσιες συναλλαγές, είχε ζητηθεί κάποιο δώρο ή κάποιο χρηματικό ποσό.

γ. Στο 7,3% των επιχειρήσεων αναμενόταν η παροχή κάποιου δώρου ή κάποιου χρηματικού, ποσού κατά τις συναντήσεις τους με εφοριακούς υπαλλήλους.

δ. Το 30,9% των επιχειρήσεων κατέβαλε χρηματικό ποσό σε δημόσιους λειτουργούς σχετικούς με το αντικείμενό τους, προκειμένου να εξασφαλίσουν κρατικό συμβόλαιο.

ε. Το 12,6% των επιχειρήσεων, κατέβαλε κάποιο δώρο ή κάποιο χρηματικό ποσό σε δημόσιους υπαλλήλους, προκειμένου να εξασφαλίσουν άδεια λειτουργίας.

στ. Το 27,5% των επιχειρήσεων κατέβαλε κάποιο δώρο προκειμένου να εξασφαλίσει άδεια εισαγωγών.

ζ. Το 26,8% των επιχειρήσεων κατέβαλε κάποιο δώρο προκειμένου να εξασφαλίσει οικοδομική άδεια.

η. Το 25,8% και το 12,7% των επιχειρήσεων κατέβαλε κάποιο δώρο ή χρηματικό ποσό προκειμένου να εξασφαλίσει παροχή ηλεκτρικού ρεύματος και υδροδότησης αντίστοιχα.

θ. Το 20,5% των επιχειρήσεων κατέβαλε κάποιο δώρο σε δημόσιο λειτουργό προκειμένου να ικανοποιήσουν αιτήματά τους που αφορούν σε φορολογικές, τελωνειακές υποθέσεις.

ι. Τέλος το 33,1% αναγνωρίζει την διαφθορά ως το κύριο εμπόδιο για την καθημερινή λειτουργία των επιχειρήσεων.⁶⁰

⁶⁰ <http://www.enterprisesurveys.org/data/exploreconomies/2012/russia#corruption>

Με βάση τα ανωτέρω αποτελέσματα αλλά και τον εξαγόμενο μέσο όρο για τις χώρες της Μαύρης Θάλασσας προκύπτουν τα παρακάτω συμπεράσματα:

α. Η Ρωσία με μέσο όρο 3,98 καταλαμβάνει την τελευταία θέση στην κατάταξη ανάμεσα στις χώρες της περιοχής .

β. Απέχει αισθητά από την πρώτη θέση την οποία την κατέχει το Αζερμπαϊτζάν με μέσο όρο 2,69.

γ. Υπολείπεται του παγκόσμιου μέσου όρου αλλά και της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28 και των ΗΠΑ.

δ. Η Ρωσία σε έξι από τους δώδεκα εξεταζόμενους θεσμούς, καταλαμβάνει την τελευταία θέση ανάμεσα στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας, ενώ σε τέσσερις βρίσκεται στη προτελευταία.

ε. Η Ρωσία σε οκτώ από τους δώδεκα θεσμούς, συγκεντρώνει βαθμολογία από 4 και πάνω, έχοντας την χειρότερη βαθμολογία το 4,6 στον θεσμό των δημόσιων λειτουργιών. Στον συγκεκριμένο θεσμό δηλαδή πλησιάζει αρκετά την χειρότερη δυνατή βαθμολογία (5) η οποία όπως αναφέρθηκε σημαίνει εξαιρετικά διεφθαρμένος θεσμός.

3.6 Οι πιο προβληματικοί θεσμοί της Ρωσίας

Το επιχειρηματικό περιβάλλον, η ανταγωνιστικότητα και η διαφθορά ως μεταβλητές είναι εξαρτημένες μεταξύ τους. Ο πυλώνας του Θεσμικού Περιβάλλοντος του Παγκόσμιου Δείκτη Ανταγωνιστικότητας και σχεδόν όλοι οι πυλώνες του Δείκτη Διευκόλυνσης της Επιχειρηματικής Δραστηριότητας επηρεάζονται θετικά ή αρνητικά από τα επίπεδα διαφθοράς σε μια χώρα, ενώ οι ιδιωτικές επενδύσεις οι οποίες είναι ο κύριος μοχλός ανάπτυξης μιας χώρας επηρεάζονται αρνητικά από τα υψηλά επίπεδα διαφθοράς. Μάλιστα ο Shang-Jin Wei στην εργασία του «How taxing is corruption on International investors?» απέδειξε με τη βοήθεια ενός μαθηματικού μοντέλου ότι όσο

αυξάνονται τα επίπεδα διαφθοράς και η φορολογία τόσο μειώνονται οι ξένες επενδύσεις⁶¹.

Κρίνοντας από την συνολική κατάταξη στον Δείκτη αντίληψης της Διαφθοράς αλλά και τις επιμέρους επιδόσεις των θεσμών σε ότι αφορά την διαφθορά σύμφωνα με το Παγκόσμιο Βαρόμετρο Διαφθοράς, η Ρωσία αντιμετωπίζει το μεγαλύτερο πρόβλημα διαφθοράς στους Δημόσιους Λειτουργούς, στο Δικαστικό Σώμα, στην Αστυνομία και στα Πολιτικά Κόμματα-Νομοθετικό Σώμα.

Είναι προφανές ότι το επιχειρηματικό περιβάλλον της χώρας, δεν μπορεί να είναι υγιές όταν δεν στηρίζεται σε μια Ανεξάρτητη Δικαστική Αρχή η οποία θα εκδικάζει ανεπηρέαστη τις υποθέσεις και όταν στην καθημερινότητά του ο απλός πολίτης, δεν αισθάνεται ότι προστατεύεται η έννομη τάξη από τις Αστυνομικές Αρχές. Ο οργανισμός της Διεθνούς Διαφάνειας όπως αναφέρθηκε, κατατάσσει την Ρωσία στην 136^η θέση, σχεδόν αμετάβλητη με τα προηγούμενα χρόνια ενώ Αφρικανικές χώρες όπως η Μποτσουάνα (31^η θέση) και η Ρουάντα (55^η θέση) προηγούνται κατά πολύ από τη Ρωσία.

Αναμφίβολα, η Ρωσία με τη θέση που κατέχει στην παγκόσμια κατάταξη, συγκαταλέγεται ανάμεσα στις πιο διεφθαρμένες χώρες παγκοσμίως και ανεξάρτητα από τις πολύ καλές επιδόσεις στα Δημοσιονομικά ελλείμματα ή στο ΑΕΠ, η χώρα με τα επίπεδα διαφθοράς που εμφανίζει δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι μπορεί να προσελκύσει εύκολα ξένα επενδυτικά κεφάλαια τα οποία θα βοηθούσαν στην ανάπτυξη της Ρωσίας.

Οι αρχές φαίνεται να έχουν γίνει πιο ενεργητικές για την καταπολέμηση της διαφθοράς και την ενίσχυση της νομικής προστασίας των επιχειρήσεων. Ο νέος νόμος για την καταπολέμηση της διαφθοράς καθώς και οι συμπληρωματικές του νομοθεσίες, έχει επιφέρει θετικά αποτελέσματα στην μάχη κατά της διαφθοράς. Από το 2011 η Ρωσική ομοσπονδία, επικύρωσε την συμφωνία με τον ΟΟΣΑ στην προσπάθειά της να βελτιώσει την κατάταξή της στην παγκόσμια κλίμακα διαφάνειας και να προσελκύσει επιπρόσθετα ξένα επενδυτικά κεφάλαια. Μάλιστα η αναφορά του Συμβουλίου της Ευρώπης

⁶¹ <http://users.nber.org/~wei/data/wei2000a/wei2000a.pdf>

κατά της διαφθοράς έδειξε ότι η χώρα έχει εμφανίσει πρόοδο στην ικανοποίηση κάποιων υποχρεώσεων που αφορούν την καταπολέμηση της διαφθοράς⁶². Ωστόσο, οι εκροές κεφαλαίων και η χαμηλή αποτίμηση της αγοράς των ρωσικών εταιρειών κατά την έκθεση του ΟΟΣΑ το 2014⁶³, δείχνουν ότι οι επιχειρήσεις δεν είναι ακόμη πλήρως πεπεισμένες. Η επιβολή του νόμου φαίνεται να είναι άνιση, η προστασία των πληροφοριοδοτών είναι αδύναμη και οι διάφορες οργανώσεις πολιτών καθώς και ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης αντιμετωπίζουν περιορισμούς. Επομένως κρίνεται αναγκαία η άμεση λήψη μέτρων από τη Ρωσική Κυβέρνηση τα οποία θα βελτιώσουν τα επίπεδα διαφθοράς της χώρας.

⁶² http://www.transparency.org/news/feature/two_sides_of_fighting_corruption_in_russia

⁶³ <http://www.oecd.org/economy/economic-survey-russian-federation.htm>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

4.1 Γενικά

Στο προηγούμενο κεφάλαιο παρατέθηκαν και αναλύθηκαν τα επίπεδα διαφθοράς της Ρωσίας με βάση τον Δείκτη Αντίληψης Διαφθοράς 2014 και το Παγκόσμιο Βαρόμετρο Διαφθοράς 2013 συγκρινόμενα κατά περίπτωση με τα αντίστοιχα στοιχεία των χωρών της Μαύρης Θάλασσας, της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28 των ΗΠΑ της Κίνας καθώς και του παγκόσμιου μέσου όρου. Σε αυτό το κεφάλαιο θα παρουσιασθούν προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και προτάσεις Διεθνών Οργανισμών οι οποίες θα βοηθήσουν στην καταπολέμηση της διαφθοράς στη Ρωσία καθώς και στην τιμωρία παραβατικών συμπεριφορών.

4.2 Μεταρρυθμίσεις στους Προβληματικούς Θεσμούς

Η Κυβέρνηση της Ρωσίας είναι απαραίτητο να λάβει άμεσα κάποιες πρωτοβουλίες προκειμένου να βελτιωθούν τα επίπεδα διαφθοράς της χώρας. Τα στοιχεία δείχνουν ότι προκειμένου να εκμεταλλευθεί περισσότερο τα δυνατά σημεία της οικονομίας τα οποία είναι τα φυσικά της κοιτάσματα και το εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό, είναι αναγκαίο να βελτιωθούν τα επίπεδα διαφθοράς. Αδύνατα σημεία της σε ό,τι αφορά τη διαφθορά στους θεσμούς, είναι οι δημόσιοι Λειτουργοί, το δικαστικό σώμα, η αστυνομία και τα πολιτικά κόμματα- νομοθετικό σώμα. Προκειμένου να καταπολεμηθεί αποτελεσματικά η διαφθορά, οι κυβερνώντες στη Ρωσία θα πρέπει όχι μόνο να αποκεντρώσουν την εξουσία και να αναδιανείμουν τις αρμοδιότητες, αλλά και να απομονώσουν την εκτελεστική εξουσία από το σύστημα που τις ελέγχει. Η πολιτική ευθύνη για την καταπολέμηση της διαφθοράς πρέπει να μοιρασθεί μεταξύ της κυβέρνησης και των αντιπολιτευόμενων κομμάτων και παραμερίζοντας τις όποιες διαφωνίες και πολιτικά κόστη δείχνοντας την απαραίτητη αποφασιστικότητα εκτιμάται ότι περιορίσουν τα φαινόμενα διαφθοράς.

Η Δικαστική εξουσία από την πλευρά της είναι απαραίτητο να γίνει ανεξάρτητη. Αυτό άλλωστε καταδεικνύεται και από τη γνώμη των πολιτών η

οποία θεωρεί ότι το Δικαστικό Σώμα στη Ρωσία είναι αρκετά διεφθαρμένο. Είναι εξαιρετικά σημαντικό να αποκατασταθεί το αίσθημα εμπιστοσύνης μεταξύ των πολιτών και της Δικαστικής Εξουσίας, καθόσον με αυτό τον τρόπο εκτιμάται ότι το επιχειρηματικό κλίμα στη χώρα θα βελτιωθεί και θα προσελκύσει νέα επενδυτικά κεφάλαια. Η λειτουργία άλλωστε του δημοκρατικού πολιτεύματος βασίζεται στη διάκριση των εξουσιών και προϋποθέτει δικαιοσύνη ανεξάρτητη, με βασική αποστολή τον έλεγχο της τηρήσεως του Συντάγματος από τη νομοθετική εξουσία. Η τελευταία, όσο κι αν στηρίζεται στην εκάστοτε εκλογική πλειοψηφία, δεν είναι ανεξέλεγκτη⁶⁴. Τελικός εγγυητής των συνταγματικών θεσμών και δικαιωμάτων είναι η δικαστική εξουσία. Η ανεξαρτησία αυτή μεταφράζεται κυρίως στην υποχρέωση αλλά και τη δυνατότητα των δικαστών να διαμορφώνουν τη δικαιοδοτική τους κρίση με νηφαλιότητα και αμεροληψία, απερίσπαστοι από πιέσεις και υπό το καθεστώς της ουσιαστικής ισοτιμίας με τις λοιπές κρατικές εξουσίες, τις πράξεις των οποίων ελέγχουν.

Η Αστυνομία είναι επίσης ένας θεσμός στον οποίο απαιτούνται αλλαγές. Οι κοινωνιολογικές έρευνες, κατά με τον Αστυνομικό Διευθυντή Ευάγγελο Στεργιούλη⁶⁵ αποτυπώνουν τους εξής τύπους διαφθοράς στην Αστυνομία:

α. Η εν γνώσει του Αστυνομικού αποδοχή δωρεών και παροχή διαφόρων υπηρεσιών, προς απόκτηση της εύνοιάς του (corruption of authority).

β. Η δωροδοκία Αστυνομικού με σκοπό τη διαμεσολάβησή του για τακτοποίηση παράνομων διευθετήσεων (kickbacks).

γ. Η ευκαιριακή κλοπή εκ μέρους Αστυνομικού κατά τη διάρκεια εκτέλεσης της υπηρεσίας του (opportunistic theft).

δ. Η δωροδοκία Αστυνομικού με σκοπό να προβεί σε παραλείψεις εκτέλεσης νομίμων πράξεων (shakedowns).

⁶⁴ <http://www.kathimerini.gr/774888/article/epikairothta/ellada/apoyh-h-dikastikh-e3oysia-kai-oi-mis8oi-twn-dikastwn>

⁶⁵ http://www.securitymanager.gr/newsite/contents_article.php?id=322&catid=14

ε. Η εκ μέρους του Αστυνομικού προστασία παράνομων δραστηριοτήτων (police protection of illegal activities).

στ. Η δωροδοκία Αστυνομικού με σκοπό τη νόθευση ποινικών υποθέσεων και ερευνών (the fix).

ζ. Η εκ μέρους του Αστυνομικού διάπραξη ποινικών αδικημάτων με σκοπό τον προσπορισμό υλικού ή άλλου οφέλους (police direct criminal activities).

η. Οι παράτυπες (κατά παράβαση των υπηρεσιακών κανονισμών) εσωτερικής - υπηρεσιακής φύσεως διευθετήσεις μεταξύ Αστυνομικών (internal payoffs).

Η αντιστροφή της γνώμης των πολιτών για τον θεσμό της Αστυνομίας η οποία θα προέλθει από την βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών ασφάλειας, εκτιμάται ότι θα επιδράσει θετικά στην καταπολέμηση της διαφθοράς όχι μόνο σε ότι αφορά το Αστυνομικό Σώμα αλλά και τα επίπεδα διαφθοράς της Ρωσικής Ομοσπονδίας.

Πολλές αφορμές για συζήτηση και προβληματισμό αποτελεί η απόδοση και η ακεραιότητα των δημόσιων λειτουργιών και δεν αποτελεί πρόβλημα μόνο στη Ρωσία. Ωστόσο με βάση το ποσοστό των ερωτηθέντων πολιτών το οποίο αγγίζει το 92%, είναι ο κατεξοχήν θεσμός της χώρας που αντιμετωπίζει προβλήματα διαφθοράς. Επομένως κρίνεται ότι απαιτούνται αλλαγές στις δημόσιες υπηρεσίες της Ρωσίας κυρίως σε αυτές που έχουν συναλλαγές με τους πολίτες. Η Ρωσία έχει υιοθετήσει τροπολογίες για την καταπολέμηση της διαφθοράς με στόχο την πρόληψη υψηλόβαθμων αξιωματούχων από την απόκρυψη παράνομου πλούτου στο εξωτερικό. Ωστόσο η έκθεση για το Επενδυτικό Κλίμα στη Ρωσία για το 2014 αναφέρει ότι η εφαρμογή και η επιβολή των μέτρων παραμένουν αναποτελεσματικά⁶⁶.

Η ευρεία χρήση της ηλεκτρονικής κάρτας στις συναλλαγές με το δημόσιο εκτιμάται ότι θα περιορίσει φαινόμενα διαφθοράς στο δημόσιο τομέα.

⁶⁶<http://www.business-anti-corruption.com/country-profiles/europe-central-asia/russia/general-information.aspx>

Σύμφωνα με δημοσίευμα από τον Φεβρουάριο του 2014 έχει εισαχθεί, η λεγόμενη «universal citizen card», η οποία είναι ένας συνδυασμός επίσημης ταυτότητας και χρεωστικής κάρτας για τις δημόσιες υπηρεσίες. Η Ρωσική Κεντρική Τράπεζα έχει ολοκληρώσει ήδη τις υποδομές για την χρήση της εν λόγω κάρτας και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για διαδικτυακές πληρωμές σε δημόσιες υπηρεσίες όπως μεταξύ άλλων πληρωμές σε νηπιαγωγεία και σχολεία, πληρωμές για παροχή υγειονομικής περίθαλψης, πληρωμές προστίμων και τηλεφωνικών λογαριασμών ενώ μπορεί να λειτουργήσει και ως «ηλεκτρονικό πορτοφόλι». Πολύ σημαντική είναι και η λειτουργία της κάρτας ως ηλεκτρονική υπογραφή⁶⁷.

Τέλος ένα μέτρο που θα περιορίσει τα φαινόμενα διαφθοράς στον δημόσιο τομέα είναι ο περιορισμός της γραφειοκρατίας. Όπως αναφέρθηκε, η Ρωσία βρίσκεται κάτω από τον μέσο όρο των χωρών της Μαύρης Θάλασσας για την έναρξη μιας επιχειρηματικής δραστηριότητας με 13 ημέρες και 5 διαδικασίες έναντι 9,6 και 4,4 διαδικασιών του μέσου όρου για τις χώρες τις περιοχής. Μάλιστα σχετικό δημοσίευμα⁶⁸ αναφέρει: «Για να ανοίξει κάποιος μια εταιρεία σε μια πόλη της Ρωσίας, προϋποθέτει τεράστια έξοδα, λόγω της μεγάλης διαφθοράς σε όλα τα επίπεδα, των ακριβών επαγγελματικών ενοικίων και του πλήθους των «συμπληρωματικών ελέγχων» της επιχείρησης από τις αρμόδιες υπηρεσίες ελέγχου.» Ο Οργανισμός της Διεθνούς Διαφάνειας αναφέρει ότι υπάρχει μεγάλη σύνδεση μεταξύ της γραφειοκρατίας και του παράνομου χρηματισμού και της διαφθοράς⁶⁹ καθόσον η περιττή απόκτηση κρατικών εγγράφων ή αδειών και πολλές επιτροπές που απαιτούνται να λάβουν αποφάσεις διάφορες χαμηλού επιπέδου και κανόνες που κάνουν την διεξαγωγή των υποθέσεων κάποιου πιο αργές , πιο δύσκολες, ή και τα δύο , διευκολύνουν φαινόμενα διαφθοράς.

Είναι γεγονός, ότι άμεσης προτεραιότητας είναι η πραγματοποίηση μεταρρυθμίσεων στους θεσμούς που αναφέρθηκαν παραπάνω. Ωστόσο

⁶⁷ <http://russland.ru/english/?p=36>

⁶⁸ http://gr.rbth.com/articles/2012/05/17/ksene_ependyse_i_sti_rosia_mythoi_kai_pragmatikotita_15116

⁶⁹ http://www.transparency.org/files/content/corruptionqas/380_Reducing_bureaucracy_and_corruption_affecting_small_and_medium_enterprises.pdf

εκτιμάται ότι στη μάχη για της καταπολέμησης της διαφθοράς είναι απαραίτητο κάποιες αλλαγές να επέλθουν και στους υπόλοιπους θεσμούς της Ρωσικής Ομοσπονδίας, οι οποίοι αξιολογήθηκαν στην έρευνα του Οργανισμού Διαφάνειας. Για παράδειγμα, τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης πρέπει να είναι πλήρως ανεξάρτητα ώστε να είναι σε θέση να ενημερώνεται άμεσα και αντικειμενικά η κοινή γνώμη αλλά και οι αρμόδιες ελεγκτικές αρχές για παραβατικές συμπεριφορές που αφορούν περιπτώσεις διαφθοράς και δωροδοκίας και στις οποίες εμπλέκονται υπάλληλοι του κρατικού μηχανισμού. Πολύ σημαντικός επίσης είναι ο ρόλος των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων. Διαμορφώνοντας το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο με το οποίο θα παρέχεται ελευθερία δράσης στις ΜΚΟ, μπορούν να αποτελέσουν τον συνδετικό κρίκο μεταξύ των πολιτών και των φορέων του κράτους στους οποίους θα καταγγέλλονται από τους πολίτες φαινόμενα διαφθοράς σε κρατικές υπηρεσίες.

4.3 Οι προτάσεις του Διεθνούς Οργανισμού Διαφάνειας

Ο Οργανισμός στο Παγκόσμιο Βαρόμετρο Διαφθοράς προτείνει ορισμένα μέτρα για την καταπολέμηση της διαφθοράς τα οποία εκτιμάται βρίσκουν εφαρμογή και στην περίπτωση της Ρωσίας⁷⁰. Οι προτάσεις συνοπτικά έχουν όπως παρακάτω:

α. Η ακεραιότητα και η εμπιστοσύνη πρέπει να είναι ιδρυτικές αρχές των δημόσιων θεσμικών οργάνων και υπηρεσιών.

β. Οι κυβερνήσεις πρέπει να λειτουργούν με διαφάνεια και τα αρχεία τους και οι δραστηριότητές τους να υπόκεινται σε λεπτομερή δημόσιο έλεγχο .

γ. Θα πρέπει να αναπτυχθούν κώδικες δεοντολογίας οι οποίοι να τηρούνται πιστά από όλους τους δημοσίου υπαλλήλους .

δ. Οι κυβερνήσεις πρέπει να ενσωματώσουν τη διαφάνεια στον τρόπο λειτουργίας τους θέτοντας σε εφαρμογή την δυνατότητα πλήρους πρόσβασης στην πληροφόρηση για την νομοθεσία που είναι σε ισχύ.

⁷⁰ <http://www.transparency.org/gcb2013/report/recommendations>

ε. Οι χώρες πρέπει να υιοθετήσουν και να θεσπίσουν πρότυπα για τις προμήθειες και την διαχείριση των δημόσιων οικονομικών , σύμφωνα με το άρθρο 9 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών Ενάντια στη Διαφθορά και τις Αρχές του ΟΟΣΑ για την ενίσχυση της ακεραιότητας στις δημόσιες Προμήθειες .

στ. Οι κυβερνήσεις πρέπει να δημιουργήσουν μηχανισμούς λογοδοσίας και διαύλους με τους οποίους το κοινό θα εμπλέκεται στην εποπτεία του δημόσιου τομέα .

ζ. Οι πολίτες να αρνούνται την καταβολή δωροδοκίας όποτε αυτό είναι δυνατό.

η. Είναι αναγκαία η επαναφορά του κράτους δικαίου.

θ. Οι κυβερνήσεις πρέπει να δώσουν προτεραιότητα στις μεταρρυθμίσεις για την καταπολέμηση της διαφθοράς στην αστυνομία , η οποία να βασίζεται σε μια ενδελεχή ανάλυση των διαπιστωμένων προβλημάτων .

ι. Οι κυβερνήσεις οφείλουν να εξασφαλίζουν την ανεξαρτησία και την αμεροληψία της δικαστικής εξουσίας.

ια. Οι κυβερνήσεις πρέπει να δημιουργήσουν επαρκής ελέγχους προκειμένου να διασφαλίσουν ότι τα ιδιωτικά συμφέροντα και ομάδες εξουσίας δεν υπαγορεύουν την πολιτική και τις δράσεις της Κυβέρνησης.

ιβ. Όλες οι κυβερνήσεις πρέπει να εργαστούν για να τερματίσουν την ατιμωρησία, με την αποτελεσματική πρόληψη , την ανίχνευση , διερεύνηση ,τη δίωξη και την τιμωρία των πράξεων δωροδοκίας.

ιγ. Στους εκλεγμένους δημόσιους υπάλληλους δεν θα πρέπει να παρέχεται ασυλία όταν κατηγορούνται με αδικήματα δωροδοκίας.

ιδ. Οι πολίτες θα πρέπει να κάνουν χρήση των υφιστάμενων μηχανισμών προκειμένου να αναφέρουν περιπτώσεις διαφθοράς που έχουν βιώσει ή αντιληφθεί.

ιε. Οι κυβερνήσεις θα πρέπει να θεσπίσουν και να εφαρμόσουν νόμους για τη χρηματοδότηση των κομμάτων καθιστώντας διαφανής διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένων και των απαιτήσεων των πολιτικών κομμάτων, των υποψηφίων των χορηγών τους όπως και τη δημοσιοποίηση των δωρεών.

ιστ. Τα Κοινοβούλια θα πρέπει να εγκρίνουν ολοκληρωμένους κώδικες δεοντολογίας για τα μέλη τους, συμπεριλαμβάνοντας οδηγίες σχετικά με περιπτώσεις σύγκρουσης συμφερόντων και κανόνες για τη γνωστοποίηση των περιουσιακών στοιχείων, τυχόν συμφερόντων καθώς και το εισόδημά τους.

ιζ. Οι κυβερνήσεις θα πρέπει να θεσπίσουν και να εφαρμόσουν νόμους που αφορούν τους πληροφοριοδότες φαινομένων διαφθοράς. Οι νόμοι αυτοί θα πρέπει να περιλαμβάνουν τους κατάλληλους μηχανισμούς οι οποίοι θα επιτρέπουν τους πολίτες να καταγγέλλουν παρανομίες στο δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα παρέχοντας προστασία στους υπόψη πολίτες από ενδεχόμενη πράξη ανταπόδοσης.

ιη. Οι κυβερνήσεις οφείλουν να εργασθούν ώστε να παρέχουν στους πολίτες αποτελεσματικούς μηχανισμούς αναφοράς φαινομένων διαφθοράς.

ιθ. Οι κυβερνήσεις θα πρέπει να επιτρέψουν σε ανεξάρτητες οργανώσεις της κοινωνίας να λειτουργήσουν ως αποτελεσματικοί φύλακες της κυβέρνησης και να βοηθήσουν τους πολίτες ώστε οι δημόσιοι υπάλληλοι να οφείλουν να λογοδοτήσουν σε τυχόν παραβατικές συμπεριφορές.

Η υλοποίηση των ανωτέρων προτάσεων δεν θα είναι μια εύκολη υπόθεση. Θα απαιτηθεί αρκετός χρόνος για να υλοποιηθούν και κυρίως απαιτείται η πολιτική βούληση των κομμάτων της χώρας, τα οποία θα πρέπει να δείξουν μεγάλη αποφασιστικότητα ώστε να πατάξουν τα φαινόμενα διαφθοράς, ξεκινώντας και δίνοντας το παράδειγμα με την αναμόρφωση του τρόπου λειτουργίας των ίδιων των κομμάτων. Είναι βέβαια εξίσου σημαντικό ότι οι μεταρρυθμίσεις στους θεσμούς που προτάθηκαν, θα πρέπει να συνοδευτούν και με την αλλαγή νοοτροπίας που απαιτείται να γίνει στην

κοινωνία. Οι υπάλληλοι του κρατικού μηχανισμού αφενός, αλλά και οι απλοί πολίτες αφετέρου θα πρέπει να έχουν ως βασική αρχή την διαφάνεια και την ακεραιότητα στις καθημερινές συναλλαγές τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο σκοπός αυτής της εργασίας ήταν να εξετάσει τα επίπεδα διαφθοράς στη Ρωσική Ομοσπονδία. Η ρωσική οικονομία ως γενική εικόνα, θα χαρακτηριζόταν με θετικό πρόσημο. Επικρατεί ακόμη βέβαια μια κατάσταση πολιτικής αβεβαιότητας λόγω των κυρώσεων που της έχουν επιβληθεί λόγω των γεγονότων στην Κριμαία, οι οποίες έχουν αρνητικές συνέπειες στην οικονομία της χώρας, εξακολουθεί όμως να είναι μία από τις μεγαλύτερες εξαγωγικές χώρες σε φυσικά κοιτάσματα πετρελαίου και φυσικού αερίου και εξακολουθεί να έχει πολύ χαμηλά επίπεδα ανεργίας και πολύ χαμηλό δημοσιονομικό έλλειμμα. Ωστόσο σε θέματα διαφθοράς, το γενικό συμπέρασμα που προκύπτει από την μελέτη των δεικτών της διαφθοράς του Παγκόσμιου Οργανισμού Διαφάνειας αλλά και τις εκθέσεις και αναφορές κορυφαίων Διεθνών Οργανισμών όπως η Παγκόσμια Τράπεζα και ο ΟΟΣΑ, είναι ότι η Ρωσία αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα.

Σύμφωνα με το Δείκτη Αντίληψης της Διαφθοράς του 2014, η Ρωσική Ομοσπονδία είναι προτελευταία στην κατάταξη ανάμεσα στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας και βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις στην παγκόσμια κατάταξη. Υπολείπεται δε κατά πολύ από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και των ΗΠΑ και είναι ελαφρώς χειρότερη από την Κίνα.

Η έρευνα του Παγκόσμιου Βαρόμετρου Διαφθοράς του 2013, παρουσιάζοντας τις γνώμες των πολιτών, αναδεικνύει πιο συγκεκριμένα τα υψηλά επίπεδα διαφθοράς στην χώρα, υπογραμμίζοντας τους θεσμούς που αντιμετωπίζουν τα σοβαρότερα προβλήματα. Με βάση την έρευνα, η Ρωσία καταλαμβάνει την τελευταία θέση στην κατάταξη ανάμεσα στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας και απέχει αισθητά από την πρώτη θέση την οποία την κατέχει το Αζερμπαϊτζάν. Υπολείπεται δε του παγκόσμιου μέσου όρου αλλά και της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28 και των ΗΠΑ.

Μεγαλύτερα προβλήματα διαφθοράς αντιμετωπίζει στους δημοσίους λειτουργούς, στο Δικαστικό και Αστυνομικό Σώμα και στα Πολιτικά Κόμματα/Νομοθετικό Σώμα ενώ και στους υπόλοιπους θεσμούς δεν έχει ικανοποιητικά αποτελέσματα. Από την έρευνα του Παγκόσμιου Δείκτη

Διαφθοράς προκύπτει ότι η Ρωσία σε έξι από τους δώδεκα εξεταζόμενους θεσμούς, καταλαμβάνει την τελευταία θέση ανάμεσα στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας, ενώ σε τέσσερις βρίσκεται στη προτελευταία ενώ σε οκτώ από αξιολογούμενους θεσμούς συγκεντρώνει βαθμολογία από 4 και άνω. Χαρακτηριστικό είναι ότι το 92% των ερωτηθέντων πολιτών της χώρας πιστεύουν ότι οι δημόσιοι λειτουργοί είναι διεφθαρμένοι, ενώ και για τους υπόλοιπους θεσμούς σχεδόν 2 στους 3 ερωτηθέντες, τους θεωρούν διεφθαρμένους ή πολύ διεφθαρμένους.

Η εύρυθμη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος εξασφαλίζεται όταν υπάρχει πολιτική σταθερότητα από την μια πλευρά και όταν οι θεσμοί απολαμβάνουν της εμπιστοσύνης της κοινωνίας από την άλλη. Η επιβολή οικονομικών περιορισμών κατά της Ρωσίας, καθιστά επιτακτική την ανάγκη των μεταρρυθμίσεων στους πιο προβληματικούς θεσμούς της χώρας οι οποίοι αναφέρθηκαν σε προηγούμενο κεφάλαιο, ώστε αφενός να μειώσει τα επίπεδα διαφθοράς και αφετέρου να περιορίσει τις αρνητικές συνέπειες του οικονομικού αποκλεισμού.

Αξιολογώντας την κατάταξη της Ρωσίας, εύκολα καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η χώρα έχει μεγάλα περιθώρια βελτίωσης σε ότι αφορά τα επίπεδα διαφθοράς. Με βασική προϋπόθεση ότι, υπάρχει η πολιτική βούληση της Κυβέρνησης αλλά και των υπόλοιπων κομμάτων της χώρας για την αναμόρφωση του κρατικού μηχανισμού με σκοπό την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης της κοινωνίας αλλά και του επιχειρηματικού κόσμου με τους θεσμούς, οι προτάσεις που παρουσιάστηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο είναι εφικτές και εκτιμάται ότι θα βελτιώσουν τα επίπεδα διαφθοράς στη Ρωσική Ομοσπονδία. Ο πρόεδρος της Κυβέρνησης Βλαντιμίρ Πούτιν, έχοντας εξαγγείλει ότι σκοπός του είναι η άνοδος του Δείκτη Διευκόλυνσης της Επιχειρηματικής Δραστηριότητας στην 20^η θέση στην παγκόσμια κατάταξη προσκαλώντας νέες επενδύσεις, θα πρέπει να βελτιώσει τα επίπεδα διαφθοράς στην χώρα του καθόσον όπως αποδείχθηκε υπάρχει άμεση σχέση του παραπάνω Δείκτη με την διαφθορά. Άλλωστε γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι για την προσέλκυση νέων επενδύσεων μεταξύ άλλων απαιτείται πολιτική σταθερότητα, σταθερό φορολογικό και νομοθετικό σύστημα, αλλά

ταυτόχρονα και χαμηλά επίπεδα διαφθοράς καθόσον αυτά μειώνουν το κόστος λειτουργίας μιας επιχείρησης.

Μέτρα όπως η ανεξαρτησία και η αμεροληψία της δικαστικής εξουσίας, η ανάπτυξη κώδικα δεοντολογίας των δημοσίων υπαλλήλων, η ανάπτυξη ενός μοντέλου κρατικών προμηθειών και διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών με διαφανής διαδικασίες, η αποτελεσματική πρόληψη και η παραδειγματική τιμωρία των πράξεων δωροδοκίας, η λογοδοσία των δημοσίων υπαλλήλων είναι προς τη σωστή κατεύθυνση και θα επιφέρουν θετικά αποτελέσματα στην καταπολέμηση της διαφθοράς. Επίσης, η θέσπιση κανόνων για τη χρηματοδότηση των κομμάτων, ο συστηματικός και ενδεδειγμένος έλεγχος των περιουσιακών στοιχείων των μελών του Κοινοβουλίου και η τιμωρία των τυχόν παραβατών μη παρέχοντάς τους βουλευτική ασυλία, θα αποκαταστήσει το κλίμα εμπιστοσύνης μεταξύ των πολιτών και των πολιτικών της χώρας εκπέμποντας θετικά μηνύματα για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Ταυτόχρονα, τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις μπορούν επίσης να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη μάχη για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Λειτουργώντας ως ανεξάρτητες αρχές, μπορούν να αποτελέσουν τον συνδετικό κρίκο μεταξύ των δημοσίων αρχών και της κοινωνίας των πολιτών όπου μέσω αυτών θα δημοσιοποιούνται φαινόμενα διαφθοράς και στη συνέχεια οι αρμόδιες δημόσιες αρχές θα ελέγχουν τις παραβατικές συμπεριφορές, αλλά ταυτόχρονα θα κινητοποιήσουν και την κοινή γνώμη για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Τέλος θα πρέπει να επισημανθεί ότι με βάση τα στοιχεία του Παγκόσμιου Βαρόμετρου Διαφθοράς και του Δείκτη Αντίληψης της Διαφθοράς εμφανίζεται μια διαφορετική εικόνα για το Αζερμπαϊτζάν και εκτιμάται ότι θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο νέας εργασίας. Πιο συγκεκριμένα, οι βαθμολογίες του Παγκόσμιου Βαρόμετρου Διαφθοράς για τους θεσμούς του Αζερμπαϊτζάν είναι από 2,3 ως καλύτερη βαθμολογία, έως 3,1 την χειρότερη. Με μια πιο προσεκτική ανάγνωση των αποτελεσμάτων του υπόψη Δείκτη του Οργανισμού, θα διαπιστώσουμε ότι τα αποτελέσματα αυτά είναι σχεδόν όμοια με αυτά της Δανίας, η οποία βαθμολογείται από 1,7 ως καλύτερη βαθμολογία,

έως 3,1 την χειρότερη. Εάν δε εξάγουμε τους μέσους όρους των δύο χωρών θα διαπιστώσουμε ότι το Αζερμπαϊτζάν έχει μέσο όρο 2,69 και η Δανία 2,42. Ωστόσο στην παγκόσμια κλίμακα κατάταξης του Δείκτη Αντίληψης της Διαφθοράς, υπάρχει μια τεράστια διαφορά μεταξύ των δύο αυτών χωρών. Η Δανία βρίσκεται στην πρώτη θέση της παγκόσμιας κατάταξης με σκορ 92 ενώ το Αζερμπαϊτζάν βρίσκεται στην 126η θέση με βαθμολογία 29. Γνωρίζοντας ότι η έρευνα του Παγκόσμιου Δείκτη Διαφθοράς ζητά τις απόψεις των πολιτών για τη διαφθορά στη χώρα τους γενικά ενώ ο Δείκτης Αντίληψης της Διαφθοράς εκφράζει την γνώμη των ειδικών⁷¹ εκτιμάται ότι θα πρέπει να εξετασθούν τα αίτια της μεγάλης διαφοράς μεταξύ της γνώμης των ειδικών και αυτής των πολιτών του Αζερμπαϊτζάν.

⁷¹ http://www.transparency.org/files/content/pressrelease/GCB2013_FAQs_EN.pdf σελ 3

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Με την παρούσα εργασία επιχειρήθηκε αρχικά η παρουσίαση του φαινομένου της διαφθοράς στη Ρωσία μέσω της ανάλυσης και της αξιολόγησης των Δεικτών Αντίληψης της Διαφθοράς και του Παγκόσμιου Βαρόμετρου της Διαφθοράς του Διεθνούς Οργανισμού Διαφάνειας σε συνδυασμό με τις αναφορές του ΟΟΣΑ, της Παγκόσμιας Τράπεζας και άλλων Διεθνών Οργανισμών. Στην συνέχεια, παρουσιάστηκαν οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και οι απόψεις του Διεθνούς Οργανισμού Διαφάνειας στο πλαίσιο καταπολέμησης της διαφθοράς της Ρωσίας.

Με την ανάπτυξη της εργασίας αποδείχθηκε ότι η διαφθορά είναι στενά συνδεδεμένη με την οικονομική ανάπτυξη και ότι τα υψηλά επίπεδα διαφθοράς της Ρωσίας επηρεάζουν αρνητικά την ομαλή διακυβέρνηση της χώρας και αποτελεί σοβαρό ανασταλτικό παράγοντα στην οικονομική της ανάπτυξη. Η έλλειψη κράτους δικαίου, το αίσθημα της ανασφάλειας που υπάρχει στο Ρωσικό πληθυσμό εξαιτίας της διαφθοράς στην Αστυνομία και η μεγάλη αμφισβήτηση που έχει η κοινωνία σχετικά με την διαφανή λειτουργία των πολιτικών κομμάτων στη χώρα, επηρεάζουν αρνητικά την πολιτική σταθερότητα, συντηρούν και ενδεχομένως διευρύνουν την ανισότητα των κοινωνικών τάξεων και δημιουργούν έλλειμμα στην κοινωνική συνοχή του κράτους.

Η Ρωσία, έχοντας την 136η θέση ανάμεσα σε 177 αξιολογούμενες χώρες του Δείκτη Αντίληψης της Διαφθοράς για το έτος 2014, είναι χωρίς αμφιβολία μια από τις χώρες που αντιμετωπίζουν σοβαρό πρόβλημα με το φαινόμενο της διαφθοράς. Επομένως είναι απαραίτητο να πραγματοποιηθούν αρκετές μεταρρυθμίσεις και όπως καταδεικνύει η βαθμολογία στην παγκόσμια κατάταξη υπάρχουν μεγάλα περιθώρια βελτίωσης στον τομέα αυτό αρκεί να υπάρξει η αναγκαία πολιτική βούληση της Κυβέρνησης και των κομμάτων της Αντιπολίτευσης για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Η Ρωσία ως μέλος Παγκόσμιων Διεθνών Οργανισμών και με οικονομικά μεγέθη που την κατατάσσουν στις πρώτες θέσεις παγκοσμίως, οφείλει να υλοποιήσει, όπως αναφέρει και ο Διεθνής Οργανισμός Διαφάνειας,

τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις οι οποίες απορρέουν από τις Διεθνείς Συμβάσεις που την δεσμεύουν, αλλά ταυτόχρονα με τον τρόπο αυτό θα βελτιώσει το επιχειρηματικό περιβάλλον της χώρας το οποίο με τη σειρά του θα προσελκύσει ξένα επενδυτικά κεφάλαια δημιουργώντας και θέσεις εργασίας δίνοντας ώθηση στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

Επιπρόσθετα, σε επίπεδο διεθνών σχέσεων, όντας η οικονομία προνομιακό πεδίο της διπλωματικής δραστηριότητας, η βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και η ενθάρρυνση και προσέλευση ξένων επενδύσεων στη χώρα, εκτιμάται ότι θα οδηγήσει στη βελτίωση των σχέσεων της Ρωσίας με τις Δυτικές χώρες και ενδεχομένως να οδηγήσει και στην άρση του οικονομικού αποκλεισμού της.

Τέλος, δεν θα πρέπει να διαφεύγει της προσοχής μας ότι, η καταπολέμηση της διαφθοράς δεν θα είναι εύκολη υπόθεση και δεν υπάρχουν εύκολες λύσεις για την θεραπεία της. Η διαφθορά στη Ρωσία όπως διαφαίνεται από τις έρευνες και την διεθνή αρθρογραφία είναι βαθιά ριζωμένη και αποτελεί καθημερινό φαινόμενο στην ζωή των πολιτών. Επομένως απαιτείται χρόνος, συλλογική προσπάθεια από όλους τους φορείς της Ρωσικής κοινωνίας και επίδειξη μεγάλης αποφασιστικότητας των υπευθύνων για την καταπολέμηση του φαινομένου της διαφθοράς.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Χάρρυ Παπαπανάγος: UOM- ΑΔΙΣΠΟ SECTION 1,2,3-BS-BAL ECONOMIES
14-15

ΔΙΑΔΥΚΤΙΟ

<https://www.unodc.org/unodc/en/corruption/> (πρόσβαση την 02 Σεπ 15)

http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/index_en.htm (πρόσβαση την 02 Σεπ 15)

https://www.wto.org/english/tratop_e/gproc_e/wkshop_tanz_jan03/itcdemo2_e.pdf (πρόσβαση την 30 Ιουλ 15)

<http://www.imf.org/external/np/exr/facts/gov.htm> (πρόσβαση την 14 Σεπ 15)

<http://www.imf.org/external/np/exr/facts/mtransp.htm>

(πρόσβαση την 24 Σεπ 15)

http://gr.rbth.com/articles/2012/05/17/ksene_ependyse_i_sti_rosia_mythoi_kai_pragmatikotita_15116 (πρόσβαση την 02 Σεπ 15)

<https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/15422/3/KaravellaGkertaMsc2012.pdf>
f (πρόσβαση την 30 Ιουλ 15)

<http://data.worldbank.org/country/russian-federation>

(πρόσβαση την 30 Ιουλ 15)

<http://www.ebrd.com/downloads/research/transition/tr13.pdf>

(πρόσβαση την 30 Ιουλ 15)

<http://www.worldbank.org/en/country/russia/publication/rer>

(πρόσβαση την 01 Οκτ 15)

http://www3.weforum.org/docs/GAC12/IssueBrief/IB_AntiCorruption.pdf

(πρόσβαση την 05 Αυγ 15)

<http://www.transparency.org/whoweare/organisation/>

(πρόσβαση την 30 Ιουλ 15)

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%94%CE%B9%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%AE%CF%82_%CE%94%CE%B9%CE%B1%CF%86%CE%AC%CE%BD%CE%B5%CE%B9%CE%B1#cite_note-1 (πρόσβαση την 30 Ιουλ 15)

<http://blog.transparency.org/2015/07/31/world-bank-adopts-key-transparency-international-goals-in-new-procurement-policies/> (πρόσβαση την 02 Σεπ 15)

<http://www.transparency.org/glossary/term/corruption>

(πρόσβαση την 30 Ιουλ 15)

https://www.transparency.org/cpi2014/in_detail#myAnchor2

(πρόσβαση την 30 Ιουλ 15)

<http://www.transparency.org/gcb2013/results> (πρόσβαση την 30 Ιουλ 15)

<http://www.edosafakelaki.org/> (πρόσβαση την 10 Σεπ 15)

http://www.transparency.org/files/content/pressrelease/GCB2013_FAQs_EN.pdf (πρόσβαση την 02 Σεπ 15)

<http://faculty.arts.ubc.ca/dpaterson/econ532/10twenties/bernanke.pdf>

(πρόσβαση την 11 Σεπ 15)

https://el.wikipedia.org/wiki/Διεθνής_χρηματοπιστωτική_κρίση_2007-2008

(πρόσβαση την 11 Σεπ 15)

<http://www.bbc.com/news/world-europe-26014387> (πρόσβαση την 11 Σεπ 15)

<http://ethics.harvard.edu/blog/measuring-illegal-and-legal-corruption-american-states-some-results-safra> (πρόσβαση την 03 Σεπ 15)

<http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/CHRG-113hrg86657/pdf/CHRG-113hrg86657.pdf> (πρόσβαση την 05 Σεπ 15)

<http://blog.transparency.org/2014/12/03/asia-pacific-growing-economies-growing-corruption> (πρόσβαση την 06 Σεπ 15)

http://www.transparency.org/country/#RUS_Chapter
(πρόσβαση την 06 Σεπ 15)

<http://www.business-anti-corruption.com/country-profiles/europe-central-asia/russia/snapshot.aspx> (πρόσβαση την 01 Οκτ 15)

<http://www.doingbusiness.org/~media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/Annual-Reports/English/DB15-Full-Report.pdf> (πρόσβαση την 02 Αυγ 15)

<http://www.rt.com/business/200383-russia-doing-business-ranking/>
(πρόσβαση την 02 Αυγ 15)

<http://www.bbc.com/news/world-europe-28400218> (πρόσβαση την 02 Αυγ 15)

<http://www.oecd.org/economy/economic-survey-russian-federation.htm>
(πρόσβαση την 02 Αυγ 15)

<http://www.transparency.org/gcb2013/report> (πρόσβαση την 02 Σεπ 15)

<http://www.doingbusiness.org/~media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/Annual-Reports/English/DB15-Chapters/DB15-CaseStudy-Enforcing-Contracts.pdf> (πρόσβαση την 02 Σεπ 15)

<http://www.transparency.org/gcb2013/country/?country=russia>

(πρόσβαση την 02 Σεπ 15)

<http://www.bti-project.org/reports/country-reports/pse/rus/index.nc>

(πρόσβαση την 06 Σεπ 15)

<http://imrussia.org/en/research/2011-corruption-of-the-fourth-power-the-decline-of-the-russian-media>: (πρόσβαση την 06 Σεπ 15)

<http://www.interpretermag.com/growing-corruption-in-the-russian-military>

(πρόσβαση την 06 Σεπ 15)

http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2013-14.pdf (πρόσβαση την 30 Ιουλ 15)

<http://www.state.gov/e/eb/rls/othr/ics/2014/227933.htm#13>

(πρόσβαση την 06 Σεπ 15)

<http://www.nytimes.com/2012/04/24/world/europe/russia-police-captain-arrested-in-crackdown-on-corruption.html> (πρόσβαση την 06 Σεπ 15)

<http://www.enterprisesurveys.org/data/exploreeconomies/2012/russia#corruption> (πρόσβαση την 06 Σεπ 15)

<http://users.nber.org/~wei/data/wei2000a/wei2000a.pdf>

(πρόσβαση την 06 Σεπ 15)

http://www.transparency.org/news/feature/two_sides_of_fighting_corruption_in_russia (πρόσβαση την 06 Σεπ 15)

<http://www.kathimerini.gr/774888/article/epikairothta/ellada/apoyh-h-dikastikh-e3oysia-kai-oi-mis8oi-twn-dikastwn> (πρόσβαση την 04 Σεπ 15)

http://www.securitymanager.gr/newsite/contents_article.php?id=322&catid=14

(πρόσβαση την 04 Σεπ 15)

<http://rusland.ru/english/?p=36> (πρόσβαση την 04 Σεπ 15)

http://www.transparency.org/files/content/corruptionqas/380_Reducing_bureaucracy_and_corruption_affecting_small_and_medium_enterprises.pdf

(πρόσβαση την 04 Σεπ 15)

https://www.youtube.com/watch?v=RnqKVs_zqMs (Κοινωνία και Διαφθορά)

(πρόσβαση την 04 Σεπ 15)

https://www.youtube.com/watch?v=IF3n6L3P_f0 (Corruption in Russia)

(πρόσβαση την 20 Σεπ 15)

<https://books.google.gr/books?id=q9DtBgAAQBAJ&pg=PT12&dq=Διαφθορά+και+κοινωνία> (πρόσβαση την 02 Αυγ 15)